

*Academia de Științe
a Moldovei*

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 19 (trim. III) 2015

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Eugenia Lucașenco, Alina Ceban, Olga Timofei, Veronica Vragaleva, Viorica Popa, Victoria Fala, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova.
Tatiana Iațișin

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	13
Capitolul I. PRODUCȚIA	18
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	27
Capitolul III. FINANȚE	35
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	44
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	55
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	58
ANEXE STATISTICE	67

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Valeriu Streleț (din iulie 2015)
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova – 25, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 21, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 20, Partidul Democrat din Moldova – 19, Partidul Liberal – 13, Deputați neafiliați – 3)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilită	3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2015)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul III, 2015 – 1 USD = 19,4 MDL, 1 EUR = 21,6 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
OMS	- Organizație de Microfinanțare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-septembrie 2015 (%).....	20
Tabelul 1.2. Indicii volumului de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport în ianuarie-septembrie 2015, pe moduri de transport (%)	24
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014–octombrie 2015.....	32
Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute, % din total datorie de stat.....	36
Tabelul 4.1. Balanța de plăți (prezentare sintetică).....	44
Tabelul 4.2. Tendințe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova.....	53
Tabelul 5.1. Date privind profitul (pierderea) net a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în perioada ianuarie-iunie 2015	57
Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2015.....	59
Tabelul 6.2. Tendințele salariului nominal vs salariul real, %.....	61
Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în ianuarie-septembrie 2015.....	66

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-septembrie 2008-2014 (%)	18
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T. III 2015 și la creșterea acestuia față de T. III 2014 (%)	19
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în T. III 2015 și la creșterea acestuia față de T. III 2014 (%)	19
Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-septembrie 2008-2015 (%).....	19
Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în septembrie 2013-septembrie 2015 (%)	21
Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-septembrie 2008-2015 (%) ...	21
Figura 1.7. Indicele roadei medii la hectar la principalele culturi agricole în primele 9 luni 2015 față de perioada similară a anului precedent (%)	22
Figura 1.8. Evoluția producției anuale a principalelor produse animaliere în gospodăriile populației în 2001-2014.....	22
Figura 1.9. Structura investițiilor în active pe termen lung în ianuarie-septembrie 2015,% ...	23
Figura 1.10. Indicii de dinamică (de volum și valorici) în comerțul interior, (%).....	24
Figura 1.11. Dinamica în ianuarie-septembrie 2015 a indicelui producției industriale (%)	26
Figura 1.12. Dinamica ianuarie-septembrie 2015 a indicelui investițiilor în mijloace fixe (%).....	26
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %	27
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și a inflației de bază, %	28
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale,%	29
Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO	30
Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	30
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015	31
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %	32
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3	34
Figura 3.1.1. Structura veniturilor Bugetului public național la 30 septembrie 2015	35
Figura 3.1.2. Structura veniturilor fiscale în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL	35
Figura 3.1.3. Volumul cheltuielilor realizate din BPN în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL	36
Figura 3.1.4. Structura veniturilor transnistrene în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL	38
Figura 3.2.1. Evoluția calității capitalului bancar	39
Figura 3.2.2. Media suficienței capitalului ponderat la risc, principiul I și II de lichiditate pe sector bancar, %.....	40
Figura 3.2.3. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %.....	40
Figura 3.2.4. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %	41
Figura 3.2.5. Evoluția depozitelor noi atrase de bănci în monedă națională și străină, mil. MDL	42

Figura 3.2.6. Evoluția marjei bancare, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %	42
Figura 3.2.7. Ritmul anual de creștere a depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %	43
Figura 4.1. Remitențele de peste hotare în Republica Moldova în ianuarie-septembrie 2008-2015	46
Figura 4.2. Influxul net de ISD	46
Figura 4.3. Modificarea f.p.s.a.p. a comerțului exterior cu bunuri în ianuarie-septembrie 2008-2015, mil. USD	47
Figura 4.4. Dinamica lunară a exporturilor, % f.p.s.a.p.	47
Figura 4.5. Indicii valorii unitare a exporturilor, f.p.s.a.p.	48
Figura 4.6. Indicii volumului fizic a exporturilor, f.p.s.a.p.	49
Figura 4.7. Valoarea exporturilor conform principalelor categorii de produse în ianuarie-septembrie, mil. USD	49
Figura 4.8. Dinamica lunară a importurilor, % f.p.s.a.p.	50
Figura 4.9. Valoarea importurilor conform principalelor categorii de produse în ianuarie-septembrie, mil. USD	50
Figura 4.10. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii din partea stângă a râului Nistru	51
Figura 4.11. Rata anuală de creștere a prețurilor internaționale la produsele agro-alimentare, % (f.p.s.a.p.)	54
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în ianuarie-septembrie 2014-2015, unit.	55
Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în ianuarie-septembrie 2014-2015, unit.	55
Figura 5.3. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate de OT Chișinău în ianuarie-septembrie 2011-2015	56
Figura 5.4. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate de oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2011-2015	56
Figura 6.1. Evoluția proceselor demografice în perioada ianuarie-septembrie anilor 2007-2015, %	58
Figura 6.2. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-septembrie 2015, %	59
Figura 6.3. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste în T. III 2011-2015	60
Figura 6.4. Indicele salariului nominal în sectorul bugetar și real în perioada ianuarie-septembrie 2014-2015, %	61
Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, 2012-2015	62
Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, 2012-2015.	63
Figura 6.7. Structura infracțiunilor săvârșite în ianuarie-septembrie 2015, %	64

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Primele nouă luni ale anului 2015 au fost marcate de mai multe evenimente importante de ordin politic, economic și social.

16-17 iulie

Președintele Republicii Moldova, Dl Nicolae Timofti, a avut o întâlnire cu Dl Aleksandr Lukașenko, Președintele Belarusiei, în cadrul căreia au fost discutate aspecte ale relațiilor bilaterale, în special privind schimburile comerciale. În cadrul vizitei au fost încheiate șapte acorduri bilaterale în domeniile comercial-economic, justiției, transporturilor, administrației publice și culturii.

30 iulie

26 de producători agricoli din Republica Moldova au beneficiat de un grant în valoare de 6 mil. USD destinat pentru dezvoltarea infrastructurii de post-recoltare, în cadrul Programului de granturi "Accesul la piețele de desfacere" al proiectului Agricultură Competitivă în Moldova.

30 iulie

Parlamentul Republicii Moldova a votat pachetul de modificări legislative în vederea susținerii agricultorilor realizat de Comisia specială a Parlamentului. Respectivul pachet propune soluții pentru mai multe problemele identificate de către agricultori și autorități. Unul din proiecte prevede ca, începând cu 1 ianuarie 2015, agricultorii să fie scutiți de TVA în cazul reinvestirii a 75% din venitul obținut în dezvoltarea propriei afaceri din domeniul agricol. Cel de-al doilea proiect propune modificarea metodologiei formării prețurilor la produsele petroliere și reglementează dreptul de import al motorinei de către agricultori pentru consum propriu. Al treilea proiect propune modificarea cadrului juridic pentru a asigura participarea reprezentanților asociațiilor de profil și a producătorilor agricoli în consiliile de observatori care să monitorizeze alocarea fondurilor agricole, inclusiv pentru proiectele naționale în agricultură. Un alt proiect de lege are drept scop combaterea întârzierii plăților în tranzacțiile comerciale a produselor alimentare.

30 iulie

Consiliul de Administrație al Băncii Naționale al Moldovei a decis să majoreze rata de bază de la 15,5 la 17,5 la sută anual, iar a normelor rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenesti până la 32,0 la sută. BNM continuă politica de înăsprire monetară în scopul de a diminua ritmul de creștere a inflației.

30 iulie

Parlamentul Republicii Moldova a votat investirea unui nou Guvern condus de Dl Valeriu Streleț.

1 august

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică a majorat tariful pentru electricitate până la 2,157 MDL/kwh, adică cu 57 de bani mai mult față de tariful de 1,57 lei/kwh, existent. ANRE a ajustat și tarifele pentru o mie de metri cubi consumați.

4 august

Prim-ministrul Republicii Moldova, Dl Valeriu Streleț, a avut o întrevedere cu reprezentantul Băncii Mondiale, Director de țară pentru Moldova, Europa și Asia Centrală, Dl Alex Kremer.

În cadrul discuției au fost abordate subiecte ce țin de prioritățile de cooperare bilaterală, implementarea proiectelor comune aflate în derulare și perspectivele de dezvoltare a acestora. Oficialii au discutat și despre scenariul de finanțare din partea Băncii Mondiale pentru Republica Moldova, pentru anii 2015-2017.

7 august

Autoritățile fitosanitare din Rusia au permis importul de fructe la 17 companii agricole din UTA Găgăuzia. Printre fructele exportate se numără: mere, caise, vișine, cireșe, nectarine, prune și porumbele, pere, gutuie. Produsele trebuie să corespundă standardelor de carantină și fitosanitare ale Federației Ruse și Uniunii Vamale, decizia respectivă bazându-se pe garanțiile de calitate acordate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor din Republica Moldova.

12 august

Banca Mondială oferă un împrumut de 80 mil. USD pentru reabilitarea și construcția drumurilor locale din Republica Moldova. În urma evaluării situației au fost identificate 28 coridoare de drumuri locale ce necesită a fi construite sau reabilitate.

18 august

Guvernul Japoniei este gata să ofere Republicii Moldova un suport financiar de 500 mil. EUR. Banii vor fi alocați în cadrul programului de dezvoltare “Coridorul de transport ODDE-GUAM” și urmează a fi folosiți la reabilitarea a 240 de kilometri de drum.

26 august

Consiliul de Administrație al Băncii Naționale al Moldovei a înăsprit politica monetară. Astfel, rata de bază a fost majorată cu 2.0 puncte procentuale, de la 17,5 la 19,5 la sută anual, iar a normelor rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în MDL până la 35 la sută.

21 septembrie

Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Dl Dorin Drăguțanu, și-a dat demisia.

22 septembrie – 6 octombrie

O echipă de experți a Fondului Monetar Internațional s-a aflat în vizită în Republica Moldova în scopul inițierii unor discuții cu privire la politicile care ar putea sta la baza unui program susținut de FMI. În cadrul întrevederii au fost abordate subiecte despre situația din sectorul financiar, evoluțiile economice, politicile bugetar-fiscale și perspectivele de dezvoltare a relațiilor dintre Republica Moldova și FMI.

22 septembrie

La Bruxelles au avut loc lucrările Comitetului Parlamentar de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova. Printre principalele realizări au fost remarcate: cooperarea activă cu Uniunea Europeană în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comună și Politicii de Securitate și Apărare Comune; desfășurarea Primei reuniuni a Consiliului de Asociere RM - UE, precum și reuniunea Comitetului de Asociere în configurația Comerț. La fel, au avut loc

primele reuniuni ale subcomitetelor prevăzute de componenta DCFTA a acordului, precum și cele ale subcomitetelor pentru Justiție și Afaceri Interne și Dialog Economic.

22 septembrie

La Constanța a avut loc ședința comună a Guvernului Republicii Moldova și cel al României, în cadrul căreia s-a stabilit că Republica Moldova va beneficia de un împrumut din partea României de 150 mil. EUR. Împrumutul este acordat pe un termen de 5 ani, în condiții avantajoase cu o dobândă de 1,5%. Banii respectivi sunt alocați pentru proiectele investiționale neterminate.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În primele nouă luni ale anului 2015, produsul intern brut al economiei naționale a marcat o creștere (în termeni reali) de doar 0,5% față de perioada respectivă a anului precedent. Determinant în sensul dat a influențat evoluțiile din trimestrul trei, în care economia a marcat un declin de -3,7% f.p.s.a.p. Ritmul modest înregistrat de principalului agregat macroeconomic din perioada analizată a fost condiționat de efectul cumulativ al unui an agricol nefavorabil, criza din sistemul bancar, criza politică, precum și de repercusiunile economice ale crizei din regiunea estică (Ucraina, Rusia).

Principalele ramuri economice generatoare de scăderi ale PIB-ului, în primele nouă luni ale anului 2015 au fost: agricultura (-17,4%), comerțul cu ridicata și cu amănuntul (-2,3%), administrația publică și apărare (-1,9%).

La dezagregarea PIB-ului pe categorii de utilizări, principală contribuție negativă asupra dinamicii agregatului macroeconomic a fost generată de consumul final al gospodăriilor populației (-5,2%), fiind atenuată parțial de unicul component cu efect de creștere asupra PIB-ului în această perioadă – importul de bunuri și servicii (-4,4%).

În ianuarie-septembrie a.c. industria a marcat un spor de 4% față de perioada similară din anul precedent, această creștere fiind susținută de majorarea volumului producției în industria prelucrătoare (+5,4%), producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă (+5,2%), pe fundalul unor ritmuri negative înregistrate în activitatea de distribuire a apei, gestionarea deșeurilor (-20,1%) și industriei extractivă (-8,8%).

Producția agricolă a evoluat descrescător în primele trei trimestre ale anului 2015, marcând un ritm negativ de 11,8% f.p.s.a.p. Scăderea nominalizată s-a înregistrat din cauza volumului mic al producției vegetale (-21,8%), ca urmare a scăderii cu până la 60% față de anul precedent a roadei medii la hectar pentru majoritatea culturilor agricole. Creșterea producției animale în această perioadă cu 3,3% nu a contracarat efectul diminutiv al anului secetos în sectorul vegetativ.

Regres economic s-a înregistrat și în celelalte ramuri ale economiei naționale, precum: volumul investițiilor în active pe termen lung (-3,4%), volumul comerțului cu amănuntul (-4,5%), cifra de afaceri în comerțul cu ridicata (-12,7%), volumul mărfurilor transportate (-15,2%), numărul de turiști cazați (-1,2%).

Prețuri și rate de schimb

În trimestrul III, 2015 rata anuală a inflației, pentru prima dată în ultimii șapte ani, a urcat din nou pe palierul de două cifre, atingând nivelul de 11,1%. Un aport semnificativ la sporirea IPC au adus creșterea prețurilor la unele produse nealimentare – determinată în special de procesele de depreciere a monedei naționale față de principalele valute de referință și serviciilor. Aportul acestora din urmă s-a produs în rezultatul ajustării tarifelor reglementate la energia electrică și la gaz.

Prin urmare, în perioada ianuarie-septembrie 2015, indicele prețurilor de consum a înregistrat o creștere semnificativă, sporind cu 8,4%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 11,1%, servicii – 4,4%. A crescut și indicele inflației de bază, care a constituit 110,9% f.a.p.a.p., avansând față de nivelul atins pentru aceiași perioadă a anului 2014 cu 5,6 p.p.

Odată cu dinamica atestată în cazul IPC, de notat evoluția neuniformă a altor indici de preț în trimestrul III, 2015:

- ✓ temperarea creșterii prețurilor producției industriale cu 0,3 p.p. în comparație cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere atingând nivelul de 6,1%;
- ✓ în sectorul construcțiilor ritmul de creștere al prețurilor a sporit ușor, cu 0,1 p.p., comparativ cu perioada similară a anului precedent și a constituit 8,3%;
- ✓ în sectorul agrar creșterea prețurilor producătorului la produsele agricole a fost în ascensiune cu 27,6% față de perioada similară a anului 2014;
- ✓ ritmul anual de creștere al prețurilor la combustibili a temperat ușor, cu 1,1 p.p. f.p.s.a.p. și a atins nivelul de 4,1%.

În trimestrul III, 2015 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,4 MDL/USD și 21,6 MDL/EUR, deprecindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 38,1% față de dolarul SUA și cu 15,8% față de moneda unică europeană. Valorile atinse reprezintă nivelul maxim atestat pe parcursul celor trei trimestre.

Politica monetară

În perioada ianuarie-septembrie 2015, BNM în vederea asigurării realizării obiectivului de menținerea ratei inflației la un nivel redus, a promovat o politică monetară restrictivă, înăsprind gradual condițiile monetare. De la începutul anului rata de bază a crescut de la 4,5% la 19,5%, iar rata rezervelor minime obligatorii a fost majorată de la nivelul de 14% până la 35% în luna octombrie.

Volumul masei monetare în primele nouă luni ale anului 2015, deși a înregistrat o creștere ușoară, s-a caracterizat printr-o tendință constantă de reducere a masei monetare în monedă națională, inițiată la sfârșitul anului 2014.

Activele oficiale de rezervă la sfârșitul lunii septembrie al anului 2015, s-au diminuat față de datele înregistrate la sfârșitul lunii septembrie a anului 2014, cu cca. 0,88 mld. USD. Scăderea dată a fost cauzată de intervențiile BNM pe piața valutară interbancară, cu precădere în ultimul trimestru al anului 2014 și primul trimestru 2015, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, precum și acoperirii necesarului de capital pe piața valutară, drept urmare a deteriorării situației financiare în sectorul bancar.

Finanțele publice

În nouă luni ale anului 2015, veniturile acumulate în BPN au însumat 31822,5 mil. MDL, cu 494,6 mil. MDL sau cu 1,5% mai puțin decât valoarea planificată pentru această perioadă. În comparație cu perioada similară a anului 2014, încasările au înregistrat o creștere nominală de 4,5%, ceea ce reprezintă aproximativ 1368,5 mil. MDL. În termeni reali, însă, pe fundalul presiunilor inflaționiste înalte atestate de la începutul anului (IPC constituind 8,4% în ianuarie-septembrie) evoluția veniturilor publice a fost una negativă.

Drept tendință generală, se observă o creștere a cheltuielilor de ordin social (cu 12,2% comparativ cu anul precedent – în mare parte, din contul cheltuielilor de asistență și susținere socială). Este de remarcat că, comparativ cu perioadele precedente, cheltuielile de ordin economic au fost în descreștere, în perioadele anterioare înregistrându-se o creștere continuă.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2015, ponderea datoriei de stat în PIB, la 30 septembrie 2015, a constituit 28,0%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2014 cu 3,4 p.p.

Ca evoluție, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă.

Modificarea soldului datoriei de stat interne, comparativ cu situația de la finele anului 2014, s-a produs din contul micșorării emisiunii nete a VMS pe piața primară cu 291,3 mil. MDL și răscumpărării VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 69,9 mil. MDL.

Sectorul bancar

În ultimii ani, cea mai mare amenințare pentru stabilitatea sistemului financiar al Republicii Moldova o reprezintă perturbările din cadrul sectorului bancar. Acestea au fost generate de tranzacțiile dubioase ale unor bănci comerciale (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.), aflate sub instituirea administrării speciale¹, fiind capabile să destabilizeze sistemul financiar și bugetar, determinând un nivel înalt al inflației și demonetizare a economiei.

Totuși, în primele nouă luni ale anului 2015, indicatorii prudențiali ai sectorului bancar privind solvabilitatea, lichiditatea și gradul de acoperire cu provizioane au consemnat valori adecvate. Aceștia s-au menținut în limitele reglementate chiar și în condițiile economice precare. Excepție constituie grupul băncilor problematice, care au înregistrat valori inferioare celor reglementate de către BNM – nivelul min. de lichiditate ($\geq 20\%$): BC „BANCA SOCIALA” S.A. cu o lichiditate curentă de doar – (-77,27%), Banca de Economii S.A. cu doar – 7,01%, și B.C. „UNIBANK” S.A. – 9,57%. Și nivelul de adecvare al indicatorilor de capitalizare calculat fără cele trei bănci comerciale, a înregistrat valori superioare de 24,2% (peste pragul minim reglementat de BNM $\geq 16\%$), reprezentând o garanție pentru menținerea stabilității sistemului financiar-bancar în ansamblu.

Totuși, activitatea de creditare în sectorul bancar este afectată în primele nouă luni ale anului 2015 și va rămâne moderată și în următorul trimestru. Portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale a avut o evoluție negativă în luna septembrie 2015 (7,3% f.p.s.a.p.), cât și volumul creditelor noi acordate s-a menținut într-un trend negativ (36,7% f.p.s.a.p.). Cea mai mare contribuție la descreștere, în luna septembrie 2015 au avut-o creditele în monedă națională cu o reducere de 37,7% f.p.s.a.p. și creditele în valută străină în scădere cu 35,4% f.p.s.a.p. Principalele provocări la adresa sectorului bancar pentru perioada următoare țin de reluarea sustenabilă a creditării, creșterea indicatorilor de calitate a activelor bancare prin „curățirea” bilanțurilor de credite neperformante.

Sectorul extern

Contul curent în primele nouă luni ale anului, conform datelor preliminare a înregistrat un deficit în mărime de 298,3 mil. USD, în creștere cu 18% f.p.s.a.p. sau cu circa 45,7 mil. USD. În trimestrul III, principalele componente ale contului curent au urmat tendința atestată în prima jumătate a anului.

Comerțul exterior cu bunuri. Soldul negativ al balanței cu bunuri s-a diminuat pe fundalul unei scăderi mai accelerate a valorii importurilor comparativ cu exporturile. În primele trei trimestre, însumând 4,4 mld. USD (1448,5 mil. USD exporturile și 2962 mil. USD importurile), comerțul exterior cu bunuri a constituit 78,7% din valoarea anului 2014 și aproximativ 91%, din cea a anului 2008. Exporturile de bunuri au continuat să se reducă și în cel de al treilea trimestru cu ritmuri accelerate, iar datele pentru lunile octombrie-noiembrie și factorii ce au determinat tendința dată nu prevestesc o îmbunătățire a situației nici în ultimul trimestru al anului. Pe parcursul primelor trei trimestre se intensifică contractarea exporturilor de produse autohtone,

¹ Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 și nr. 64 ale Băncii Naționale din 16.10.2015 au fost retrase licențele de desfășurare a activităților financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., respectiv B.C. „UNIBANK” S.A. și inițiate procesele de lichidare silită a acestora.

iar începând cu trimestrul trei scade volumul produselor exportate în ansamblu. Pe termen scurt, exporturile vor fi expuse câtorva influențe negative majore: roada agricolă redusă din acest an, scăderea prețurilor internaționale la produsele agroalimentare, procesele dezinflaționiste în UE, criza economică a partenerilor estici.

Comerțul exterior cu servicii. Evoluții similare a marcat și comerțul cu servicii, care către finele trimestrului trei s-a diminuat cu 101 mil. USD (-14,2%) f.p.s.a.p. în cazul exporturilor, iar importurile cu 135 mil. USD (-18,2%). Diminuarea valorii totale a serviciilor comerciale cu nerezidenții a fost condiționată în ianuarie-septembrie de dinamica negativă a comerțului exterior cu principalele categorii de servicii: transporturi, călătorii, comunicații, servicii de afaceri. Totodată, față de T3 2014, soldul balanței cu servicii a reflectat valori pozitive.

Remitențele se diminuează cu ritmuri accelerate în 2015. În trimestrul trei valoarea acestora a fost mai mică cu o treime f.p.s.a.p. (34,3% sau 208,8 mil. USD), după o scădere cu 20,3% și, respectiv 27,4% în primele două trimestre. În valoare de 1153,8 mil. USD pe parcursul primelor 9 luni, acestea au însumat cel mai mic nivel pentru perioada respectivă a ultimilor 5 ani, iar scădere f.p.s.a.p. a constituit aproximativ jumătate de miliard USD (452 mil. USD). Pe fundalul scăderii prețurilor la petrol pe piețele internaționale și a anticipărilor pesimiste privind evoluția economiei rusești în 2016, cel mai probabil acestea vor continua să se reducă și pe termen scurt.

Activitatea investițională a companiilor cu capital străin, care pe parcursul a mai multor ani atestă valori foarte mici, nu reflectă performanțe înalte nici în anul 2015. În prima jumătate a anului valoarea acestora s-a ridicat până la 162,55 mil. USD, majorându-se cu 80,8% f.p.s.a.p. sau aproximativ cu 72,6 mil. USD f.p.s.a.p. În trimestrul III, însă influxul net de ISD s-a redus la 10,9 mil. USD o descreștere cu 62 mil. USD f.p.s.a.p.

Mediul de afaceri

În T III 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a marcat o diminuare semnificativă, cu 13% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, continuând tendința de scădere înregistrată în TI și TII (3,5%, respectiv 5,4% f.p.s.a.p.).

Astfel, numărul întreprinderilor înregistrate a indicat o diminuare semnificativă în primele 9 luni ale anului 2015, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 92,7%. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în perioada dată, în Registrul de stat, au fost trecute 4458 întreprinderi noi.

Totodată, o dată cu diminuarea întreprinderilor noi înregistrate în primele 9 luni ale anului 2015, un semnal negativ este majorarea numărului întreprinderilor radiate. Astfel, în perioada ianuarie-septembrie 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 2812 de unități sau cu 37,9% în creștere f.p.s.a.p. În T III al anului curent, numărul întreprinderilor radiate a înregistrat o ascensiune considerabilă, constituind 1220 de unități sau cu 78,6% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Sectorul social

Situația demografică. În T. III a anului 2015 mișcarea naturală a populației Republicii Moldova a fost caracterizată printr-o creștere atât a natalității cât și a mortalității, menținând sporul natural negativ al populației. Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 18727, fiind în scădere cu 3,1% față de perioada similară a anului precedent, iar rata nupțialității a constituit 7,0 căsătorii la 1000 locuitori. Indicator mai mic se atestă în cazul numărului divorțurilor atestate în țară, care a constituit 8270, fiind în creștere de 1,4% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori.

Migrarea populației. Datele Ministerului Afacerilor Interne privind procesele imigraționiste ale populației atestă că în T. III al anului curent permis de ședere au primit cu 8,4% mai mulți

cetățeni străini și de circa 2 ori mai mulți repatriați comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ianuarie-septembrie 2015 permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 2584 cetățeni străini și 549 repatriați, iar în structura imigranților după scopul sosirii au dominat imigrații de familii – 41,1% (mai mult cu 4,7 p.p. comparativ cu p.s.a.p.), la muncă – 36,5% (mai mic cu 6,3 p.p. comparativ cu p.s.a.p.), cetățeni imigrați la studii – 4,3% (mai mult cu 0,6 p.p. comparativ cu p.s.a.p.), din alte cauze – 18,1% (mai mult cu 0,9% comparativ cu p.s.a.p.).

Piața forței de muncă. În condițiile creșterii numărului populației ocupate cu ritmuri superioare celei economice active, situația pe piața forței de muncă în T.III al anului se caracterizează printr-o scădere ușoară a ratei șomajului față de perioada precedentă, astfel continuând tendința atestată în trimestrul II. Pe parcursul ultimelor trei trimestre rata șomajului s-a redus de la 8,5% în T. I, la 4,1% în T. II la 3,3% în T. III. În cel de al treilea trimestru au fost consemnate evoluții pozitive și comparativ cu perioada similară a anului trecut. Numărul populației active depășește valoarea acestui indicator în perioada similară a anului precedent cu 2,2% (29,6 mii persoane), iar populația ocupată a fost în creștere cu 2,3% f.p.s.a.p. (29,5 mii persoane). Analiza sectorială indică o creștere a persoanelor ocupate, preponderent în industrie și agricultură.

Remunerarea muncii. Câștigul salarial nominal mediu lunar în perioada ianuarie-septembrie a acestui an a constituit 4548,3 MDL, înregistrând o creștere nominală cu 12% f.p.s.a.p. Au crescut comparativ cu aceeași perioadă a anului 2014, atât salariile în sectorul bugetar cât și în cel real. Totodată, evoluțiile lunare indică o temperare a ritmurilor de creștere a salariului mediu lunar. Mai mult ca atât, în condițiile sporirii presiunilor inflaționiste creșterea reală a veniturilor salariale în lunile august și septembrie a marcat valori negative, având influențe nefavorabile asupra veniturilor reale ale populației.

Veniturile lunare disponibile ale populației, în T. III 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 2006,2 MDL, ceea ce a constituit o creștere nominală cu 12,2% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate a anilor 2012-2015, dar și pe parcursul întregii perioade analizate a acestui an. În același timp, în pofida, ritmurilor nominale de creștere înalte, evoluțiile trimestriale indică o temperare progresivă a dinamicii atestată. Astfel, veniturile populației în termeni reali în T. III au rămas practic la nivelul anului precedent.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T. III 2015 au constituit în medie pe o persoană 2137,7 MDL, fiind în creștere cu 16,7%, comparativ cu T.III 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicele prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 5% mai mult f.p.s.a.p.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2015 a constituit 676,1 mii persoane sau cu 11,4 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2014. Mărimea medie a pensiei lunare stabilită la 1 octombrie 2015 a constituit 1166,6 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 7,1% față de 1 octombrie 2014.

Ocrotirea sănătății. Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2015, conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, se caracterizează prin majorarea semnificativă a cazurilor de îmbolnăviri prin infecții acute ale căilor respiratorii, inclusiv a cazurilor de gripă și parotidită epidemică și infecțiilor intestinale acute. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Infrafracțiuni. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2015 s-au înregistrat 28,6 mii infracțiuni sau cu 6% mai puțin decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie, la 10 mii locuitori revin 80,3 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 124 infracțiuni la 10 mii locuitori și 93 infracțiuni la 10 mii locuitori, ceea ce depășește nivelul mediu pe țară de 1,5 ori.

Capitolul I

PRODUȚIA²

Produsul intern brut

În ianuarie-septembrie 2015, PIB a constituit 88840 mil. lei, în creștere (în termeni reali) cu 0,5% față de perioada respectivă a anului precedent.

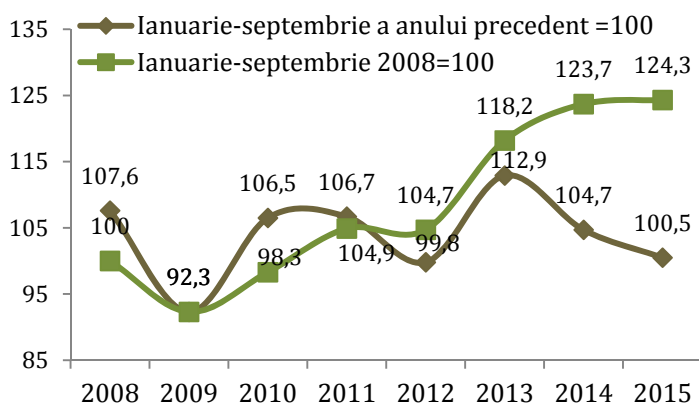

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-septembrie 2008-2014 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Principalele cauze ale ritmului modest atestat în această perioadă au fost anul agricol nefavorabil, criza din sistemul bancar, dar și efectele crizelor din regiune (Rusia, Ucraina).

Ca și în ultimii doi ani, volumul fizic al PIB a continuat să crească, constituind 124,3% din volumul înregistrat în anul 2008.

Pe parcursul celor nouă luni ale anului 2015 se atestă reducerea continuă a ritmurilor anuale de creștere a volumului PIB, de la 4,8% în trim. I la 2,5% în trim. II, iar în trim. III economia a înregistrat un

declin de 3,7% f.p.s.a.p. (în serie brută). Diminuarea principalului agregat macroeconomic în trimestrul III a fost determinată în principal de scăderea Valorii Adăugate Brute (VAB) în următoarele ramuri ale economiei naționale:

- *Agricultura, economia vânatului, silvicultura, pescuitul și piscicultura*, al căror volum de activitate s-a micșorat cu 17,4%, ceea ce a determinat scăderea PIB cu 3,3%;
- *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul*, au înregistrat diminuarea VAB cu 2,3%, ceea ce a dus la micșorarea PIB cu 0,5%;
- *VAB ce revine sectorului administrației publice și apărării* s-a redus cu 1,9%, contribuind astfel la scăderea PIB cu 0,2%;
- Reducerea volumului impozitelor nete pe produse a generat micșorarea PIB cu 0,3%.

Influențele negative asupra PIB generate de activitățile specificate mai sus au fost atenuate parțial de sporurile VAB înregistrate de *industria extractivă și prelucrătoare* – cu 3,6% f.p.s.a.p., precum și de *activitățile financiare și de asigurări* – cu 17,8%.

Sub aspectul utilizărilor principală contribuție negativă asupra PIB-ului a avut-o consumul final, care i-a imprimat PIB-ului o scădere de 4,8% f.p.s.a.p. Atât componenta de consum al populației, cât și consumul guvernamental au generat contribuții negative de -4,6%, respectiv -0,2%. O scădere cu 1,7% a fost cauzată de reducerea formării brute de capital. Importul de bunuri și servicii a scăzut într-o măsură mai mare (-4,4%) decât exportul (-0,2%). Astfel, soldul comercial negativ s-a contractat, atenuând scăderea PIB-ului cu 2,8%. (Fig. 1.3)

² Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

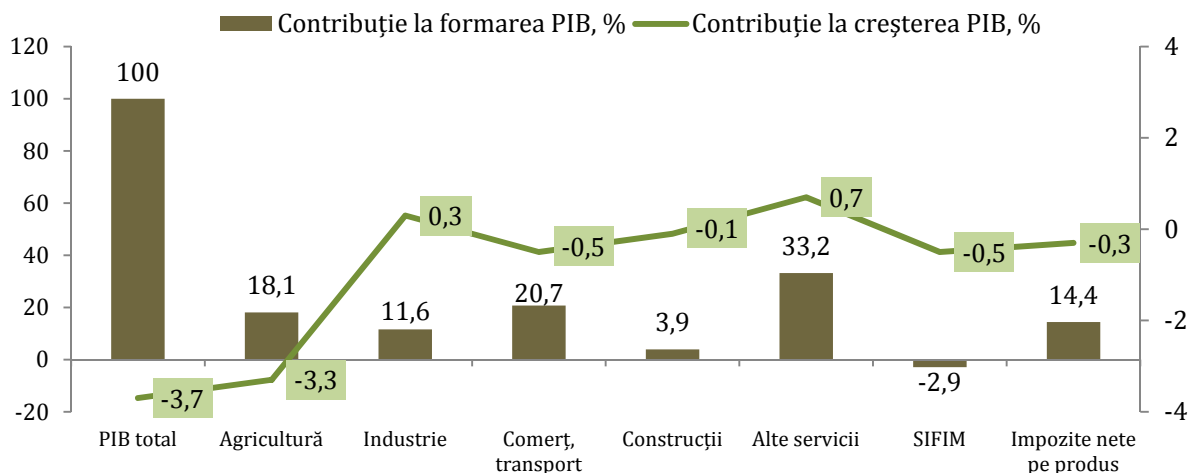

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T. III 2015 și la creșterea acestuia față de T. III 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

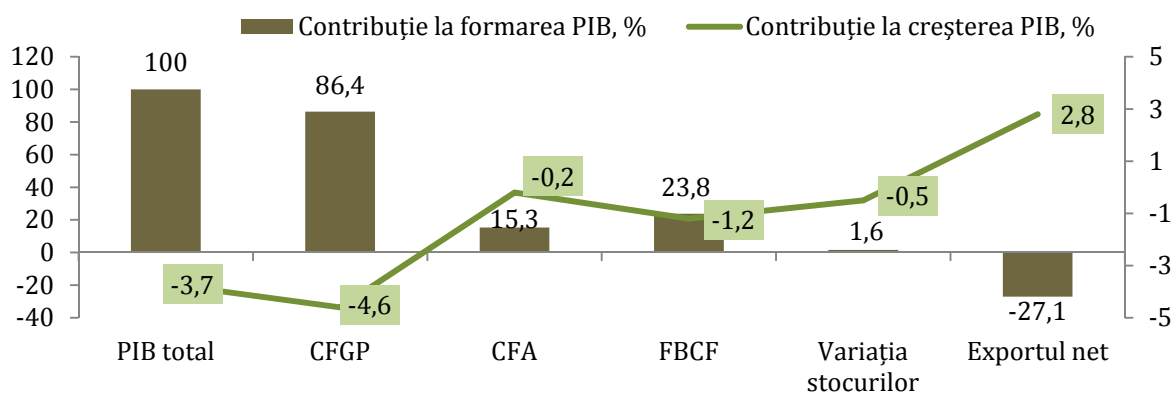

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în T. III 2015 și la creșterea acestuia față de T. III 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

În perioada ianuarie-septembrie 2015 producția industrială în economia moldovenească a sporit cu 4% față de perioada similară a anului precedent, marcând totodată un spor de 2,6% față de nivelul anului 2008 (Fig. 1.4.).

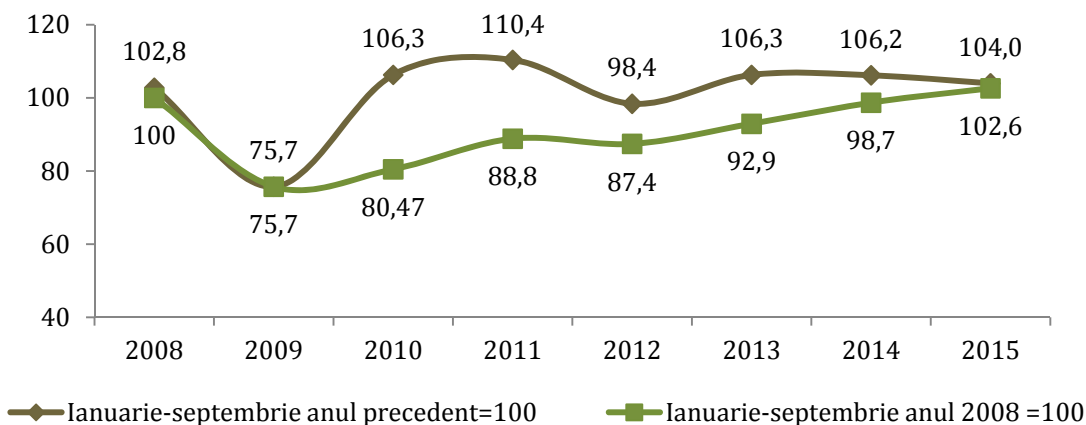

Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-septembrie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Acest spor a fost susținut de majorarea volumului în industria prelucrătoare (+5,4%), producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă (+5,2%), care au contribuit la creșterea pe total industrie, respectiv cu 4,2% și 0,7% (Tabelul 1.1). Sub influența evoluției negative a activității de distribuire a apei, gestionarea deșeurilor (-20,1%) și industriei extractive (-8,8%) volumul producției industriale total a scăzut cu 0,7% și, respectiv 0,3%.

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-septembrie 2015 (%)

	Indicii producției industriale: 2015/2014	Ponderea valorii adăugate brute, %	Gradul de influență asupra variației (+/-) volumului producției, %
Industria – total	104,0	100,0	4,0
Industria extractivă	91,2	3,0	-0,3
Industria prelucrătoare	105,4	79,4	4,2
<i>din care industria alimentară</i>	<i>100,9</i>	<i>24,6</i>	<i>0,2</i>
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	105,2	14,3	0,7
Distribuirea apei, salubritate, gestionarea deșeurilor și activități de decontaminare	79,9	3,3	-0,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

La nivel dezagregat, sectoarele industriale care au generat cele mai importante creșteri de producție sunt: fabricarea echipamentelor electrice (cu o pondere de 3% în valoarea adăugată brută în industrie), care a sporit în primele nouă luni ale anului curent de 1,4 ori, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (7,5%) – cu 12,4%, fabricarea substanțelor și a produselor chimice (1,4%) – de 1,3 ori, producția, transportul și distribuția energiei electrice (11%) – cu 4,6%, industria alimentară (24,6%) – cu 0,9%, etc. Aceste activități au contribuit la majorarea producției industriale totale față de perioada similară a anului 2014 respectiv cu 1,8%, 1,0%, 0,5%, 0,5%, și 0,2%.

În cadrul industriei alimentare, cea mai mare contribuție la creșterea producției industriale globale a fost marcată de activitățile de prelucrare și conservare a fructelor și legumelor (+23,5%, motivând un spor al indicatorului rezultativ cu 0,7%). Totodată, cea mai mare contribuție la diminuarea ritmului de creștere a producției industriale a revenit activităților de distilare, rafinare și mixare a băuturilor alcoolice (-31,8%), precum și producției, prelucrării și conservării cărnii și a produselor din carne (-8,2%), cauzând contracția producției industriale totale cu câte 0,5%. (Fig. 1.5)

Analizând indicii lunari ai producției industriale se observă că, spre deosebire de ritmurile anuale pozitive de creștere din primele șapte luni ale 2015, în lunile august și septembrie volumul producției industriale scade, respectiv cu 5,8% și 3,3% față de perioada similară a anului precedent. În rezultat, indicii producției cumulate (de la începutul anului), marchează la sfârșitul perioadei de analiză o traiectorie descrescătoare.

Contracția de 5,8% din august a fost rezultatul combinat al scăderii volumelor de producție din majoritatea ramurilor industriale. Cel mai mare impact negativ a fost generat de contracția produsă în industria prelucrătoare (-4,4%), iar în cadrul ei din contul industriei alimentare (producția și prelucrarea cărnii, care s-a diminuat cu circa 21%). Alte scăderi cu impact simțitor s-au produs ca efect al reducerii fabricării calculatoarelor și produselor electrice (-62%) și temperarea sporului la fabricarea de echipamente electrice (de la +67% la +12%).

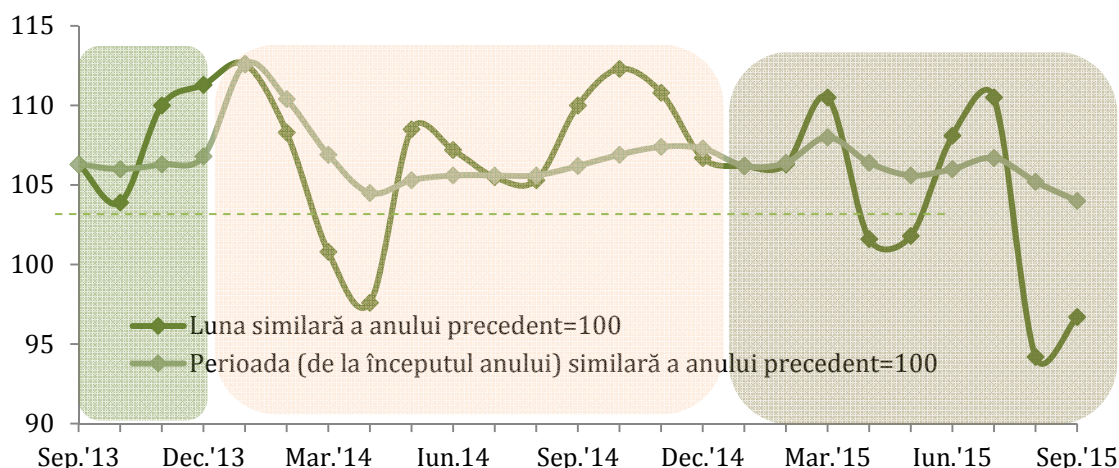

Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în septembrie 2013-septembrie 2015 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În septembrie continuă contracția activităților industriale: industria prelucrătoare resimte cele mai mari contracții, în special din contul fabricării altor produse alimentare (-60% lunar f.p.s.a.p.) și fabricării echipamentelor electrice (reducerea ritmului anual de creștere de la +67% în iulie la -2% în septembrie).

Agricultura

În primele nouă luni ale anului 2015, producția agricolă în toate categoriile de gospodării a fost în scădere cu 11,8% față de aceeași perioadă a anului precedent, cauzată în exclusivitate de reducerea producției vegetale (cu 21,8%), în timp ce producția animalieră a sporit (cu 3,3%).

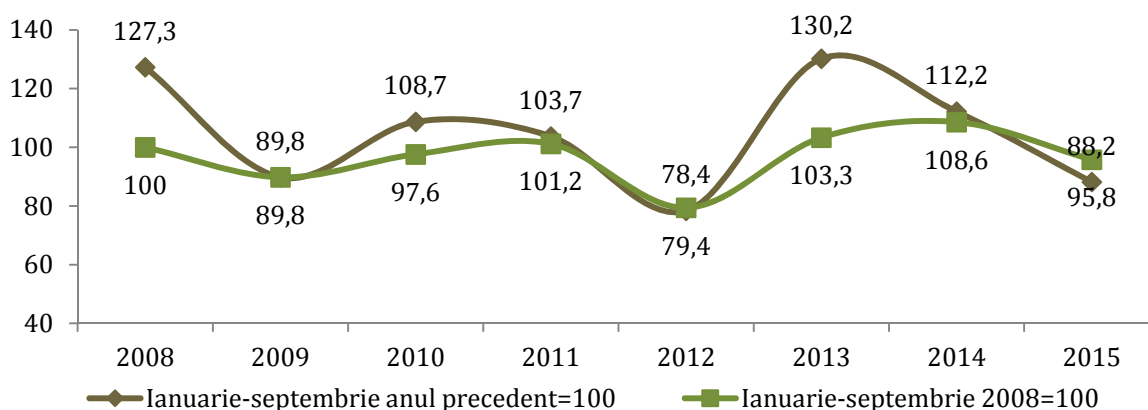

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-septembrie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Scăderea producției vegetale se explică prin reducerea recoltei medii la hectar pentru majoritatea culturilor agricole ca urmare condițiilor climaterice nefavorabile (secetei) din anul 2015. În Fig. 1.7. pot fi urmăriti indicii anuali ai roadei medii în întreprinderile agricole³ conform datelor la 1 octombrie 2015 f.p.s.a.p., care reflectă creșteri de randament doar pentru fructele sâmburoase și struguri de soiuri tehnice, pe când la celelalte culturi agricole randamentul producției scade semnificativ. Principala grupă de culturi agricole (după ponderea în suprafața

³ Rosta medie la hectar a culturilor agricole în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste

însămânțată și producția agricolă globală) – cereale și leguminoase boabe, a înregistrat o scădere a recoltei globale cu o cincime f.p.s.a.p.

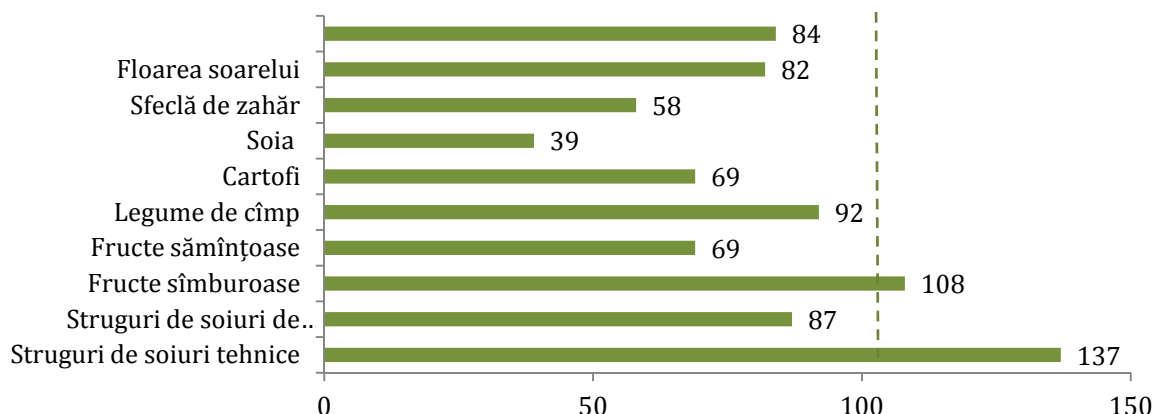

Figura 1.7. Indicele roadei medii la hectar la principalele culturi agricole în primele 9 luni 2015 față de perioada similară a anului precedent (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Creșterea cu 3,3% f.p.s.a.p. a producției animaliere a fost determinată în exclusivitate de majorarea producției (creșterii) vitelor și păsărilor (+7,3%) pe fundalul diminuării producției de lapte (-0,2%) și de ouă (-12,9%). Deși datele pentru primele nouă luni ale anului înregistrează ritmuri de dinamică în creștere de la an la an, datele pe întregul an indică o scădere semnificativă a producției animaliere în ultimii ani în economia națională, această tendință fiind imprimată de evoluția descendentă înregistrată în gospodăriile populației care dețin ponderi majoritare în volumul total al producției animaliere. Astfel, producția de lapte (vită și păsări) provine în proporție de peste 95% din gospodăriile populației (35% revenind întreprinderilor agricole), iar cea de carne – de 65%. Volumele produse în gospodăriile populației în 2014 sunt semnificativ mai mici față de anii precedenți. În cazul producției de lapte, aceasta este cu 69% mai mică în 2014, comparativ cu volumul din 2001. În figura 1.8. pot fi urmărite ritmurile negative înregistrate în perioada 2001-2014.

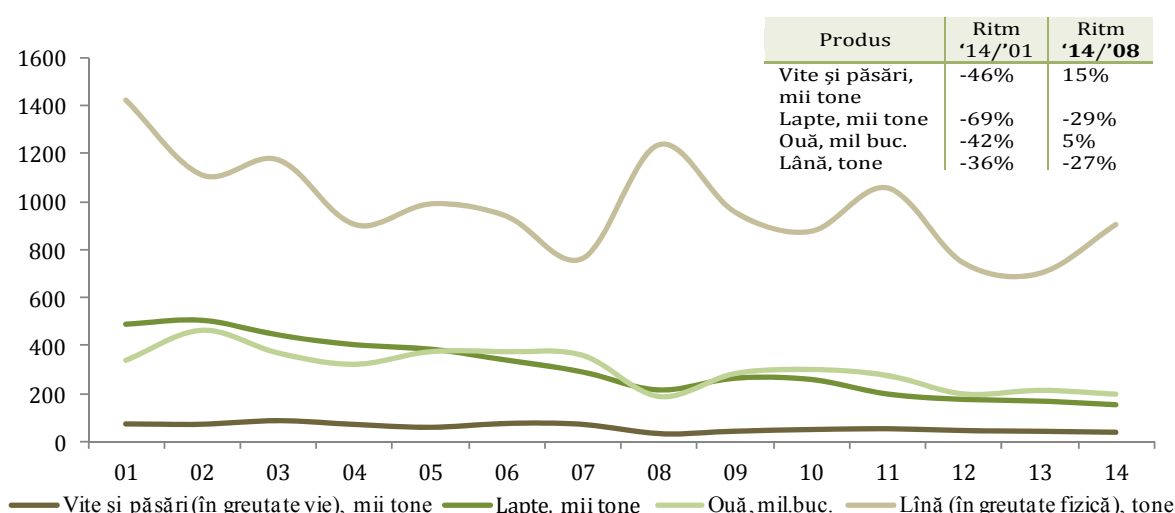

Figura 1.8. Evoluția producției anuale a principalelor produse animaliere în gospodăriile populației în 2001-2014

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Investițiile în active materiale pe termen lung

În perioada ianuarie-septembrie 2015, investițiile în active pe termen lung în economia națională au constituit 10950,1 mil. lei, volumul acestora marcând o descreștere cu 3,4% f.p.s.a.p.

În structura tehnologică a investițiilor în ianuarie-septembrie 2014 cota predominantă revenea lucrărilor de construcții-montaj (circa 53%). În perioada similară a anului 2015, investițiile în această direcție scad cu circa 13% f.p.s.a.p., determinând reducerea ponderii acestora în valoarea totală a investițiilor cu 5,5 p.p. Pe fundalul majorării investițiilor în utilaje și mașini de transport cu 9,5% s-a produs transferul poziției de frunte în favoarea acestei categorii de investiții, care ajunge să dețină în perioada dată o cotă de 48,4% (Fig. 1.9).

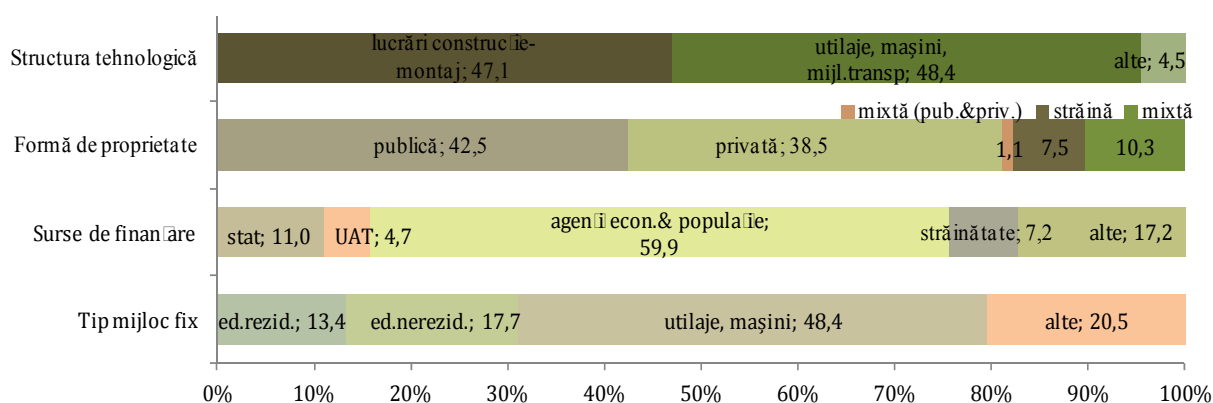

Figura 1.9. Structura investițiilor în active pe termen lung în ianuarie-septembrie 2015, %

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Pe forme de proprietate, structura investițiilor suferă modificări. Astfel, din cauza scăderii cu 15% a investițiilor sectorului privat și cu 5,8% a investițiilor din proprietățile străine ponderile acestora scad până la 38,5% (-5,3 p.p.), respectiv 7,5% (-0,2 p.p.). Totuși investițiile din sectorul public, proprietăți mixte și întreprinderi mixte cresc în această perioadă cu respectiv 6,7%, 16,2% și 10,4%, ceea ce le aduce ponderi de 42,5% (+4 p.p.), 1,1% (+0,2 p.p.), respectiv 10,3% (+1,3 p.p.).

Ca și în anul precedent, investițiile rămân a fi finanțate preponderent din sursele proprii ale agenților economici și populației, deținând circa 60% din totalul finanțărilor. Totodată, volumul acestora a influențat negativ dinamica volumului investițiilor.

În perioada de analiză în structura investițiilor în active materiale pe tipuri de mijloace fixe, cota predominantă, ca și anul precedent, le revine utilajelor și mașinilor de transport, (48,4%). Doar la acest tip de mijloc fix investițiile au evoluat ascendent (+9,5%), în timp ce investițiile valorificate pentru construcția și dezvoltarea edificiilor rezidențiale și nerezidențiale, precum și altor categorii de mijloace fixe au înregistrat scăderi anuale, respectiv cu 1,4%, 22% și 12% f.p.s.a.p.

Comerț și alte servicii destinate pieței

După ce în anul 2014 comerțul intern de bunuri și servicii înregistra la general indici anuali de creștere, în perioada ianuarie-septembrie 2015 se atestă reducerea pronunțată a evoluției lunare a principalilor indici. Volumul comerțului cu amănuntul a scăzut cu 4,5% în primele nouă luni ale anului față de perioada similară a anului precedent (comparativ cu creșterea cu 4,4% în ianuarie-septembrie 2014 f.p.s.a.p.). (Fig. 1.10)

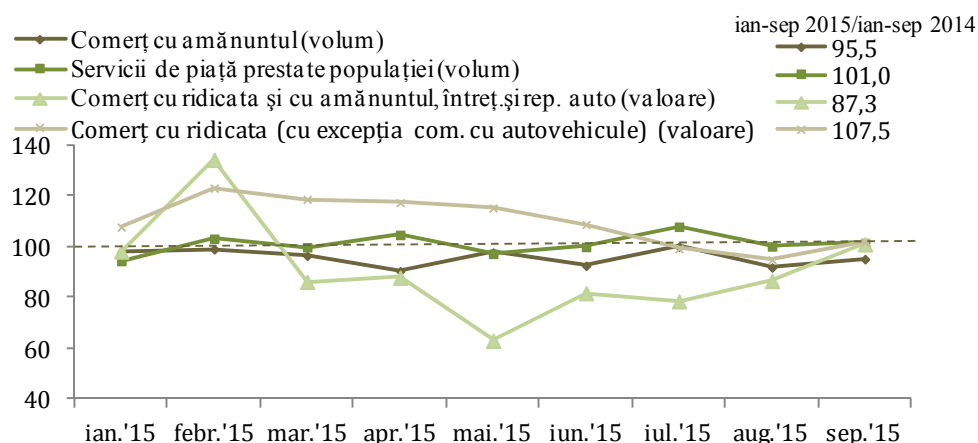

Figura 1.10. Indicii de dinamică (de volum și valorici) în comerțul interior, (%)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Volumul serviciilor de piață destinate populației în ianuarie-septembrie 2015 a crescut cu 1 la sută f.p.s.a.p., ritm mult mai scăzut în comparație cu evoluțiile atestate în perioada similară a anului precedent (7,5 la sută f.p.s.a.p.).

Reduceri considerabile au fost înregistrate în comerțul cu autovehicule și motociclete. În primele nouă luni ale anului 2015 cifra de afaceri în acest tip de comerț s-a micșorat cu circa 13%. Pentru referință, în perioada respectivă din anul trecut indicatorul dat a fost în creștere cu 21,1% f.p.s.a.p. Totodată, valoarea cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete în ianuarie-septembrie 2015 s-a majorat cu 7,5% (în perioada corespunzătoare din 2014 – cu 16,9%) f.p.s.p.

Transporturi

În perioada ianuarie-septembrie 2015, întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat cu 15,2% mai puține mărfuri și au executat un parcurs al mărfurilor cu 10% mai mic față de perioada similară a anului precedent.

Tabelul 1.2. Indicii volumului de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport în ianuarie-septembrie 2015, pe moduri de transport (%)

	Ianuarie-septembrie 2015/ianuarie-septembrie 2014	Structura pe moduri de transporturi	Contribuția la creșterea volumului mărfurilor transportate și a parcursului mărfurilor (+/-)
Mărfuri transportate – total, mii tone	84,8	100,0	-15,2
din care, pe moduri de transport:			
feroviar	87,4	37,5	-4,6
auto	83,7	61,1	-10,1
fluvial	67,1	1,3	-0,6
aerian	76,1	0,0	0,0
Parcursul mărfurilor – total, mil. tone-km	90,0		-10,0
din care, pe moduri de transport:			
feroviar	86,3	27,3	-3,9
auto	91,5	72,7	-6,1
fluvial	50,2	0,0	0,0
aerian	82	0,0	0,0

Sursa: Calculele autorului în baza datelor furnizate de Biroul Național de Statistică.

Volumul mărfurilor transportate în ianuarie-septembrie 2015 a scăzut pe toate modurile de transport, cea mai mare descreștere fiind înregistrată pentru transportul fluvial – cu circa o treime f.p.s.a.p. Cel mai semnificativ impact asupra scăderii transportului total de mărfuri a fost generat de contracția transportului auto (influențând micșorarea volumului pe total transporturi de mărfuri cu 10,1%), fiind urmat de transportul feroviar (-4,6%).

Contracția parcursului auto de mărfuri a imprimat o reducere cu 6,1%, iar al celui feroviar – cu 3,9% a parcursului total de mărfuri, care s-a redus în consecință cu 10%.

Concomitent s-a consemnat intensificarea activității transportului de pasageri. Astfel, **numărul pasagerilor transportați** în această perioadă a crescut cu 4 la sută, iar parcursul pasagerilor – cu 12,1% f.p.s.a.p. datorită creșterilor înregistrate în transportul cu troleibuze, taximetre și transportul aerian. Impactul principal asupra intensificării activității transportului de pasageri l-a exercitat transportul cu troleibuze, care a marcat majorarea numărului de pasageri transportați și a parcursului acestora cu peste 18%. Totodată, numărul pasagerilor care au circulat cu autobuze și microbuze s-a diminuat cu 10,8%, parcursul lor majorând-se cu 3,1%. Cu transportul feroviar au circulat cu 11,5% mai puțini călători, cu un parcurs mai mic cu 28,4% f.p.s.a.p.

Turism

În perioada ianuarie-septembrie 2015, structurile de cazare turistică din țară au găzduit 225,1 mii turiști, în descreștere cu 1,2% față de perioada similară a anului precedent. Turiștii rezidenți au constituit 70%, iar nerezidenții – 30%. Pe tipuri de structuri de cazare cea mai mare pondere a turiștilor revine tradițional hotelurilor și moteluri – 41%, taberelor de vacanță pentru elevi revenind 23%, vilelor turistice, satelor de vacanță și altor structuri 19%, structurilor de întremare – 11%, pensiunilor turistice și agroturistice – 3% și căminelor pentru vizitatori – 2%.

Deși numărul turiștilor a fost în descreștere, grație creșterii duratei șederii acestora la structurile de cazare colective (în medie cu 2,0%), numărul de înnoptări a sporit cu 0,8%, în special în hoteluri și moteluri (+17,2%), structuri de întremare (+5,0%) și tabere de vacanță pentru elevi (+3,8%). Din numărul total de înnoptări circa 85% le revin turiștilor rezidenți și 15,2% – celor nerezidenți.

Numărul total de turiști și excursioniști care au beneficiat de serviciile agențiilor de turism și turoperatorilor în cele 9 luni ale anului 2015 au înregistrat 209,1 mii persoane, sau cu 3,1% mai mult f.p.s.a.p. Numărul participanților la turismul receptor și la cel emițător a crescut, respectiv cu 20,0% și 6,7%, pe când la turismul intern numărul acestora s-a redus cu 19,0%. Cea mai mare parte a turiștilor și excursioniștilor sosiți în Moldova au venit din România (17,3%), Ucraina (10,8%) și Federația Rusă (9,4%).

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender⁴

Conform informației diseminate de organul de statistică din regiunea transnistreană indicele producției industriale pentru perioada ianuarie-septembrie 2015 în *regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender* a constituit 90,2% f.p.s.a.p.⁵

Astfel, volumul producției industriale a coborât la nivelul de 69,9% din volumul anului 2008. Scăderea din primele 9 luni ale anului curent a fost determinată de contracția activității în majoritatea ramurilor industriale. Deși electroenergetica (cu o cotă de 49% din total industrie) și industria poligrafică (0,7%) au marcat creșteri de volum de 18,7% și de 2,1 ori respectiv,

⁴ Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya> Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și a accesului redus la metadate, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

⁵ Pe întreprinderile industriale, cu excepția sectorului micului business.

celelalte ramuri industriale au înregistrat contracții puternice comparativ cu perioada similară a anului trecut: industria alimentară – cu 22,6%, industria metalurgică – cu 22,5%, industria ușoară – cu 17,6% etc.

Ca și în regiunea din partea dreaptă a Nistrului, volumul producției agricole în regiunea transnistreană a marcat evoluții negative, fiind în scădere cu 8,3% f.p.s.a.p. Tendința dată a fost determinată de reducerea producției vegetale cu circa 9%.

Fiind prin natura lor sensibile la fluctuațiile economice, investițiile în mijloace fixe în perioada analizată s-au contractat cu 27,1% f.p.s.a.p.⁶, coborând până la 51,8% față de nivelul anului 2008, marcând un minim de volum pentru perioada post-criză. Investițiile direcționate în construcția, extinderea și dotarea tehnică a obiectelor cu destinație productivă, care reprezintă cea mai mare cotă (85,2%) în valoarea totală a investițiilor, s-au redus în termeni fizici cu 29% f.p.s.a.p. Pe direcții de investire, industriei îi revine cel mai mare flux de investiții în mijloace fixe (39,4%), urmată de agricultură (14%), comerț și alimentație (11,7%), etc.

Și cifra de afaceri în comerțul intern al regiunii a scăzut, constituind în perioada analizată 76,2% față de perioada similară a anului precedent. În structura comerțului produselor alimentare le revin peste 46% (+3,6 p.p. f.p.s.a.p.), iar celor nealimentare – circa 54% (-3,6 p.p.).

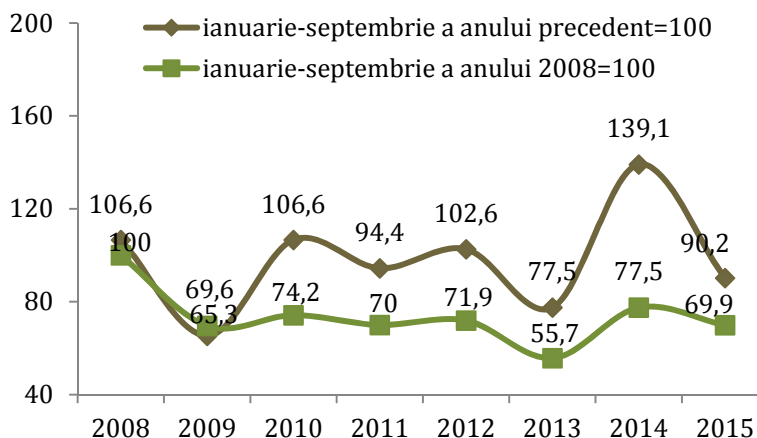

Figura 1.11. Dinamica în ianuarie-septembrie 2015 a indicelui producției industriale (%)

Sursa: Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană.

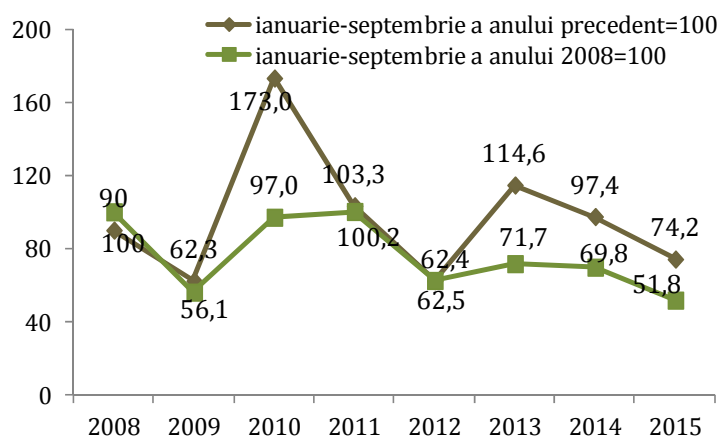

Figura 1.12. Dinamica ianuarie-septembrie 2015 a indicelui investițiilor în mijloace fixe (%)

Sursa: Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană.

⁶ Fără sectorul micului business.

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

Prețuri

Indicele prețurilor de consum de la începutul anului curent a înregistrat o tendință de creștere constantă. În primele nouă luni ale anului 2015, creșterea IPC a constituit 8,4%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 11,1%, servicii – 4,4%.

În trimestrul III, 2015 rata anuală a inflației, pentru prima dată un ultimii șapte ani, a urcat din nou pe palierul de două cifre și a constituit 11,1%, depășind cu 4,6 p.p. limita superioară a țintei stabilite de BNM și cu 6 p.p. nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluțiile lunare indică o accelerare continuă a ratei anuale a inflației, ritmul de creștere a prețurilor în lunile iulie, august și septembrie 2015 f.p.s.a.p. fiind de 8,6%, 12,2% și 12,6%. În perioada similară a anului precedent, acest indicator a fost de 5,1%, 4,8% și 4,8%. Nivelul ridicat al indicelui prețului de consum se datorează în special creșterii prețurilor reglementate, serviciilor de transport și medicamentelor, deprecierii monedei naționale față de principalele valute de referință, anticipațiilor pesimiste cu privire la evoluțiile economiei pe viitor și incertitudinii majore generate de instabilitatea politică internă și externă a țării.

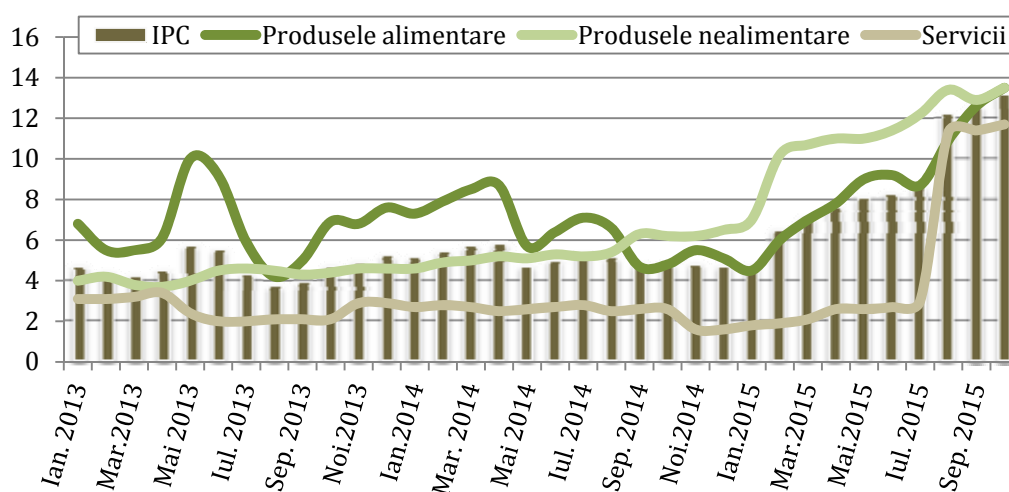

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul III, 2015 indicele prețurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 10,7%, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2014 cu 4,6 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în iulie – 8,7%, în august – 10,9%, în septembrie – 12,6%). În perioada dată au crescut considerabil prețurile la fructe proaspete cu 34,1%, în special la struguri cu 41,5%; la legume cu 31,6%, cu precădere la ceapă cu 36,5%, la usturoi cu 23,4% și la morcov cu 36,4%; la produsele de morărit și panificație, în special la paste de făinoase cu 14,8% și la orez cu 16,8%.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul III, 2015 s-au majorat cu 12,8% f.p.s.a.p, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2014 cu 7,2 p.p. (în expresie

lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 12,2% în luna iulie, 13,4% în august și 12,9% în septembrie). În această perioadă, creșteri de preț au fost înregistrate la toate grupele de produse nealimentare. Cele mai înalte rate au fost atestate pentru prețurile la autoturisme – 37,2%, mașini de spălat – 23,7%, frigidere și congelatoare – 22,6%, medicamente – 17%, țesături de lână și tip bumbac – 14,9% etc. Majorarea prețurilor la produsele nealimentare este o consecință directă a deprecierei monedei naționale, care se realizează prin creșterea prețurilor nu doar la produsele din import, dar și la produsele autohtone confecționate din materie primă de import.

Un aport semnificativ la sporirea IPC a adus creșterea bruscă a prețurilor la servicii. Acestea s-au scumpit în trimestrul III al anului 2015 cu 8,6% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în luna iulie – 3%, în august și septembrie – 11,3% și 11,4%, corespunzător). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul III al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la serviciile poștale – cu 54,8%, serviciilor de transport feroviar – cu 53,7%, serviciilor turistice – cu 27,0% etc. Totodată, în rezultatul ajustării tarifelor reglementate la noile realități ale pieței, au crescut prețurile la energia electrică cu 23,4% și la gazele naturale din rețea cu 10,4% f.p.s.a.p.

Primele nouă luni ale anului 2015 au fost marcate de creșterea continuă a inflației de bază cu ritmuri ce au devansat dinamica IPC. Totodată, către finele trimestrului trei decalajul dintre curbele ce reliefează evoluția ambilor indicatori s-a redus. Ritmul anual de creștere al inflației de bază în perioada ianuarie – septembrie 2015 a fost de 10,9% f.p.s.a.p., avansând față de nivelul atins în aceeași perioadă a anului 2014 cu 5,6 p.p.

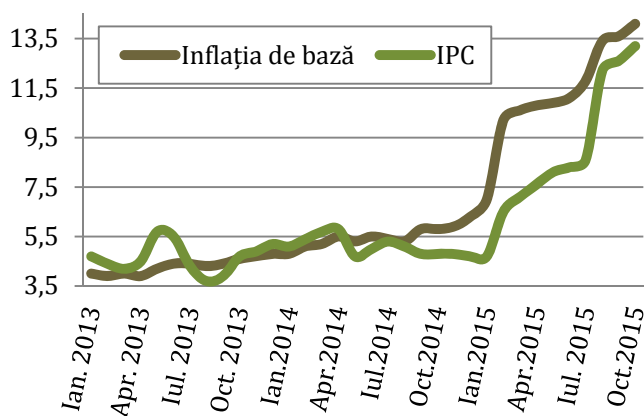

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și a inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul III al anului 2015 indicele inflației de bază a fost de 112,9% f.p.s.a.p., cu 7,4 p.p. peste nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului trecut ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în iulie – 11,8%, în august – 13,4% și în septembrie – 13,6%. Creșterea accentuată a inflației de bază s-a datorat deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană.

În primele nouă luni ale anului 2015, s-a diminuat ușor dinamica anuală a prețurilor producției industriale. Creșterea acestora a constituit 5,4%, în scădere cu 0,6 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

În trimestrul III, 2015 indicele anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 0,3 p.p. și a atins nivelul de 106,1%. Valori mai mici s-au înregistrat în cazul indicilor prețurilor de producție în industria extractivă cu minus 1,6 p.p. până la 103,5% și în industria prelucrătoare cu minus 0,9 p.p. până la 106,5%, f.p.s.a.p. O traiectorie diferită a descris indicele anual al prețurilor de producție în sectorul energetic, care a sporit cu 4,2 p.p. până la 103,4% f.p.s.a.p.

Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost înregistrate pentru activitățile de fabricare a produselor din tutun – cu 31,1%, de fabricare a

produselor textile – cu 20%, în industria metalurgică – cu 13,6%, de fabricare a macaroanelor, tăițelilor, cus-cus-ului și a altor produse făinoase similare – cu 15,6%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

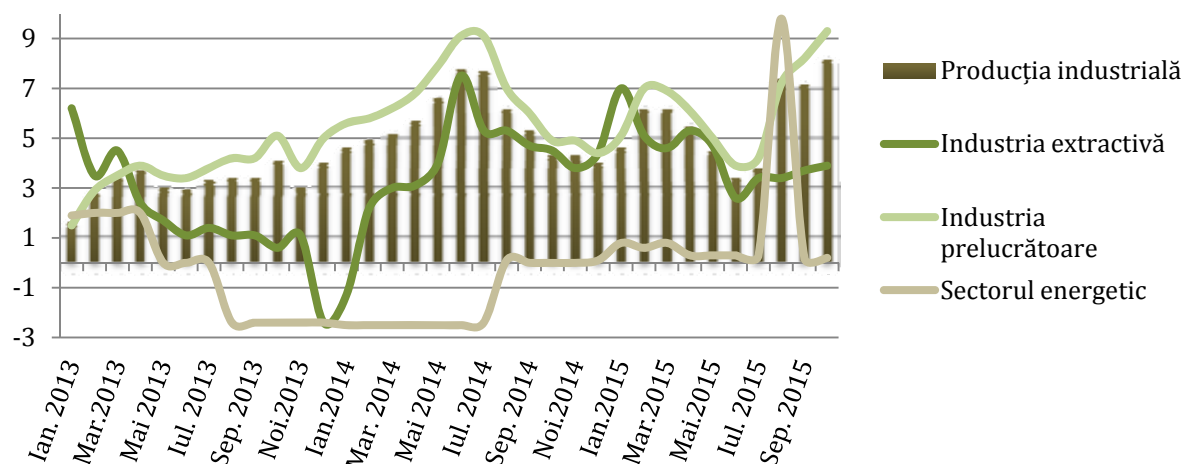

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Creșterea prețurilor în construcții a continuat să rămână relativ stabilă și în cel de al treilea trimestru al anului. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul III, 2015 s-a majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,1 p.p. și a constituit 8,3% (anexa 2.1.2).

Prețuri mai mari au fost atestate pentru produsele agricole în ianuarie-septembrie al acestui an comparativ cu perioada similară a anilor 2013 și 2014. Creșterea a fost determinată de micșorarea ofertei interne, în condițiile în care recolta a fost compromisă de condițiile climatice secetoase din acest an și deprecierea continuă a monedei naționale. În trimestrul III al anului 2015, prețurile producătorului la produsele agricole au crescut cu 27,6% față de perioada similară a anului 2014 (anexa 2.1.2). Cel mai mare aport la creșterea prețurilor la produsele agricole au avut prețurile la produsele vegetale, care au înregistrat un spor de 37,5%, dinamică neutralizată ușor de prețurile la produsele animaliere, care au scăzut cu 7,3%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. S-au înregistrat majorări de preț la mere, cu 295,6%, la varză – cu 200,9%, la semințe de floarea soarelui – cu 228%, la cartofi – cu 124%. Dintre produsele agricole cu cele mai considerabile pierderi în preț pot fi menționate următoarele produse: porcine în masă vie – cu 24,5%, usturoi uscat – cu 45%, pepeni galbeni – cu 11,8% și ouă alimentare cu 15,2% f.p.s.a.p.

Prețul combustibililor a înregistrat creșteri constante de la începutul anului curent. În trimestrul III al anului 2015, comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a scăzut ușor, cu 1,1 p.p. și a atins nivelul de 4,1% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în iulie – 6,9%, în august – 5,2% și în septembrie – 1,9%).

Rate de schimb

În perioada ianuarie-septembrie, 2015 moneda națională s-a depreciat semnificativ față de principalele monede de referință, printr-o accentuare sensibilă a trendului de întărire a dolarului SUA. Ritmul de creștere a cursului nominal de schimb a leului față de dolarul SUA (35,8%) a devansat substanțial pe cel înregistrat față de moneda unică europeană (11,8%).

În trimestrul III, 2015 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,4 MDL/USD și 21,6 MDL/EUR, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 38,1% față de dolarul SUA și cu 15,8% față de moneda unică europeană. În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA a fost de: 19,0 MDL/USD în lunile iulie și august, și de 19,6 MDL/USD – în luna septembrie. Cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a avut o evoluție volatilă, constituind: în iulie – 20,9 MDL/EUR, în august – 21,2 MDL/EUR, iar în septembrie – 22,1 MDL/EUR.

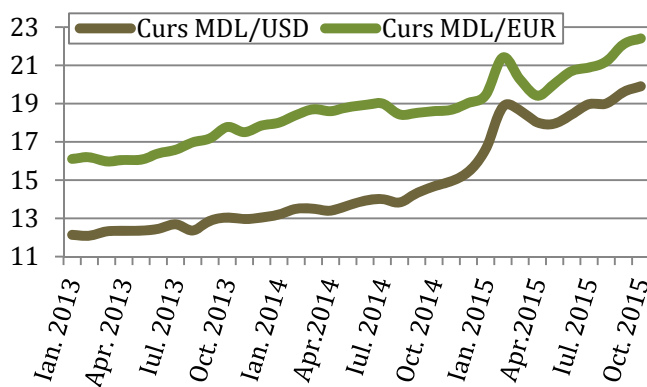

Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În trimestrul III, 2015 deprecierea nominală a MDL față de valutele de referință a condiționat slăbirea continuă a cursului real de schimb al monedei naționale. Aceste evoluții s-au menținut în pofida presiunilor inflaționiste înalte atestate în țară în perioada dată.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Rata anuală a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru și-a continuat trendul descendent, menținându-se și în trimestrul III al anului 2015 pe un teritoriu negativ. În iulie-septembrie ritmul anual de creștere al IPC a constituit minus 1,7%, înregistrând o descreștere cu 4 p.p. față de perioada similară a anului 2014. În special, prețurile produselor alimentare și celor nealimentare au fost în scădere, cu 4,6% și 3,2%, corespunzător. Totodată, majorări de prețuri au fost înregistrate la servicii, rata anuală de creștere în iulie-septembrie 2015 constituind 6,5%.

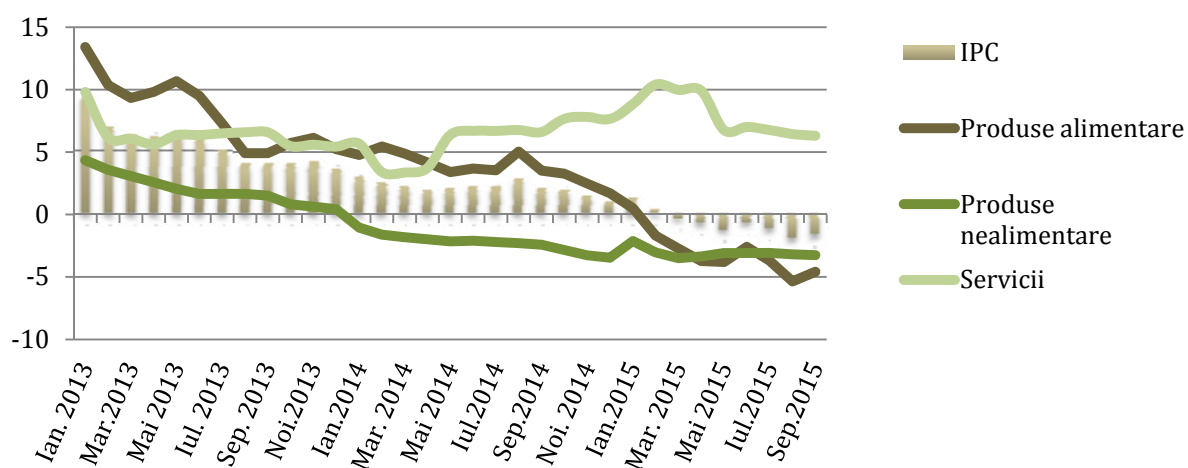

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Diminuarea nivelului general al prețurilor în regiunea din partea stângă a râului Nistru se datorează, în special, politicii monetare promovate de autorități, orientate spre ținerea cursului valutar de schimb. În condițiile în care monedele principalilor parteneri comerciali ai regiunii se depreciază în raport cu valutele liber convertibile, iar cursul de schimb al monedei din regiune

rămâne stabil față de dolarul SUA, prețurile produselor provenite din import și ale materiei prime scad. Această strategie însă poate da naștere la dezechilibre economice amânate în timp, deoarece elimină anumite semnale importante ale situației economiei reale din regiune.

Pe parcursul trimestrului III, 2015, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a păstrat obiectivul general al politicii monetare, orientat spre ținerea cursului valutar de schimb, stabilit încă din luna decembrie, 2012. În aceste condiții cursul nominal al rublei transnistrene față de dolarul SUA rămâne fixat la nivelul de 11,1 PRB/USD.

În perioada dată s-a accentuat tendința de apreciere a rublei transnistrene față de moneda unică europeană demarată din luna septembrie 2014. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 12,3 ruble pentru un Euro, apreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 16,2%.

2.2. Politica monetară

Primele nouă luni ale anului 2015 au fost marcate de austeritatea politicii monetare promovate de BNM, în scopul acomodării economiei la prognozele și tendințele nefavorabile ale inflației.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul III, 2015 BNM a operat două ajustări crescătoare consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară menite să contracareze presiunile inflaționiste. Nivelul ratei de bază a urcat de la 15,5% la 17,5% în luna iulie și la 19,5% în luna august. Concomitent cu rata de bază, în aceeași măsură au fost majorate: rata dobânzii la creditele overnight de la 18,5% la 20,5% și 22,5% corespunzător, și rata dobânzii la depozitele overnight de la 12,5% la 14,5% și la 16,5% ulterior. Majorarea continuă a ratelor de politică monetară sporește riscurile de comprimare a cererii agregate, împingând economia spre recesiune.

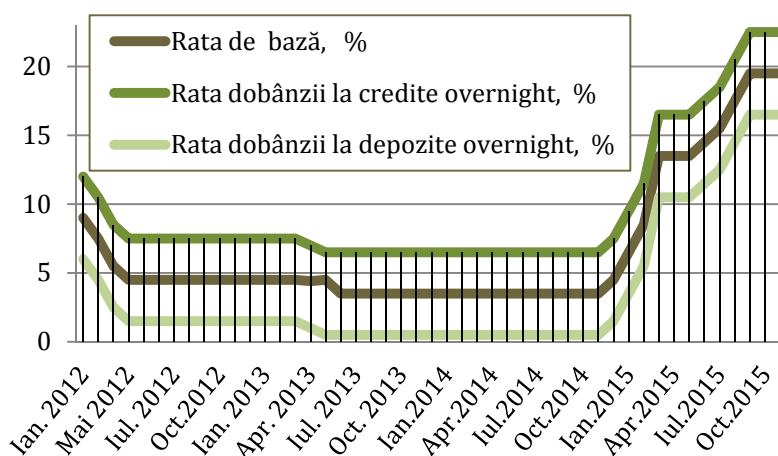

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

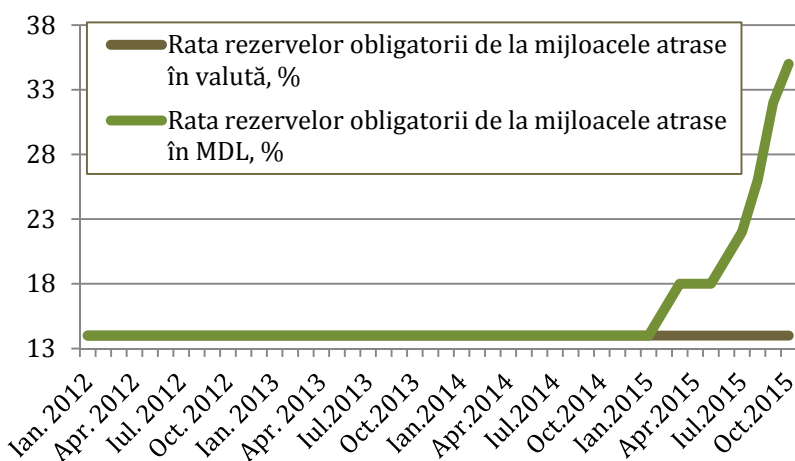
Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Pentru a potența eficacitatea măsurilor de politică monetară BNM a exercitat un control ferm asupra lichidității pe piața monetară. În trimestrul III al anului 2015 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel ușor superior perioadei similare a anului precedent (plus 0,06 mld. MDL) și a constituit 0,93 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna iulie 2015 și a constituit 1,3 mld. MDL.

În trimestrul III al anului 2015 solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică uniformă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile iulie, august și septembrie, 2015 – 545,1 mil. MDL, 507 mil. MDL și 510 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, solicitări de oferire a facilității de creditare au parvenit doar în luna septembrie și au constituit 5 mil MDL.

Rezervele obligatorii

Ratele rezervelor minime obligatorii au atins valori maxime istorice. În trimestrul III, 2015 în condițiile înăspririi politicii monetare promovate, BNM a operat trei majorări consecutive a ratei rezervelor din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă. Astfel rata RMO a crescut în iulie de la 20% la 22%, după care în luna august la 26% și în septembrie până la 32%, depășind cu 14 p.p. maxima istorică a ratei RMO înregistrate în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas neschimbată la nivelul de 14%.

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În luna octombrie BNM a operat încă o majorarea a ratei la rezervele minime obligatorii din mijloacele atrase în MDL, care a urcat până la 35% în august.

Intervențiile pe piața valutară

După o intervenție mai activă în primele luni ale anului, dictată de necesitatea diminuării volatilității cursului de schimb al monedei naționale, în trimestrul III 2015 BNM a intervenit piața valutară interbancară preponderent în calitate de vânzător pentru a acoperi cererea de valută creată pe piață.

În perioada vizată volumul vânzărilor de valută a constituit în sumă 34,7 mil. USD, cu 82,9 mil. USD mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent. Procurările de valută în aceeași perioadă au constituit cca. 9,7 mil. USD. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014–octombrie 2015

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
1	2	3
Ianuarie 2014	0,15	6,0
Februarie 2014	0	73,0
Martie 2014	0,18	0
Aprilie 2014	0	0
Mai 2014	0	18,84
Iunie 2014	0	52,3
Iulie 2014	0	70,06
August 2014	47,53	21,61
Septembrie 2014	0	26,0
Octombrie 2014	1,84	30,65

Tabelul 2.2.1 – continuare

1	2	3
Noiembrie 2014	26,1	179,8
Decembrie 2014	0,6	388,4
Ianuarie 2015	0	122,9
Februarie 2015	0,2	125,2
Martie 2015	2,95	10,2
Aprilie 2015	10,86	7,33
Mai 2015	-	4,91
Iunie 2015	-	-
Iulie 2015	2,0	22,0
August 2015	7,7	-
Septembrie 2015	-	12,7
Octombrie 2015	39,8	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Activele oficiale de rezervă în descreștere. La sfârșitul lunii septembrie al anului 2015, datorită intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară în T1, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, precum și acoperirii necesarului de capital pe piața monetară, drept urmare a deteriorării situației financiare în sectorul bancar, activele oficiale de rezervă s-au diminuat față de datele înregistrate la sfârșitul lunii septembrie a anului 2014, cu cca. 0,88 mld. USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului III, 2015 a constituit 1,77 mld. USD, reducându-se cu 33,3% f.p.s.a.p. și cu 9,6% de la începutul anului.

Indicatorii monetari

Masa monetară în monedă națională reflectă o scădere continuă. În primele nouă luni ale anului 2015 s-a conturat tendința de reducere a masei monetare în monedă națională, inițiată la sfârșitul anului 2014. Ritmul de creștere a masei monetare, deși se menține în intervalul valorilor pozitive, la sfârșitul trimestrului III al anului 2015, este în descreștere față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent. În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 30.09.2015, comparativ cu datele înregistrate la 30.09.2014 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o descreștere cu 5,4%, și a constituit aproximativ 16,5 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a scăzut cu 10,6% și a atins un nivel de 24,3 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a scăzut cu 11,8%, și a constituit 38,6 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 0,8% și s-a cifrat la 65,7 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului III al anului 2015, nivelul maxim istoric atins de rata rezervelor minime obligatorii a condiționat creșterea volumului bazei monetare, înregistrând un spor de 15,6%, comparativ cu perioada similară a anului 2014 și de 7,7% comparativ cu datele înregistrate la sfârșitul anului 2014, și a constituit 29,8 mld. MDL.

Politica monetară austeră, instabilitatea economică și financiară din țară se răsfâng negativ asupra evoluției și atractivității depunerilor în monedă națională. Evoluția componentelor masei monetare și-a lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare în circulație, care s-a modificat considerabil în primele nouă luni ale anului 2015.

La 30.09.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 25,2%; depozite la vedere – 11,7%; depozite la termen – 23,0% și depozite în valută – 40%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului III al anului 2014,

menționăm o reducere a tuturor componentelor masei monetare în monedă națională. Ponderea banilor în circulație s-a diminuat cu 1,7 p.p., depozitele la vedere – cu 3,1 p.p. și depozitele la termen – cu 3,9 p.p. Creșterea ușoară a volumului masei monetare în trimestrul III, 2015 a fost alimentată în special de depozitele în valută, ponderea cărora comparativ cu situația de la sfârșitul trimestrului III al anului 2014 a crescut cu 8,6 p.p.

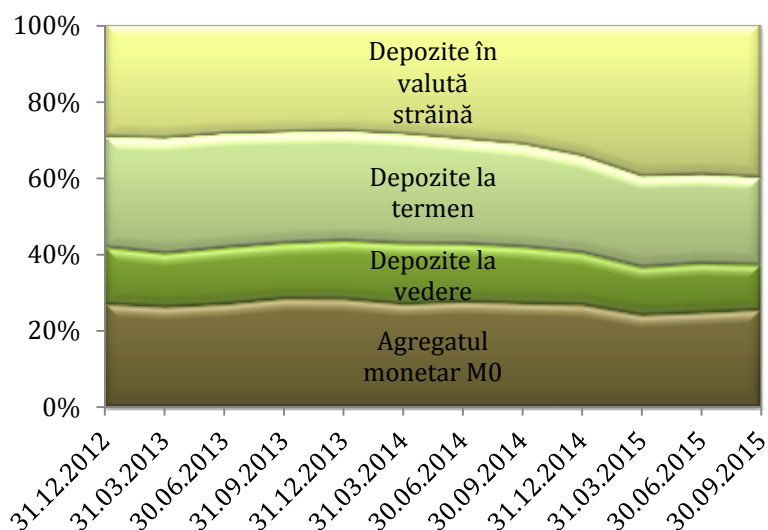

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Prin promovarea unei politici monetare restric-

tive BNM încearcă să absoarbă excesul de lichidități de pe piața monetară și să frâneze procesele inflaționiste, însă toate aceste decizii pot avea consecințe grave asupra economiei naționale, lipsită de acces la resurse financiare ieftine și în cantități suficiente necesare pentru o posibilă relansare.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

Strategia de politică monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului III al anului 2015, în condițiile unor procese deflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 3,5%. Rata rezervelor obligatorii a fost micșorată cu 2 p.p. începând cu luna septembrie 2015, adică până la 10% pentru sursele atrase în valută străină și pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului III, 2015, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5808,6 mil. ruble (echivalentul a cca 10522,8 mil. MDL⁷), înregistrând o descreștere cu 2 p.p., comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului III al anului precedent.

La 01.10.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 10,7%; cvasimoneda – 30,4%; masă monetară în valută străină – 58,8%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului III al anului 2015 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea cvasimonedei în volumul total al masei monetare cu 31 p.p., iar ponderea banilor în circulație și a masei monetare în valută străină a scăzut cu 29 p.p. și cu 4,5 p.p., corespunzător.

⁷ Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.10.15, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Veniturile Bugetului Public Național

În nouă luni ale anului 2015 la BPN au fost acumulate venituri în sumă totală de 31822,5 mil. MDL, cu 494,6 mil. MDL sau cu 1,5% mai puțin decât valoarea planificată pentru această perioadă. În comparație cu perioada similară a anului 2014, încasările au înregistrat o creștere cu 1368,5 mil. MDL sau cu 4,5%.

Examinând structura veniturilor BPN în 9 luni ale anului 2015 se observă că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (87,0%), componenta structurală a acestora fiind prezentată în Figura 3.1.1.

Din veniturile fiscale, ponderea cea mai importantă o au veniturile din TVA – 35,3% (în anul 2014 – 36,5%), contribuțiile sociale – 23,1% (în anul 2014 – 24,4%), impozitul pe venit – 13,5% (în anul 2014 – 14,6%), accizele – 9,5% (în anul 2014 – 10,1%) și primele obligatorii de asistență medicală – 6,7% (în anul 2014 – 7,5%).

Cheltuielile Bugetului Public Național

În nouă luni ale anului 2015 din buget au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 32687,1 mil. MDL, cu 6622,3 mil. MDL sau cu 7,8% mai puțin decât valoarea planificată pentru perioada examinată. În comparație cu 9 luni ale anului 2014, cheltuielile bugetului public național au crescut cu 2153,5 mil. MDL sau cu 7,1%.

Se observă o neutilizare importantă a cheltuielilor prevăzute, cu toate că acestea au crescut considerabil comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Examinând structura cheltuielilor din BPN în nouă luni ale anului 2015 se observă că partea dominantă continuă să fie formată din cheltuieli de ordin social (70,4%, în anul 2014 – 62,8%), componenta structurală a cheltuielilor fiind prezentată în Figura 3.1.3.

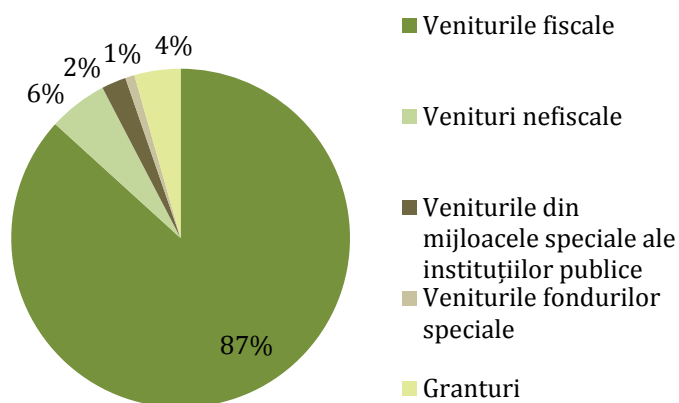

Figura 3.1.1. Structura veniturilor Bugetului public național la 30 septembrie 2015

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

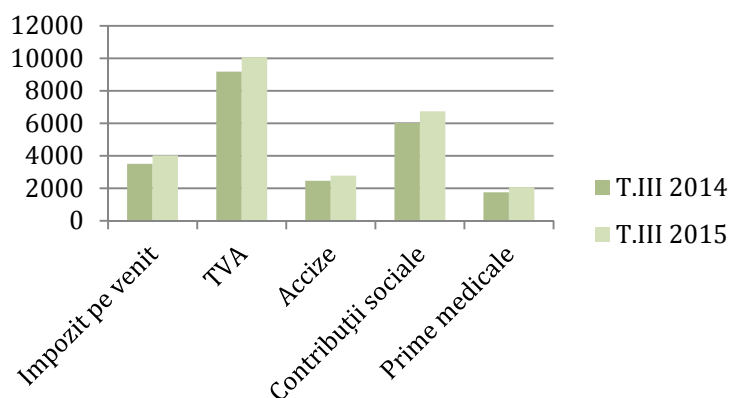

Figura 3.1.2. Structura veniturilor fiscale în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Drept tendință generală, se observă o creștere a cheltuielilor de ordin social (cu 12,2%, comparativ cu anul precedent – în mare parte, din contul cheltuielilor de asistență și susținere socială). Este de remarcă că, comparativ cu perioadele precedente, cheltuielile de ordin economic au fost în descreștere. Totodată, cheltuielile privind menținerea ordinii publice, apărarea și securitatea statului au înregistrat o creștere de 12,3%.

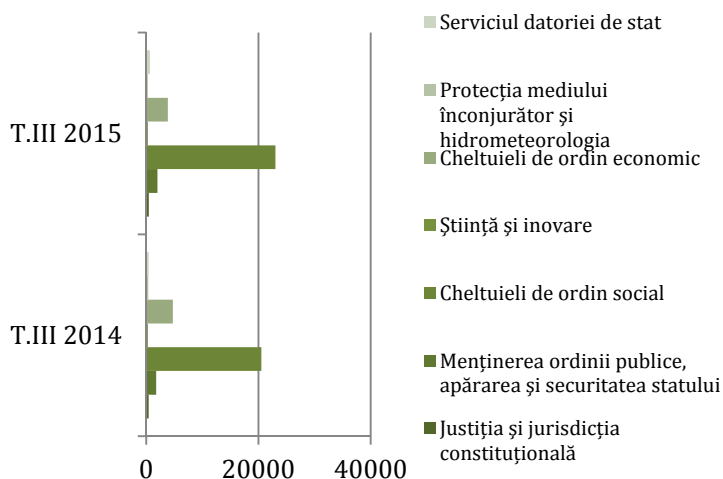

Figura 3.1.3. Volumul cheltuielilor realizate din BPN în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Rezultatul financiar bugetar

Executarea bugetului public național în nouă luni ale anului

2015 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 864,6 mil. MDL sau cu 785 mil. MDL (circa 200%) mai mult decât valoarea deficitului înregistrată în aceeași perioadă a anului 2014 (79,6 mil. MDL).

Soldurile în conturile bugetului public național la situația din 30 septembrie 2015 s-au majorat, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2015, cu 523,0 mil. MDL și au constituit 3774,1 mil. MDL.

Datoria de stat

La situația de la 30 septembrie 2015, soldul datoriei de stat a constituit 33554,2 mil. MDL, majorându-se cu 7572 mil. MDL (+29,1%) comparativ cu același moment al anului 2014 și cu 6083,5 mil. MDL (+22,1%) comparativ cu începutul anului 2015.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2015, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2015, a constituit 28,0%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2014 cu 3,4 p.p.

Cât privește *structura datoriei de stat după tipul datoriei*, la situația din 30 septembrie 2015 aceasta a fost formată în proporție de 74,2% din datoria de stat externă și 25,8% – datoria de stat internă. În dependență de *structura sa pe valute*, datoria externă este examinată fără descompunerea DST și cu descompunerea DST după cum urmează în tabelul 3.1.1.

Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute, % din total datorie de stat

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	MDL
Cu descompunerea DST	-	32,8	33,6	7,1	6,5	20,0
Fără descompunerea DST	53,6	7,6	15,5	3,3	0,05	20,0

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În nouă luni ale anului 2015, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 659,7 mil. lei, care se compun din:

- Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 177,7 mil. MDL (26,9%);
- Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 482,0 mil. MDL (73,1%).

Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2015, datoria de stat externă a constituit 26824,7 mil. MDL (1334,0 mil. USD). Comparativ cu situația din același moment al anului precedent, datoria publică externă a crescut cu 7867,9 mil. MDL sau cu 41,5%, iar comparativ cu începutul anului 2015 a crescut cu 6429,4 mil. MDL sau cu 31,5%. Această modificare poate fi justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 73,3 mil. USD.

Analizând datoria de stat externă *în dependență de maturitate* la data de 30 septembrie 2015, se constată că aceasta e compusă în proporție de 95,2% din datoria publică externă pe termen lung și 4,8% – din datorie externă pe termen scurt. Este de menționat că, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2014, au dispărut datoriile pe termen mediu, acestea fiind, cel mai probabil, repartizate între celelalte două categorii (termen lung și termen scurt).

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2015, datoria de stat externă a înregistrat 22,4 la sută, majorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2014, cu 4,1 p.p.

Conform explicațiilor Ministerului Finanțelor, majorarea soldului datoriei de stat externe exprimat în lei moldovenești a rezultat în cea mai mare parte din deprecierea, în primele 9 luni ale anului 2015, a monedei naționale în raport cu alte valute străine, în special față de dolarul SUA.

Creditorii multilaterali continuă să dețină cota majoritară (circa 85,3% conform datelor la 30 septembrie 2015) în structura datoriei de stat externe contractată de Guvernul Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 14,7% din total, iar față de creditorii comerciali – 0,04%. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 47,3%, urmată de FMI – cu 25,8%, BEI – cu 12,7%, FIDA – cu 5,5%, etc.

Ca evoluție, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externă față de creditorii multilaterali. În același timp, datoria de stat externă față de creditorii bilaterali și cei comerciali a continuat să scadă.

Datoria de stat internă

La situația din 30 septembrie 2015, datoria de stat internă a constituit 6729,4 mil. MDL și este complet formată din valori mobiliare de stat. Față de perioada similară a anului precedent, datoria de stat internă a scăzut cu 296,0 mil. MDL sau cu 4,2%, iar comparativ cu începutul anului 2015 a scăzut cu 345,9 mil. MDL sau cu 4,9%. Potrivit datelor Ministerului Finanțelor, modificarea soldului datoriei de stat interne, comparativ cu situația de la finele anului 2014, s-a produs din contul micșorării emisiunii nete a VMS pe piața primară cu 291,3 mil. MDL și răscumpărării VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 69,9 mil. MDL.

Făcând o analiză a datoriei de stat interne *în dependență de părțile sale componente* se observă că 68,9% le constituie valorile mobiliare de stat emise pe piața primară, 30,7% – valori mobiliare de stat convertite și 0,4% – valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare.

Valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an au fost emise pe trei termene: bonuri de trezorerie de 91 zile, 182 zile și 364 zile, a căror pondere în totalul VMS comercializate prin licitații a constituit 99,5%. Ponderea cea mai mare în VMS emise au constituit-o bonurile de trezorerie pe termen de 182 zile (37,7%) și 364 zile (31,9%) – ponderi, ce s-au redistribuit reciproc în mărime echivalentă în raport cu perioada similară a anului precedent (43,4% pentru BT de 182 zile și 28,9% pentru BT de 364 zile).

Analizând datoria de stat internă *în dependență de maturitate* la data de 30 septembrie 2015, se constată că ponderea cea mai mare o are datoria publică internă pe termen scurt (97,5%),

urmată de datoria publică internă pe termen lung (2,5%), ultima înregistrând un nivel foarte mic. Astfel, se reliefează tendința enunțată și în edițiile precedente și anume creșterea ponderii datoriei în cauză pe termen scurt.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

În nouă luni ale anului 2015, veniturile bugetului Transnistriei au constituit 1063,4 mil. ruble transnistrene (1913,3 mil. MDL), ceea ce reprezintă 6,0% din total venituri realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova. Din acestea, veniturile fiscale au constituit 1390,2 mil. MDL (72,7%) și corespunzător 36,9 mil. MDL veniturile nefiscale (1,9%), 265,6 mil. MDL veniturile fondurilor cu destinație specială (13,9%) și 215,9 mil. MDL veniturile din activitatea de întreprinzător și alte venituri (11,3%).

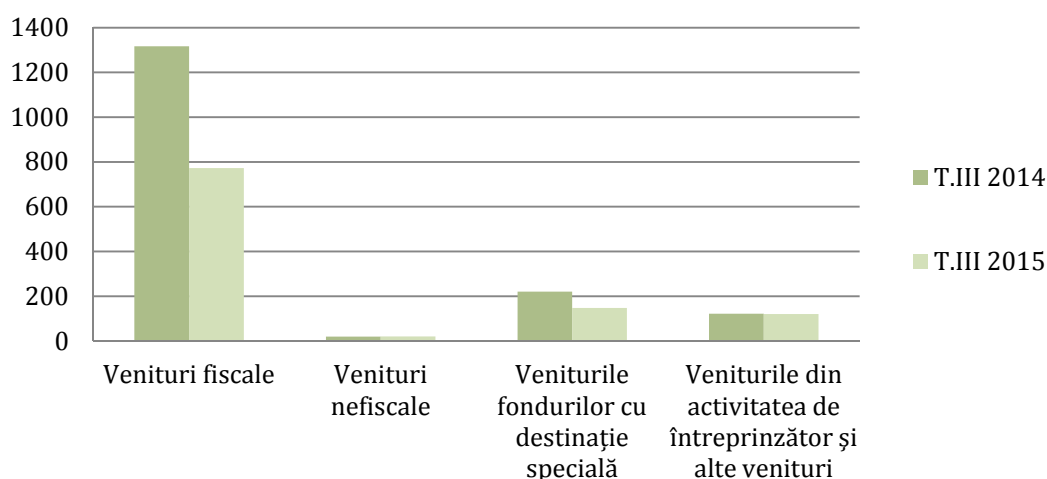

Figura 3.1.4. Structura veniturilor transnistrene în 9 luni 2015 comparativ cu 9 luni 2014, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

Cheltuielile bugetului Transnistriei au reprezentat 2652,6 mil. MDL sau 8,1% din total cheltuieli realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova.

3.2. Sectorul bancar

Perspectivă de redresare a sistemului financiar național rămân fragile și în a doua jumătate a anului 2015, pe fundalul celor 3 instituții financiare problematice. Totuși, activele bancare au consemnat tendințe de creștere, iar calitatea capitalului bancar nu a înregistrat deteriorări în primele nouă luni ale anului 2015. Pe tot parcursul anului 2015, ritmul anual de creștere a activelor bancare s-a situat pe o pantă ascendentă. În mod evident, această creștere este reflectată începând cu luna martie 2015 (24,80%) până în luna septembrie 2015 (27,27%) f.a.p., totalizând 104504,1 mil. MDL active bancare la data de 30.09.2015. Această majorare se datorează activelor generatoare de profit (cu o pondere de 57,8% în total activ). Rata capitalului de gradul I în active ponderate la risc s-a majorat în primele nouă luni ale anului 2015, de la 19,07% în luna septembrie 2014 la 23,51% în septembrie 2015. Iar activele ponderate la risc au înregistrat o descreștere de 13,6% la 30.09.2015 f.p.s.a.p. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, capitalul de gradul I pe sistemul bancar a atins la 30.09.2015 valoarea de 8628,33 mil. MDL în creștere cu 6,4% față de 30.09.2014. Pe fundalul problemelor atestate în cadrul celor 3 instituții financiare (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.) aflate sub instituirea

administrării speciale⁸, la data de 30.09.2015 au înregistrat cuantumul capitalului reglementat al băncii mai mic de 1/3 față de cuantumul stabilit în mărime de 200 mil. MDL. Prin urmare, capitalul de gradul I la B.C. „Banca Socială” S.A. a constituit (-15446,7) mil. MDL, la B.C. „Banca de Economii” S.A. – (-11570,4) mil. MDL și respectiv la B.C. „Unibank” S.A. – (-1758,5) mil. MDL.

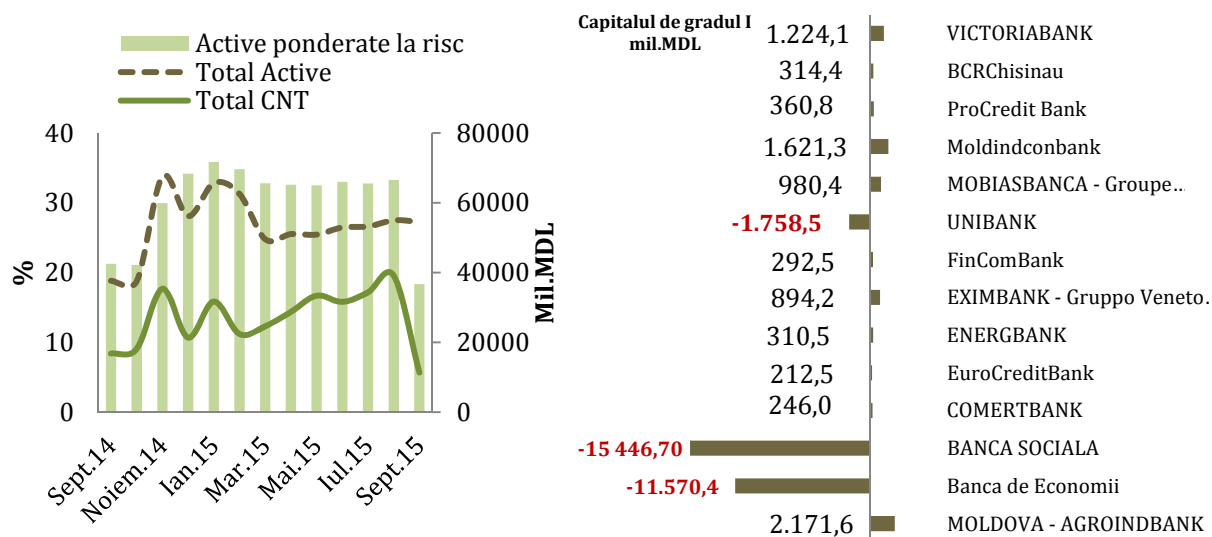

Figura. 3.2.1. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Calculând nivelul de capitalizare⁹ pentru 11 bănci comerciale din sector, în primele nouă luni ale anului 2015, se înregistrează valori superioare de 24,2%, (în creștere cu 4,44 p.p. față de septembrie 2014) ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă și un climat de competitivitate specific pentru băncile autohtone. Totuși, BNM trebuie să monitorizeze cu atenție și în permanență evoluția capitalului bancar, având în vedere că volumul și calitatea acestuia determină capacitatea de absorbție a pierderilor generate de riscurile care decurg din activitatea bancară.

Băncile comerciale în primele nouă luni ale anului 2015, au rămas lichide și suficient de capitalizate (excepție constituie BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., Banca de Economii S.A. și BC „UNIBANK” S.A.). În primele nouă luni ale anului 2015, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în normativul stabilit de BNM. Ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 38,8%, mai mult cu 4,61 p.p. față de 30.09.2014. Excepție constituie grupul băncilor problematice, care au înregistrat valori inferioare celor reglementate de către BNM – nivelul min. de lichiditate ($\geq 20\%$): BC „BANCA SOCIALA” S.A. cu o lichiditate curentă de doar (-77,27%), Banca de Economii S.A. cu doar - 7,01%, și B.C. „UNIBANK” S.A. – 9,57%. Prin urmare, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Astfel, BNM va continua să gestioneze surplusul de lichidități prin operațiuni de sterilizare, în vederea susținerii funcționării adecvate a pieței monetare interbancare. Valoarea indicatorului lichiditatea pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1))¹⁰ al întregului sistem bancar a constituit 0,73%, la 30.09.2015, mai puțin cu 0,02 p.p. față de 30.09.2014, acest coeficient se referă la 11 bănci comerciale.

⁸ Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 și nr. 64 ale Băncii Naționale din 16.10.2015 au fost retrase licențele de desfășurare a activităților financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., respectiv B.C. „UNIBANK” S.A. și inițiate procesele de lichidare silită a acestora.

⁹ sub limita minimă reglementată ($\geq 16\%$) de BNM.

¹⁰ Pe parcursul anului 2015, BNM a venit cu modificări asupra proiectului Hotărârii Consiliului de administrație al BNM „Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la lichiditatea băncii”, aprobat de Consiliul de administrație al BNM, proces-verbal nr. 28 din 8 august 1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.64-65, art. 105 din 02.10.1997. În acest proiect sa propus înlocuirea principiului I al lichidității, care se referea la

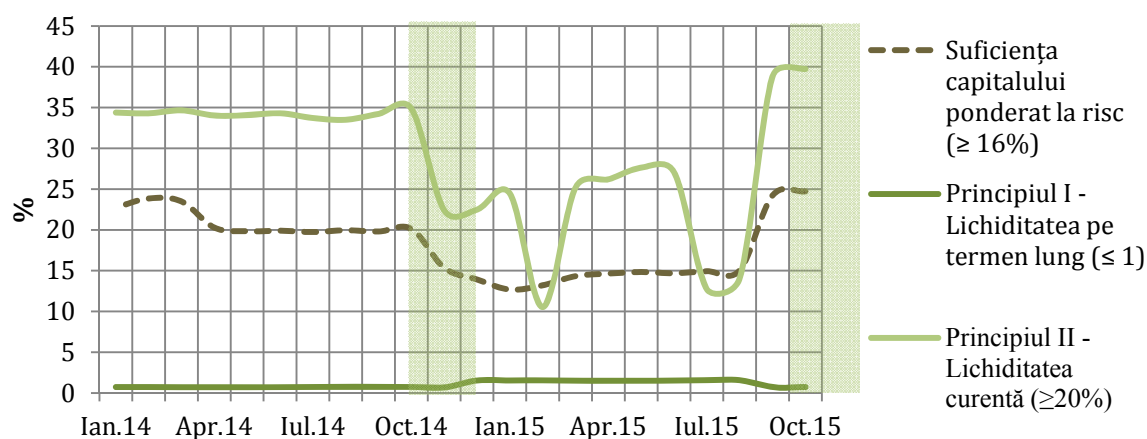

Figura 3.2.2. Media suficienței capitalului ponderat la risc, principiul I și II de lichiditate pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Se atestă o tendință de scădere a portofoliului de credite acordate de către băncile comerciale. Încetinirea creșterii volumului creditelor noi acordate, care a început la sfârșitul anului 2014, s-a transformat într-o diminuare moderată a creditării în 2015. În luna septembrie 2015, portofoliu de credite brut acordate de către băncile comerciale a constituit 43779,1 mil. MDL cu 7,3% mai puțin față de luna septembrie 2014. Iar volumul total de credite noi acordate în luna septembrie 2015 a însumat 1993,56 mil. MDL mai puțin cu 36,7% față de luna septembrie 2014. În mare parte această scădere a fost influențată de situația precară a celor 3 instituții financiare problematice (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.), cât și nivelului redus de încredere al populației. În luna septembrie 2015, au fost acordate cele mai multe credite persoanelor juridice: în valută națională cu termenul de peste 12 luni în sumă de 616,39 mii. MDL, la o rată medie a dobânzii de 14,86% și respectiv, în valută străină – 729,31 mii. MDL la o rată medie a dobânzii de 6,70%.

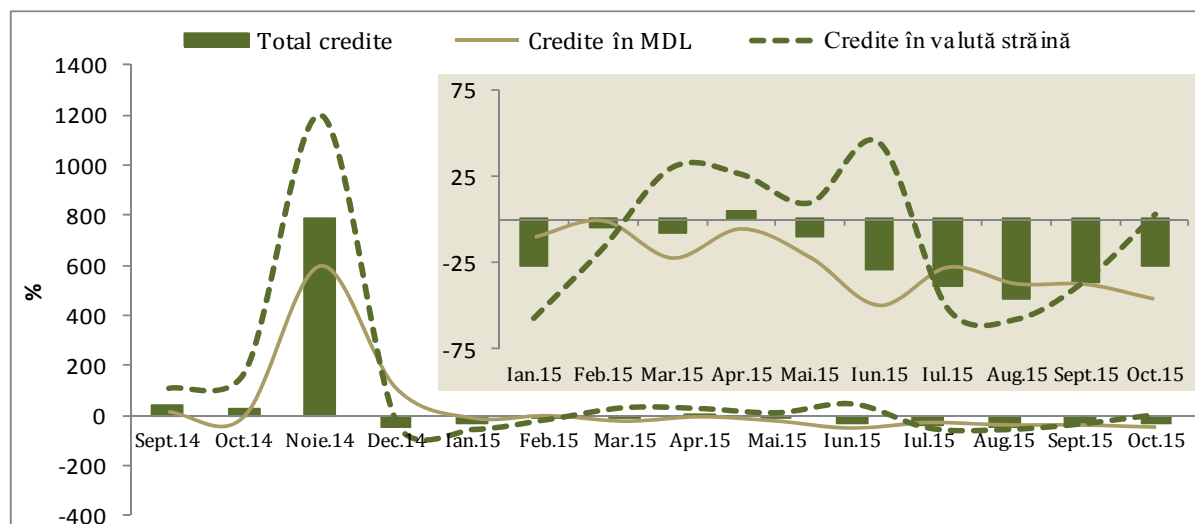

Figura 3.2.3. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

lichiditatea pe termen lung și prevede ca suma activelor băncii cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani să nu depășească suma resurselor ei financiare cu același termen. Iar după modificări se va utiliza următoarele benzi de scadență: până la o lună, 1-3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni și peste 12 luni, exprimată ca raport între lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență. Detalii pe: <http://www.bnm.org/ro/content/proiect-hca-al-bnm-cu-privire-la-modificarea-si-completarea-regulamentului-cu-privire-la-0>

Majorarea ratei de bază în primele nouă luni ale anului 2015, a generat scumpirea creditelor bancare afectând încrederea în întregul sector bancar. În luna septembrie 2015, ritmul anual de creștere a creditelor totale acordate de către bănci s-a redus considerabil, cu 36,7% f.p.s.a.p. Cea mai mare contribuție la descreșterea produsă au avut-o creditele în monedă națională cu o reducere de 37,7% f.p.s.a.p. și creditele în valută străină cu o reducere de 35,4% f.p.s.a.p. Tendința de scădere a creditelor acordate în valută națională inițiată la începutul anului curent s-a transformat într-o îngrijorare majoră, reflectată de încetinirea activității economice, nivelul înalt de incertitudine cât și riscul cursului de schimb valutar. Totuși, o cauză care a generat reducerea creditelor în valută națională în primele nouă luni ale anului 2015, a fost și înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, (majorarea ratei de bază de la 17,5% în luna iulie la 19,5% în luna septembrie 2015¹¹).

Calitatea portofoliului de credite al întregului sector bancar se îmbunătățește. În primele nouă luni ale anului 2015, valoarea creditelor neperformante a constituit 3877,24 mil. MDL în descreștere cu 33% față de 30.09.2014. În ceea ce privește ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la 30.09.2015 acesta a scăzut cu 2,5 p.p., față de data 30.09.2014, constituind 9,79%. Îmbunătățirea indicatorilor calității portofoliului de credite în luna septembrie și octombrie 2015 este cauzată de faptul excluderii celor 3 bănci comerciale problematice din calcul. Evident, această micșorare a ratei creditelor neperformante este benefică pentru întregul sector bancar. Însă, activitatea de creditare în mare parte este influențată în continuare de riscurile valutare, de riscurile inflaționiste, de capacitatea managementului băncii cât și de criza economică din țară.

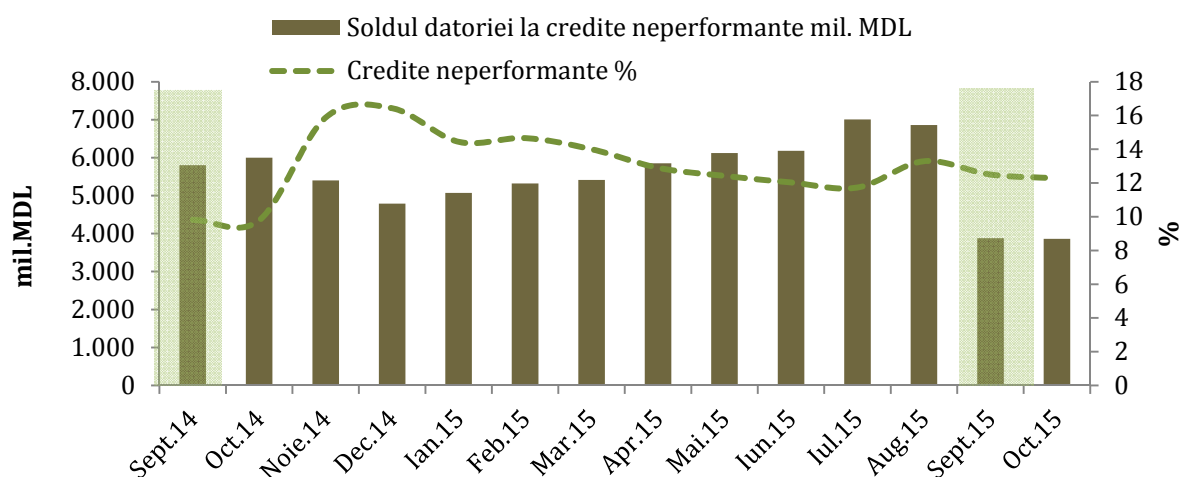

Figura 3.2.4. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În primele nouă luni ale anului 2015, continuă traiectoria ascendentă a depozitelor în valută străină, în contextul unei diminuări a ratelor dobânzilor la depozitele noi atrase de la populație. Soldul depozitelor în sistemul bancar la 30.09.2015, a constituit 66808,6 mil. MDL, majorându-se cu 15,5%, față de 30.09.2014. Această tendință de ascensiune se datorează în mare parte creșterii soldului depozitelor în valută străină cu 28,2% față de 30.09.2014. Odată cu

¹¹În cadrul ședinței din 26 august 2015, Consiliul de Administrație al Băncii Naționale al Moldovei (BNM), a decis să majoreze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 2,0 p.p., de la 17,5 până la 19,5 % anual. Respectiv, membrii Comitetului executiv al BNM, în ședința din 26 noiembrie 2015, au decis prin vot unanim să mențină rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 19,5 la sută anual. Decizia respectivă a Comitetului executiv al BNM este argumentată prin faptul că măsurile de politică monetară adoptate de BNM de la începutul anului curent până în prezent încă urmează să acționeze prin diferite canale de transmisie în economia națională, inclusiv prin influențarea ratelor dobânzilor la credite și depozite în moneda națională, astfel, exercitând în continuare efecte asupra evoluției viitoare a inflației. Detalii pe: <http://www.bnm.md/ro/content/26-noiembrie-2015-comunicat-al-bancii-nationale-moldovei>

deprecierea monedei naționale din ultima perioadă, preferința populației sunt depozitele în valută străină a căror pondere a constituit 57,5% la sfârșitul lunii septembrie 2015, depozitele în monedă națională reprezentând 42,5% din valoarea totală a depozitelor.

În perioada septembrie 2014 – septembrie 2015, principalele evoluții consemnate de ratele medii ale dobânzii aplicate de băncile comerciale pentru creditele și depozitele noi pot fi sintetizate astfel:

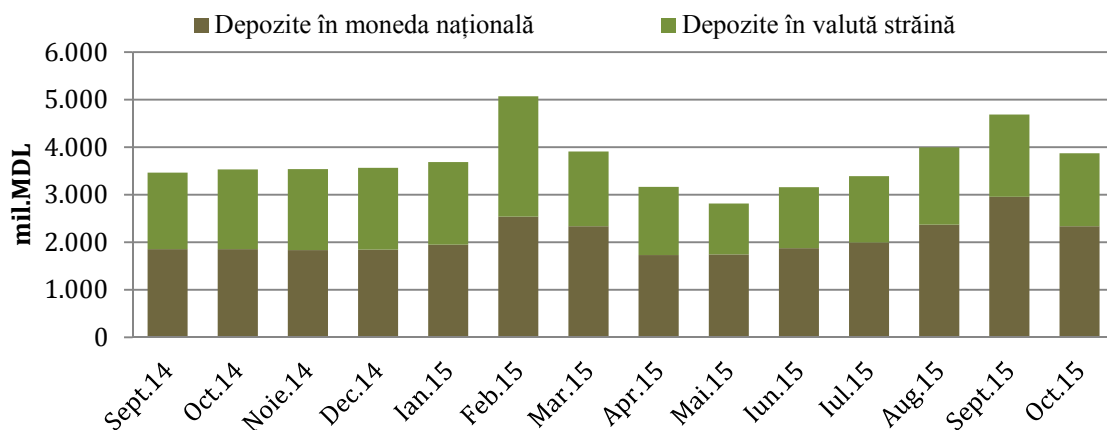

Figura 3.2.5. Evoluția depozitelor noi atrase de bănci în monedă națională și străină, mil. MDL

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

- rata medie a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională pe sistemul bancar s-a scumpit cu 4,5 p.p., comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În cazul persoanelor fizice dobânda a fost de 16,41% în septembrie 2015, mai ridicată decât în luna septembrie 2014 (12,29%);
- ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, au consemnat o scădere cu 1 p.p. în intervalul de variație (de la 7,61% în luna septembrie 2014, până la 6,70% în septembrie 2015);

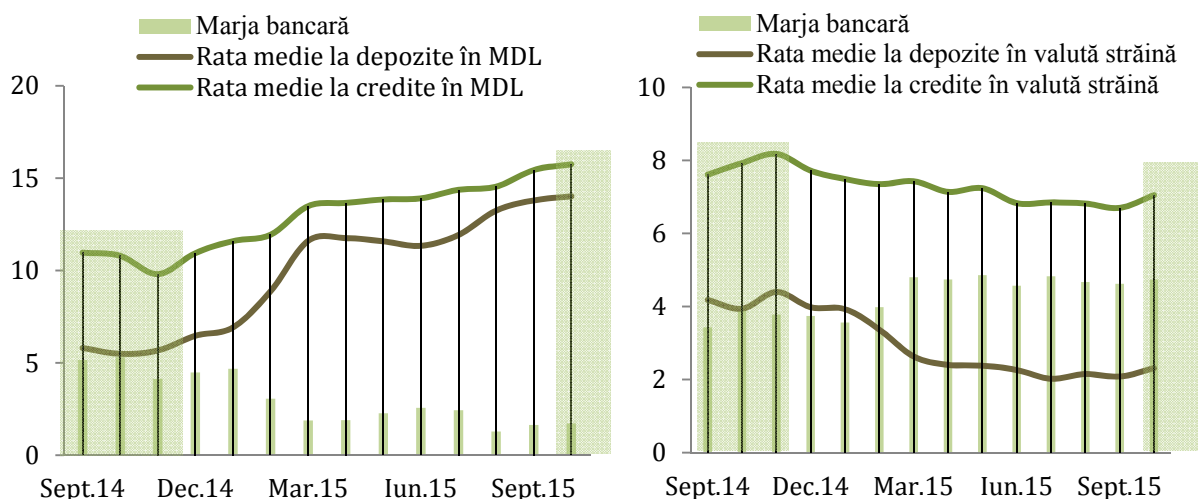

Figura 3.2.6. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

***Notă:** Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferență dintre rata medie la credite în MDL/valută străină și rata medie la depozite MDL/valută străină.

- costul depozitelor noi în lei a fost ajustat în perioada de referință în creștere cu 8 p.p. (în cazul persoanelor fizice, până la 13,80%, cu o creștere de 8,3 p.p., iar în cazul persoanelor juridice ratele medii ale dobânzii s-au mărit de la 2,87% în luna septembrie 2014, până la 7,50% în septembrie 2015, în creștere cu 5 p.p.);
- marja bancară pentru operațiunile în valută națională se menține semnificativ mai redusă (în scădere cu 3,52 p.p. în septembrie 2015 f.p.s.a.p.) în cazul creditelor și depozitelor noi în valută națională față de cea calculată pe baza creditelor și depozitelor în valută străină (1,64 p.p. comparativ cu 4,62 p.p. aferent lunii septembrie 2015). În schimb, marjele aferente operațiunilor în valută străină au fost majorate în perioada de referință cu 1,19 p.p. ca măsură de echilibrare a veniturilor în contextul așteptărilor privind riscul de credit.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

În ianuarie-septembrie 2015, principalii indicatori de activitate ai sectorului bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului au înregistrat tendințe negative. În primele nouă luni ale anului 2015, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend descendent, fiind în scădere de 6,09% f.p.s.a.p. atât exprimate în ruble¹² cât

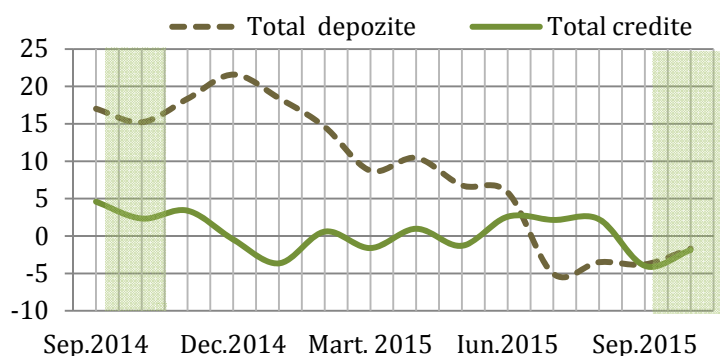

Figura 3.2.7. Ritmul anual de creștere a depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

și în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.10.2015 au însumat 6040,74 mil. ruble, cu 1,6% mai puțin față de 01.01.2015. În primele nouă luni ale anului 2015, creditele bancare din partea dreaptă a Nistrului au crescut mai mult 2937,2 mil. MDL (7,2% față de 31.12.2014), comparativ cu cele din regiunea transnistreană (5,4%). Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.10.2015 suma de 4281,95 mil. ruble mai mult cu 2,3% față de 01.01.2015.

Creditele persoanelor fizice în această perioadă au constituit 1014,73 mil. ruble, mai puțin cu 12,5% față de 01.01.2015, iar creditele persoanelor juridice au însumat 3267,21 mil. ruble, mai mult cu 8% față de perioada similară a anului precedent. Soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2772,70 mil. ruble, la data de 01.10.2015 mai puțin cu 1,70% față de 01.10.2014. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.10.2015 constituie 1094 mil. ruble în scădere cu 16% față de 01.10.2014.

Prin urmare, din cauza nivelului redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face față cererii de credite. Astfel, calculând relația credite/depozite totale, băncile din Transnistria finanțează doar 1,5 din credite din contul depozitelor atrase. Ca și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă ce ține de transparența acționariatului băncilor transnistrene, lipsind informațiile publicate făcute de către bănci ce ține de structura și componentele acționariatului bancar transnistrean.

¹² Rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului comparativ cu leul moldovenesc la 01.10.2014 a fost de 07620 ruble/MDL. La data de 01.10.2015 cursul rublei față de principalele valute de referință a fost de 0,5520 ruble/MDL, 11,1000 ruble/USD, 12,4709 ruble/EURO, disponibil pe: <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Comparativ cu perioada anterioară, trimestrul trei al anului 2015 nu s-a marcat prin evoluții extraordinare a fluxurilor înregistrate în cadrul conturilor balanței de plăți. Principalele componente ale contului curent au urmat tendința atestată în prima jumătate a anului. Soldul negativ al balanței cu bunuri s-a diminuat pe fundalul unei scăderi mai accelerate a valorii importurilor comparativ cu exporturile. Evoluții similare au avut loc și în cazul comerțului exterior cu servicii, totodată, față de T3 2014, soldul balanței cu servicii a reflectat valori pozitive. Remitențele de peste hotare și-au continuat tendința descendentă.

Contul curent în primele nouă luni ale anului, conform datelor preliminare a înregistrat un deficit în mărime de 298,3 mil. USD, în creștere cu 18% f.p.s.a.p. sau circa 45,7 mil. USD. Atât **comerțul cu bunuri cât și cel cu servicii** au fost în scădere cu 21,2% (1183,2 mil. USD) și, respectiv 16,2% (236 mil. USD) f.p.s.a.p.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă și în cel de al treilea trimestru cu ritmuri accelerate, iar datele pentru lunile octombrie-noiembrie și factorii ce au determinat tendința dată nu prevestesc o îmbunătățire a situației nici în ultimul trimestru al anului. Pe parcursul primelor trei trimestre se intensifică contractarea exporturilor de produse autohtone, iar începând cu trimestrul trei scade volumul produselor exportate în ansamblu. Pe termen scurt exporturile vor fi expuse câtorva influențe negative majore: roada agricolă redusă din acest an, scăderea prețurilor internaționale la produsele agroalimentare și procesele dezinflaționiste în UE, criza economică a partenerilor estici (vezi **subcapitolul comerțul exterior cu bunuri**).

Dinamica negativă a comerțului exterior cu principalele categorii de servicii: transporturi, călătorii, comunicații, servicii de afaceri a condiționat diminuarea valorii totale a serviciilor comercializate cu nerezidenții în ianuarie-septembrie. Către finele trimestrului trei valoarea serviciilor exportate s-a diminuat f.p.s.a.p. cu 101 mil. USD (-14,2%), iar importurile cu 135 mil. USD (-18,2%). Transporturile care asigură mai mult de un sfert din comerțul cu servicii (38,6% din export și 36,7% din import) s-au diminuat în valoare cu 17% și, corespunzător 20,4% f.p.s.a.p. La fel și călătoriile au marcat o descreștere semnificativ: 9% – exporturile și 22,5% – importurile.

În anul 2015, o contractare semnificativă au înregistrat remitențele de peste hotare care au contribuit la diminuarea surplusului subconturilor de venituri și transferuri curente. Negativ a influențat contul curent și reducerea transferurilor curente nete efectuate către sectorul guvernamental, care comparativ cu valoarea înregistrată în ianuarie-septembrie 2014 de 206,6 mil. USD, nu au însumat decât 127 mil. USD în aceeași perioadă a anului 2015.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți (prezentare sintetică)

	Valoarea nominală, mil. USD					
1	2	3	4	5	6	7
Anul	2012	2013	2014	Ian-sept 2013	Ian-sept 2014	Ian-sept 2015
Contul curent	-546,4	-405,5	-409,9	-407,7	-252,6	-298,3
Bunuri	-2936,0	-2999,0	-2900,4	-2185,4	-2080,5	-1471,8
Export	2233,1	2469,6	2354,2	1769,8	1748,9	1461,6
Import	-5169,2	-5468,6	-5254,6	-3955,2	-3829,3	-2933,4
Servicii	9,1	15,6	-33,4	13,4	-31,4	2,8

Tabelul 4.1 – continuare

1	2	3	4	5	6	7
<i>Export</i>	902,0	987,8	958,8	725,9	711,8	611,0
<i>Import</i>	-892,9	-972,2	-992,2	-712,5	-743,2	-608,1
Venituri	817,3	872,7	828,3	596,7	606,9	299,4
<i>Încasări</i>	1049,2	1163,3	1121,3	843,3	857,5	620,8
<i>Plăți</i>	-231,9	-290,7	-293,0	-246,7	-250,6	-321,4
Transferuri curente	1563,2	1705,3	1695,7	1167,6	1252,4	871,3
<i>Încasări</i>	1684,2	1836,3	1846,0	1262,5	1363,2	984,4
<i>Plăți</i>	-121,0	-131,0	-150,3	-94,9	-110,8	-113,1
Contul de capital și financiar	452,0	327,9	501,2	281,7	235,1	386,7
Contul de capital	-36,7	-35,4	-62,4	-27,0	-43,2	-44,9
<i>Intrări</i>	18,1	17,0	18,4	10,8	14,0	6,3
<i>Ieșiri</i>	-54,8	-52,4	-80,9	-37,8	-57,1	-51,2
Contul financiar	488,6	363,3	563,7	308,7	278,3	431,6
Investiții directe	175,3	213,9	158,2	180,1	148,9	176,3
Investiții de portofoliu	21,3	9,8	13,7	6,9	10,0	4,3
Derivate financiare	-0,2	0,1	0,6	0,1	0,4	0,2
Alte investiții	789,9	421,6	-147,3	322,6	26,7	-69,0
Active de rezervă	-497,6	-282,1	538,5	-200,9	92,2	319,8
Active	-285,5	-433,0	160,9	-153,3	-268,1	147,7
<i>ISD</i>	-19,8	-28,9	-42,4	-11,2	-14,1	-14,3
<i>Investiții de portofoliu</i>	7,0	-0,4	3,4	-0,8	1,8	-0,5
<i>Derivate financiare</i>	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
<i>Alte investiții</i>	225,2	-121,6	-338,5	59,7	-347,9	-157,3
<i>Active de rezervă</i>	-497,6	-282,1	538,5	-200,9	92,2	319,8
Pasive	774,1	796,3	402,8	462,0	546,4	283,8
<i>ISD</i>	195,1	242,7	200,6	191,3	163,0	190,5
<i>Investiții de portofoliu</i>	14,4	10,2	10,3	7,7	8,3	4,8
<i>Derivate financiare</i>	0,0	0,2	0,7	0,2	0,5	0,2
<i>Alte investiții</i>	564,7	543,1	191,2	262,9	374,7	88,3

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Remitențele se diminuează cu ritmuri accelerate în 2015. În trimestrul trei valoarea acestora a fost mai mică cu o treime f.p.s.a.p. (34,3% sau 208,8 mil. USD), după o scădere cu 20,3% și, respectiv 27,4% în primele două trimestre. În valoare de 1153,8 mil. USD pe parcursul primelor 9 luni, acestea au însumat cel mai mic nivel pentru perioada respectivă a ultimilor 5 ani, iar scădere f.p.s.a.p. a constituit aproximativ jumătate de miliard USD (452 mil. USD).

Datele, privind transferurile bănești în favoarea persoanelor fizice prin sistemul bancar indică continuarea tendinței negative și în lunile octombrie-noiembrie. Circa jumătate din remitențe continuă să provină din Federația Rusă (circa 48,7% în ianuarie-septembrie, comparativ cu 64,6% în p.s.a.p.). Pe fondul scăderii prețurilor la petrol pe piețele internaționale și a anticipărilor pesimiste privind evoluția economiei rusești în 2016, cel mai probabil acestea vor continua să se reducă și pe termen scurt.

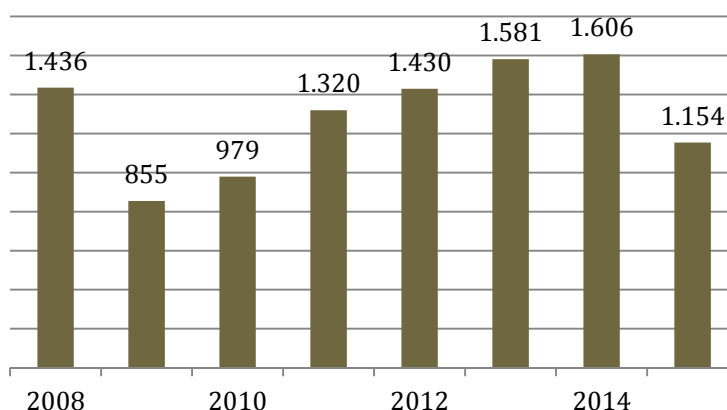

Figura 4.1. Remitențele de peste hotare în Republica Moldova în ianuarie-septembrie 2008-2015

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Soldul debitor al contului financiar în ianuarie-septembrie s-a majorat cu 153 mil. USD față de aceeași perioadă a anului 2014, constituind 431,6 mil. USD. Principalele influențe în sensul dat au parvenit din partea diminuării activelor oficiale de rezervă în trimestrul întâi în vederea asigurării intervențiilor autorităților monetare pentru stabilizarea cursului valutar, dar și reducerea valorii pasivelor f.p.s.a.p.

Activele oficiale de rezervă, după micșorările produse în ultimul trimestru 2014 (446,2 mil. USD) și trimestrul 1, 2015 (312,8 mil. USD), nu au suportat modificări esențiale în perioada ce a urmat. Stocul acestora a însumat 1769,37 mil. USD la finele lunii septembrie, în scădere cu 1,0% comparativ cu finele primei jumătăți a anului, fiind influențat de fluxul net mic.

Activitatea investițională a companiilor cu capital străin, care pe parcursul a mai multor ani atestă valori foarte mici, nu reflectă performanțe înalte nici în anul 2015. În prima jumătate a anului valoarea acestora s-a ridicat până la 162,55 mil. USD, majorându-se cu 80,8% f.p.s.a.p. sau aproximativ cu 72,6 mil. USD f.p.s.a.p. În trimestrul III, însă influxul net de ISD s-a redus la 10,9 mil. USD o descreștere cu 62 mil. USD f.p.s.a.p.

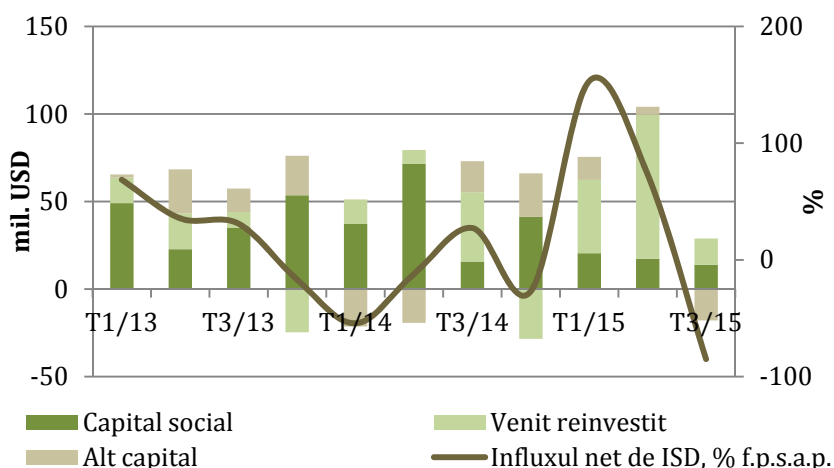

Figura 4.2. Influxul net de ISD

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Se atestă constrângeri înalte în ceea ce privește atragerea investițiilor străine noi în capital social și retragerea creditelor intragrup acordate filialelor amplasate în Moldova. În condițiile date, Republica Moldova nu numai că înregistrează

performanțe reduse în crearea unui mediu investițional atractiv, dar pe termen scurt principalele surse de finanțare a investițiilor în economia țării sunt compromise.

Comerțul exterior cu bunuri

Totalurile pentru primele nouă luni ale anului indică o diminuare a comerțului exterior cu bunuri cu aproximativ 1,2 mild. (-21,3%), comparativ cu perioada similară a anului trecut.

- În primele trei trimestre, însumând 4,4 mild. USD (1448,5 mil. USD exporturile și 2962 mil. USD importurile), comerțul exterior cu bunuri a constituit 77% din valoarea anului 2013 și aproximativ 91%, din cea a anului 2008;
- S-au redus, în perioada dată atât exporturile cât și importurile cu circa 289 mil. USD și, respectiv 903,8 mil. USD f.p.s.a.p. (figura 4.3.). În termeni relativi scăderea pentru ambele fluxuri comerciale a fost de -16,6% și, corespunzător -23,4%;
- Scăderea importurilor producându-se cu ritmuri mai accelerate a condiționat contractarea deficitului comercial în ianuarie-septembrie cu 615 mil. USD f.p.s.a.p., valoarea acestuia fiind de 1513,5 mil. USD;
- Conform conturilor naționale exportul net de bunuri și servicii a avut o contribuție pozitivă asupra modificării PIB – 2,8 p.p. în T3 și 3,4 p.p. în ianuarie-septembrie.

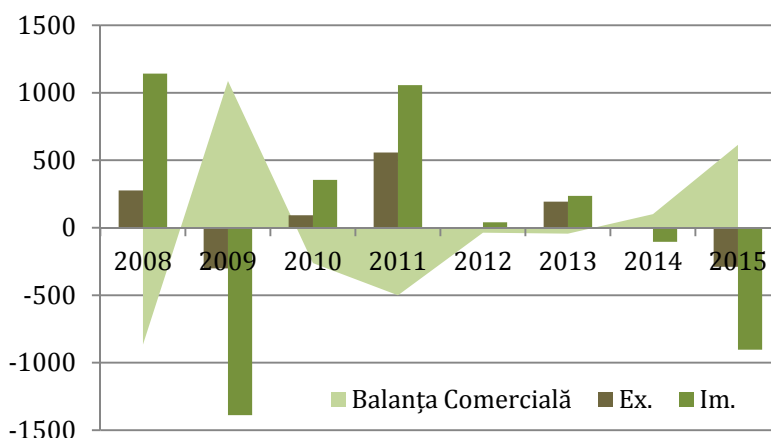

Figura 4.3. Modificarea f.p.s.a.p. a comerțului exterior cu bunuri în ianuarie-septembrie 2008-2015, mil. USD

Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă și în cel de al treilea trimestru cu ritmuri accelerate, iar datele pentru luna octombrie și factorii ce au determinat tendința dată nu prevestesc o îmbunătățire a situației nici în ultimul trimestru al anului. Începând cu iunie 2014 și până în octombrie 2015, evoluțiile lunare ale exporturilor de bunuri indică ritmuri anuale de creștere negativă. Pe parcursul acestui an, trei trimestre consecutiv exporturile s-au redus cu 14,8% (T1), 15,8% (T2) și, respectiv 19,4% (T3) f.p.s.a.p. (figura 4.4.). După o scădere cu 0,2% în ianuarie-septembrie 2014 comparativ cu aceeași perioadă a anului 2013, în anul curent, pe parcursul a trei trimestre din RM au fost exportate bunuri cu 16,6% mai puțin f.p.s.a.p.

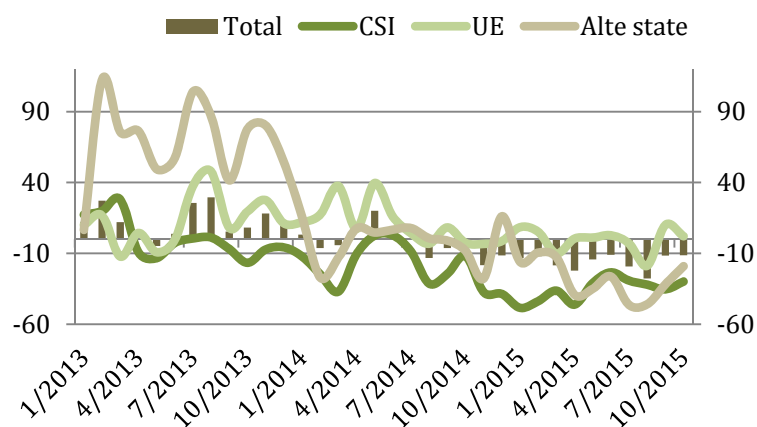

Figura 4.4. Dinamica lunară a exporturilor, % f.p.s.a.p.

Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

A contribuit negativ la dinamica negativă a valorii exporturilor în primele nouă luni ale anului, contractarea livrărilor către toate cele trei destinații principale: CSI cu - 35,6% (202,7 mil. USD), **UE** cu - 0,6% (-5,1 mil. USD) și **alte state** cu - 30,8% (81,1 mil. USD). Spre deosebire de celelalte două destinații mari, valoarea exporturilor către UE în primele două trimestre, deși cu ritmuri mici, a fost în creștere - cu 0,3% și, corespunzător 1,4%. În trimestrul trei însă, reziliența acestora s-a redus, exportul către partenerii vestici fiind în scădere cu 3,7%. Această diminuare este semnificativ mai mică comparativ cu cea înregistrată de agenții economici exportatori orientați către țările CSI și alte state, de -32% și -41,5%. Tendințele date marchează negativ producătorii autohtoni și induc o notă de pesimism în ceea ce privește revenirea rapidă a economiei din criză.

Urmând tendința primelor două trimestre, cea mai mare contribuție la diminuarea exporturilor în trimestrul trei (-9,7 p.p.) a avut-o contractarea livrărilor către Federația Rusă și Ucraina. Totodată, se atestă reducerea valorii exportate și către alte destinații - Turcia (-42,2%), SUA (-23,8%), Elveția (-59,8%), inclusiv principalii parteneri comerciali din UE - Germania (-25,5%), Italia (-8,7%), România (-3,6%) ș.a.

Per ansamblu, circa 62% (+10 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea exporturilor realizate în ianuarie-septembrie 2015, a fost destinată piețelor din UE, inclusiv 23% în România, 10,4% în Italia, 7,5% în Marea Britanie și 6% în Germania); un sfert în țările CSI (-7,5p.p. f.p.s. a.p.), dintre care 12,7% în Federația Rusă, 7% în Belarus și 3,4% în Kazahstan) și aproximativ 12,6% în alte state (-2,5 p.p.), inclusiv Turcia - 3,1%, Elveția - 2% și SUA - 1,2%.

Unul dintre factorii determinanți ce a influențat evoluția negativă a exporturilor în acest an, inclusiv în trimestrul 3 a fost scăderea valorii unitare a exporturilor: atât pe principalele trei destinații mari (figura 4.5.) cât și principalele secțiuni ale nomenclatorului de produse exportate. De notat, că modificarea IVU a produselor exportate a marcat valori negative începând cu anul 2012 (-3% în 2012, -2% în 2013, -6% în 2014), de când se atestă și o scădere a prețurilor produselor

agro-alimentare pe piețele internaționale, dar și o evoluție modestă a indicilor prețurilor de consum pe piața europeană, unde au fost livrate circa jumătate din exporturile RM în perioada dată. Totuși, scăderea prețurilor la export în acest an este semnificativ mai mare, media IVU în primele 9 luni constituind aproximativ 19%. De altfel, în anul curent, în condițiile în care volumul exporturilor către alte piețe mari din spațiul CSI s-a diminuat semnificativ, a sporit considerabil ponderea partenerilor comerciali din UE în valoarea totală a exporturilor. În același timp, UE, inclusiv câțiva parteneri strategici (România, Italia, Germania, Marea Britanie) din spațiul dat se confruntă cu presiuni dezinflaționiste puternice, în unele luni indicii prețurilor intrând chiar în zona valorilor negative.

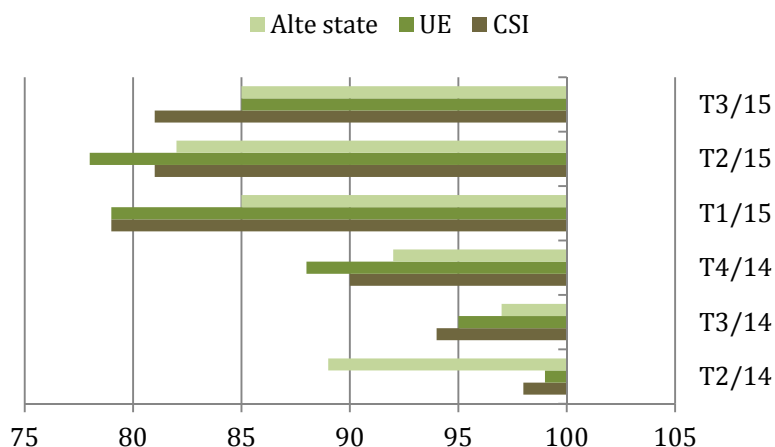

Figura 4.5. Indicii valorii unitare a exporturilor, f.p.s.a.p.
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În iulie-septembrie, volumul fizic al exporturilor s-a redus cu 4% f.p.s.a.p., după o creștere cu 6% și, respectiv 7% în primele două trimestre. Pe fundalul menținerii condițiilor

economice severe în Ucraina și Federația Rusă, precum și păstrarea politicii comerciale aspre a acestora din urmă față de Republica Moldova, volumul exporturilor către țările CSI a continuat tendința de scădere și în trimestrul 3. În plus, s-a redus drastic exporturile către alte state. Livrările către UE, au avut însă un efect, oarecum, compensator pentru asigurarea desfacerii produselor moldovenești, volumul produselor exportate către această destinație fiind cu 13% în creștere în T3 f.p.s.a.p.

Pe parcursul celor trei trimestre se intensifică contractarea exporturilor de produse autohtone. În cel de al treilea trimestru valoarea acestora a constituit circa 63,4% din valoarea totală a exporturilor de bunuri

și a fost în scădere cu aproximativ 23% f.p.s.a.p. Conform estimărilor, contribuția exporturilor de produse autohtone la scăderea exporturilor de bunuri în ansamblu a fost de circa 15 p.p. (în T3). Drept urmare sporesc presiunile asupra veniturilor disponibile ale producătorilor autohtoni.

Concomitent cu tendința sus-menționată se atestă în trimestrul trei și o scădere mai pronunțată a exporturilor de produse agroalimentare. Valoarea acestora s-a diminuat cu 27,8% f.p.s.a.p. și a constituit 177,6 mil. USD (sau 39% din valoarea totală a exporturilor). Contribuția grupei date de produse la scăderea valorii exporturilor totale a fost de 12,1 p.p., cele mai semnificative contractări fiind atestate pentru următoarele categorii de produse: cereale, carne, semințe oleaginoase, zahăr, băuturi (anexa 4.6.B). Celelalte grupe mari de produse – manufacturate, combustibilii și materiile prime, la fel au cunoscut o diminuare a valorii livrate în exterior, însă cu ritmuri mai reduse.

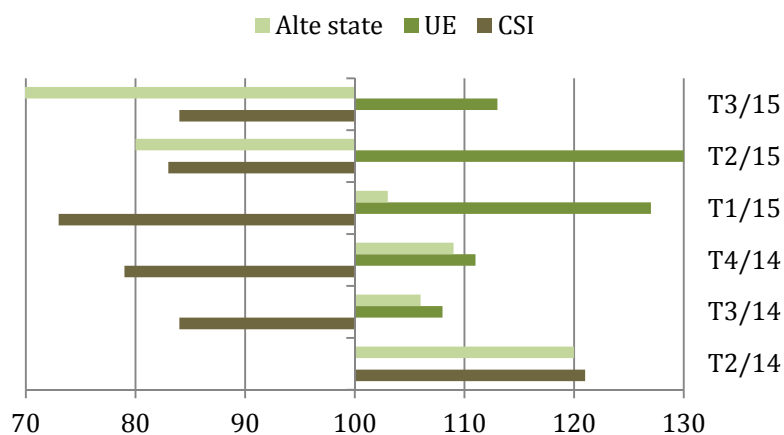

Figura 4.6. Indicii volumului fizic a exporturilor, f.p.s.a.p.
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

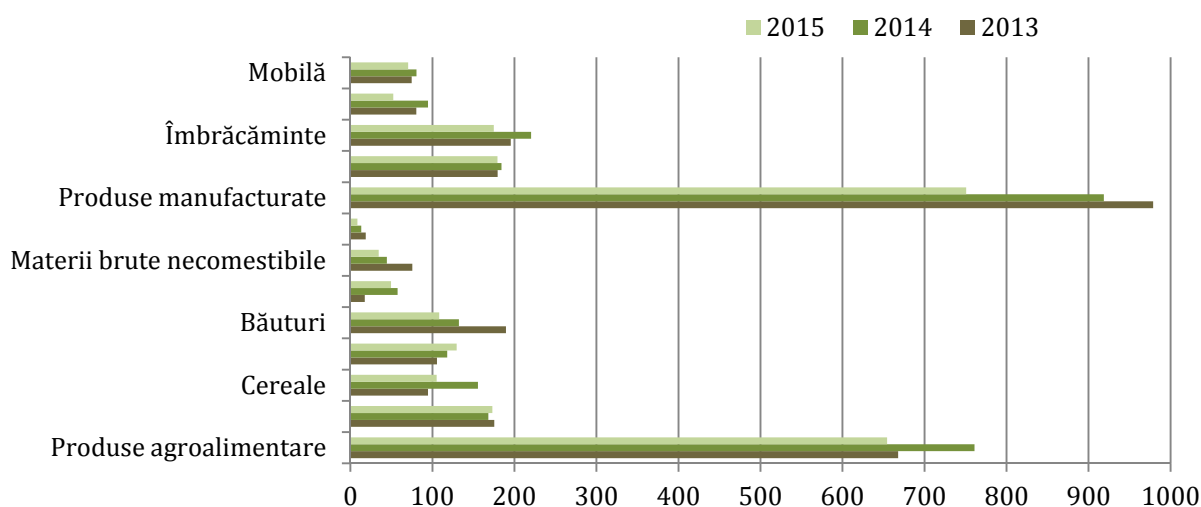

Figura 4.7. Valoarea exporturilor conform principalelor categorii de produse în ianuarie-septembrie, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Ca urmare evoluțiilor date, către finele celui de al treilea trimestru exporturile manifestă o structură a produselor livrate apropiată celei din perioada similară a anului precedent, fiind formată: 51,8% din produse manufacturate, 45,2% din produse agroalimentare, 2,6% din materiale brute necomestibile (exclusiv semințele de floarea soarelui) și respectiv 0,8% – combustibili.

Trimestrul trei a continuat cu o scădere accelerată a importurilor, diminuarea constituind mai mult de un sfert din valoarea aceleiași perioade a anului trecut (-25,9%). Tendința dată a fost susținută de modificarea negativă a volumului fizic importat cu -5%, dar și de diminuarea valorii unitare a produselor procurate din străinătate cu 22% f.p.s. a.p. Au fost atestate evoluții negative pe principalele grupe mari de țări de unde se realizează importurile de bunuri în Republica Moldova.

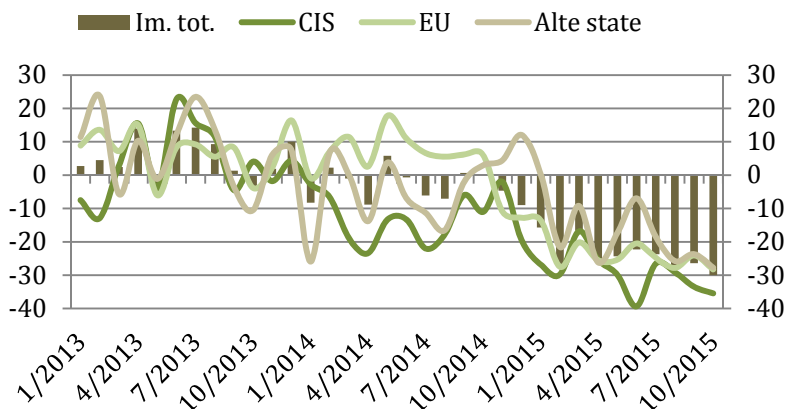

Figura 4.8. Dinamica lunară a importurilor, % f.p.s.a.p.
Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Contractarea importurilor în trimestrul trei continuă tendința de scădere atestată încă de la începutul anului 2014 și se încadrează perfect în trendul general de temperare al importurilor din ultimii ani. După o creștere avansată în anul 2011, în următorii doi ani creșterea valorică a importurilor a temperat semnificativ (anexa 4.4. B). Ritmurile negative de creștere a valorii importurilor în anul trecut și anul curent ar putea fi explicate de creșterea moderată a consumului populației și de evoluțiile foarte modeste a reexporturilor și bineînțeles a prețurilor de import care influențează valoarea nominală a acestora.

În primele nouă luni ale anului, scăderi ale importurilor au fost înregistrate pentru toate cele patru categorii mari de produse –manufacturate nealimentare (-21,2%), combustibili (-31,6%), agroalimentare (-22,3%) și materiile brute necomestibile (-15,6%).

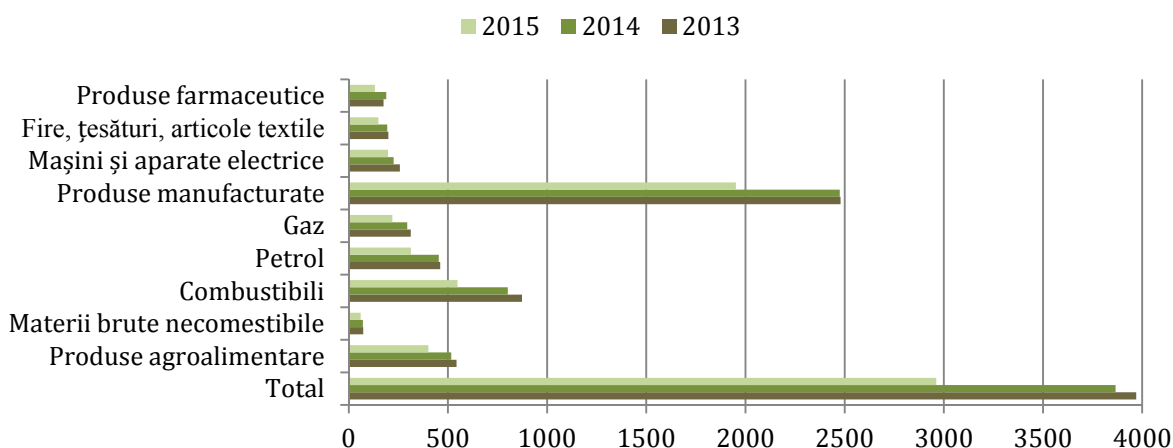

Figura 4.9. Valoarea importurilor conform principalelor categorii de produse în ianuarie-septembrie, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Totodată, dat fiind ponderile ce diferă puternic în cadrul structurii importurilor totale, contribuția cea mai mare asupra scăderii importurilor au avut-o produsele manufacturate (-13,6 p.p.) și combustibilii (-6,6 p.p.), care reprezentau 65,9% și, respectiv, 18,5% din valoarea totală a importurilor în T1-T3 2015. Structura importurilor în perioada dată a marcat modificări mici comparativ cu perioada similară a anului trecut, din contul reducerii cotei combustibililor și majorării ușoare a produselor manufacturate (anexa 4.7. B). În dinamică (ianuarie-septembrie 2012-2015) tendința dată este mult mai vizibilă.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

Trimestrul 3 al anului 2015 a evoluat negativ în ceea ce privește tranzacțiile comerciale cu bunuri externe ale regiunii. Atât exporturile cât și importurile de bunuri au urmat tendința descrescătoare, diminuându-se cu 12,5% și, respectiv, 29,1% f.p.s.a.p. În termeni nominali, valoarea comerțului exterior cu bunuri în perioada dată a însumat 449 mil. USD (inclusiv cu regiunea țării din partea dreaptă a Nistrului): 172 mil. USD exportul și 277 mil. USD importul. Scăderi au fost atestate în cazul ambelor fluxuri și în primele două luni al ultimului trimestru, iar ținând cont de dependența puternică a regiunii de situația economică în Federația Rusă, perspectivele de consolidare pe termen scurt a comerțului exterior a acestora sunt mici.

În ianuarie-septembrie, exportul de bunuri (inclusiv cu regiunea Republicii Moldova din dreapta Nistrului) a constituit 460,6 mil. USD, iar importul – 893,9 mil. USD, în scădere cu 17,7% (99 mil. USD) și, respectiv 26,4% (321 mil. USD) f.p.s.a.p. Ritmurile accelerate de scădere a importurilor comparativ cu exporturile au condiționat micșorarea deficitului balanței cu bunuri cu 117 mil. USD, valoarea sa cifrând 538,5 mil. USD. Exclusiv tranzacțiile cu regiunea din partea dreaptă a râului, valoarea exporturilor a însumat 236,9 mil. USD, corespunzător 832,2 mil. USD – importurile.

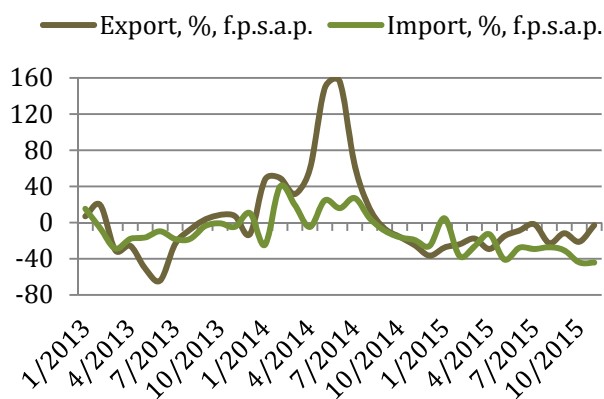

Figura 4.10. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii din partea stângă a râului Nistru

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Cu excepția Republicii Moldova, teritoriul din partea dreaptă a râului Nistru (48,6%), Ucraina (8%) și România (16,3%) unde au fost livrate circa trei sferturi din bunurile regiunii în primele trei trimestre ale anului, exporturile către alte destinații mari au scăzut. Bunurile destinate Federației Ruse s-au diminuat cu 58,4%, iar piețele italiene și germane cu 28,6% și 4,9%, acestea reprezentând 7,8%, 6,6% și, respectiv 5% din valoarea totală a exporturilor. La fel, s-au atestat scăderi și pentru majoritatea categoriilor mari de produse – metale, încălțăminte, îmbrăcăminte, cereale ș.a. Un efect compensator, pozitiv a avut doar creșterea livrărilor de produse minerale cu 33% f.p.s.a.p. și de băuturi alcoolice cu 19,2%.

Importurile din majoritatea principalelor surse geografice au scăzut, fiind în declin și achizițiile de produse categorisite în toate grupele principale de produse: -23,1% din țările CSI, inclusiv -14,4% din Federația Rusă, -20,8% din Ucraina, -31,2% din regiunea din partea dreaptă a țării, -62,1% din Belarus; -37,3% din alte state. Către finele trimestrului trei, structura geografică a importurilor era repartizată 79,9% țărilor CSI (53,1% – Federația Rusă, 14,1% – Ucraina, 6,9% – teritoriul Republicii Moldova din partea dreaptă a râului Nistru, 4,4% Belarus) și, respectiv 20,1% altor state (3,9% – Germania, 2% – Italia, 1,9% – România, 1,5% – Polonia).

Tendințe și politici în principalele țări parteneri economici ai Republicii Moldova

Conjunctura factorilor externi rămâne a fi nefavorabilă susținerii creșterii economice în Republica Moldova în a doua jumătate a anului 2015. O parte din acești factori vor continua să acționeze negativ și în 2016.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru și principalii parteneri economici din spațiul estic – Federația Rusă și Ucraina se confruntă cu o criză economică severă, care generează impulsuri negative economiei moldovenești. Cu precădere, Federația Rusă care reprezenta tradițional o piață majoră, deși mai puțin stabilă pentru produsele exportate din Republica Moldova și gazda unui număr mare de moldoveni plecați la muncă în vederea susținerii familiilor rămase acasă, a constituit în 2015 un focar de contagiune.

Federația Rusă. Economia rusească a continuat recesiunea economică și în cel de al treilea trimestru, înregistrând o scădere anuală a volumului PIB de 4,1% în perioada dată. Evoluția principalilor indicatori economici vorbesc despre menținerea tendinței pe termen scurt. Conform raportului Global Economic Prospects/ January 2016, Banca Mondială estimează o recesiune de 3,8% a economiei Ruse în 2015 (-1,1 p.p. față de prognozele din iunie 2015) și -0,7% în 2016.

În majoritatea domeniilor economice se atestă o contractare a valorii adăugate brute comparativ cu aceiași perioadă a anului trecut: industria prelucrătoare, producerea și distribuția gazului, energiei electrice și apei, construcții, comerțul, servicii hoteliere și restaurante, transport și comunicații, activitatea financiară și imobiliară ș.a. Situație atestată și în 2009, pe parcursul celor trei trimestre a avut loc și o reducere a impozitelor pe produse.

O serie de factori influențează negativ economia rusă. Scăderea prețurilor la combustibili pe piețele internaționale lovesc dur exporturile țării și nemijlocit încasările bugetare, stabilitatea monedei rusești, inflația, veniturile reale ale populației, dar și alți indicatori socio-economici. Pe parcursul acestui an consumul final atât al populației cât și al administrațiilor publice a marcat diminuări vizibile, iar tendința dată s-a reflectat în scăderea cu ritmuri accelerate a importurilor de bunuri atât în termeni nominali, cât și reali. Încrederea mediului de afaceri scade, iar activitatea investițională a alunecat puternic în jos. Formarea brută de capital al treilea an consecutiv înregistrează valori negative. În primele trei trimestre ale anului 2015 indicii volumului fizic al acesteia comparativ cu p.s.a.p. constituia: 71,5% în T1, 62,2% în T2 și 81,9% în T3.

Ucraina. Ucraina continuă să marcheze evoluții negative pentru o serie de indicatori economici în a doua jumătate a anului – presiuni inflaționiste înalte, contractarea puternică a producției și comerțului exterior, rata înaltă a șomajului, veniturile salariale reale joase ale populației și nivelul redus al consumului gospodăriilor. Creșterea economică indică valori negative majore și în trimestrul 3, -7,2% f.p.s.a.p. Provocările pentru dezvoltare sunt multiple: infrastructura și facilitățile de producere distruse în regiunile unde s-au produs conflicte armate, relațiile economice tensionate cu Federația Rusă, lipsa resurselor energetice, anticipările negative ale populației și, în particular ale mediului de afaceri¹³. Totodată situația pare să se consolideze treptat, iar anticipările pentru anul 2016 sunt deja mai optimiste fiind estimată o creștere de 2% în cazul unui scenariu pozitiv și, circa -0,3% în baza celui alternativ. Un factor pozitiv în sensul dat este aprobarea de către FMI a unui ajutor financiar pentru susținerea mai multor programe economice, prevăzute în bugetul național public pentru 2016 aprobat la finele anului 2015¹⁴.

¹³ Ministry of economic development and Trade of Ukraine - The Forecast of Economic and Social Development of Ukraine for 2016-2019 years/ August 2015 (<http://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=en-GB&id=e6b1a6c2-016b-4c37-8873-e482487c6731>);

¹⁴ Focus Economics – Ukraine Economic Outlook/January 12, 2016 (<http://www.focus-economics.com/countries/ukraine>).

Uniunea Europeană. Factorii favorabili de care au beneficiat mai multe economii europene: prețurile reduse la combustibili, dinamica temperată a inflației anuale care în unele luni a marcat chiar semne negative, politica monetară stimulativă, redresarea consumului intern au permis menținerea restabilirii economiei în spațiului european cu pași fermi. În T3 al anului 2015, creșterea volumului PIB în UE-28 a fost de 1,9% f.p.s.a.p., inclusiv 1,6% în zona euro (19 state). Odată cu inițierea Programului de relaxare monetară cantitativă, condițiile de creditare s-au îmbunătățit, stimulând restabilirea creșterii activității de creditare după câțiva ani de contractare¹⁵. Rata șomajului s-a diminuat până la 9,3%, cu 0,3 p.p. mai puțin față de perioada precedentă și cu 0,8 p.p. f.p.s.a.p. Totodată, nivelul acesteia rămâne a fi semnificativ mai mare în Zona Euro – 10,8%, determinat de presiunile înalte pe piața muncii în Grecia și Spania, unde rata șomajului a constituit circa 24,7% și, respectiv, 21,8%.

Tabelul 4.2. Tendințe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova

Indicator/Țară	Perioada	SUA	UE-28	România	Federația Rusă	Ucraina
PIB (ritm anual de creștere, %)	T. II 2014	2,6	1,2	1,5	0,7	-4,5
	T. III 2014	2,9	1,4	3,0	0,9	-5,4
	T. II 2015	2,7	2,0	3,4	-4,6	-14,6
	T. III 2015	2,1	1,9	3,6	-4,1	-7,2
Rata șomajului, %	T. II 2014	6,2	10,3	6,8	5,0	9,0
	T. III 2014	6,1	10,1	6,7	4,9	9,3
	T. II 2015	5,4	9,6	6,8	5,6	9,6
	T. III 2015	5,2	9,3	6,8	5,3	9,4
Rata anuală a inflației, %	Iulie 2014	2,0	0,5	1,5	7,4	12,6
	August 2014	1,7	0,5	1,3	7,6	14,2
	Septembrie 2014	1,7	0,4	1,8	7,8	17,5
	Iulie 2015	0,2	0,2	-1,4	15,6	55,3
	August 2015	0,2	0,0	-1,7	15,6	52,8
	Septembrie 2015	0,0	-0,1	-1,5	15,7	51,9
Exportul de bunuri (ritm de creștere, %, f.p.s.a.p.)	T. II 2014	3,3	3,7	10,8	4,0	-4
	T. III 2014	4,0	1,5	6,1	-4,0	-14
	T. II 2015	-5,5	-13,3	-14,0	-31,1	-37,3
	T. III 2015	-7,7	-12,5	-14,0	-37,3	-28,2
Importul de bunuri (ritm de creștere, %, f.p.s.a.p.)	T. II 2014	5,0	7,0	12,0	-5,0	-19,0
	T. III 2014	4,0	3,0	4,0	-8,0	-38,0
	T. II 2015	-5,0	-15,0	-14,0	-40,0	-41,0
	T. III 2015	-5,0	-14,0	-10,0	-37,0	-29,0

Sursa: Conform datelor OECD, Eurostat, CIS STAT și ale oficiilor naționale de statistică ale Federației Ruse și Ucrainei.

1) Include regiunea Crimeea

Notă: Rata șomajului pentru Ucraina este prezentată conform datelor oficiale ale Ucrainei și reflectă valoarea indicatorului de la începutul anului (cumulativ).

România, s-a plasat printre statele din spațiul european care au înregistrat cele mai înalte ritmuri de creștere economică în acest an. În T3 volumul PIB a fost în creștere cu 3,6% f.p.s.a.p., iar către finele anului se estimează că creșterea economică va oscila în jurul ratei de 3,5%¹⁶.

¹⁵ European Central Bank – Economic bulletin, Issue 8/2015 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201508.en.pdf>)

¹⁶ European Comision - Autumn 2015 forecast: Moderate recovery despite challenges (http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2015_autumn/ro_en.pdf).

Deflația atestată în ultimele luni influențează pozitiv veniturile reale ale populației, iar prin urmare stimulează consumul și producția internă. Se estimează că inflația medie anuală va înregistra valori negative și în 2016, pe fundalul creșterii temperate a prețurilor în UE, reducerii ratei TVA și scăderii prețurilor pentru combustibili pe piețele internaționale. Odată cu sporirea încrederii mediului de afaceri și consolidarea economiei, se atestă o îmbunătățire ușoară a situației pe piața muncii, iar proiecțiile privind majorarea salariilor minime vor influența pozitiv capacitatea de consum a gospodăriilor. Politica fiscală și monetară stimulative, pe care autoritățile române o pot promova în condițiile unui nivel foarte jos al inflației favorizează activitatea investițională.

Prețurile internaționale a câtorva din principalele produse agroalimentare exportate de către Republica Moldova continuă tendința negativă în a doua jumătate a anului 2015.

Republica Moldova se află printre statele emergente și în tranziție care sunt afectate în ultimii ani de dinamica negativă a prețurilor internaționale la produsele agroalimentare. Pe parcursul trimestrului trei, rata anuală a inflației pe piețele internaționale în cazul produselor agroalimentare a marcat valori negative, oscilând între -19% – (-)22%. Rata anuală medie în 2015 a constituit circa -18,7%, cel mai jos nivel începând cu 1991, cu excepția anului 2009 în care indicatorul a coborât până la -20,4%.

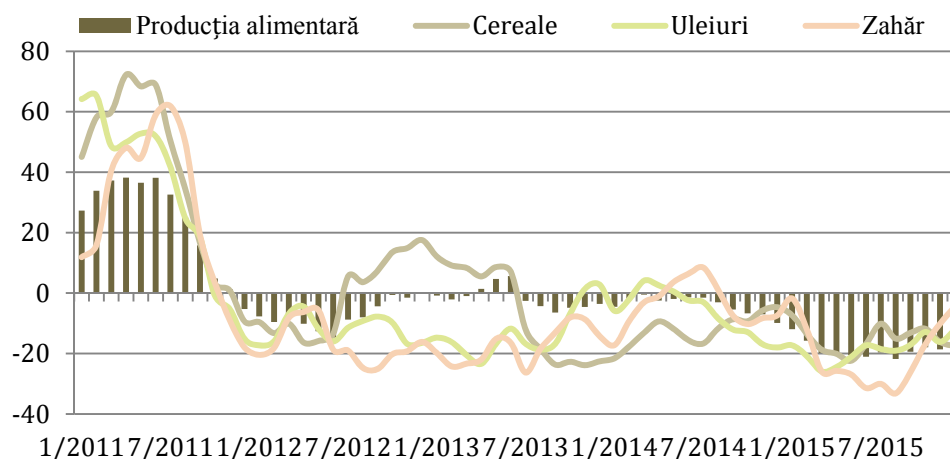

Figura 4.11. Rata anuală de creștere a prețurilor internaționale la produsele agro-alimentare, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor FAO.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate.

Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.10.2015 Registrul de stat deținea informații despre 169 611 persoane juridice și întreprinzători individuali.

În T III 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat semnificativ cu 13% f.p.s. a.p., continuând tendința de scădere înregistrată în TI și TII (3,5%, respectiv 5,4% f.p.s.a.p.).

Astfel, numărul întreprinderilor înregistrate a marcat o diminuare semnificativă în primele 9 luni ale anului 2015, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 92,7%.

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în perioada dată, în Registrul de stat, au fost trecute 4458 întreprinderi noi.

Totodată, concomitent cu diminuarea întreprinderilor noi înregistrate în primele 9 luni ale anului 2015, un semnal negativ este majorarea numărului întreprinderilor radiate.

Astfel, în perioada ianuarie-septembrie 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 2812 de unități sau cu 37,9% în creștere f.p.s.a.p. În T III al anului curent, numărul întreprinderilor radiate a înregistrat o ascensiune considerabilă, constituind 1220 de unități sau cu 78,6% mai mult f.p.s.a.p.

În perioada ianuarie-septembrie 2015, au fost înregistrate 2897 întreprinderi noi în oficiul teritorial Chișinău, ce constituie 65% din total întreprinderi înregistrate în această perioadă. Numărul întreprinderilor înregistrate în primele 9 luni ale anului 2015 (în raport cu aceeași

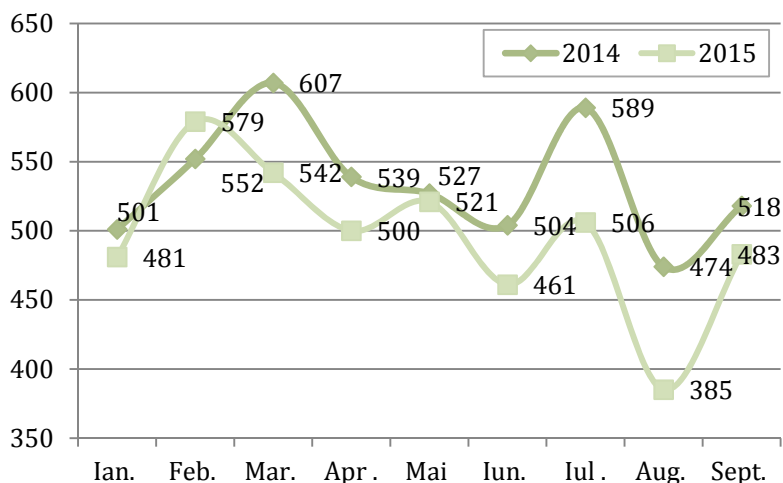

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în ianuarie-septembrie 2014-2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

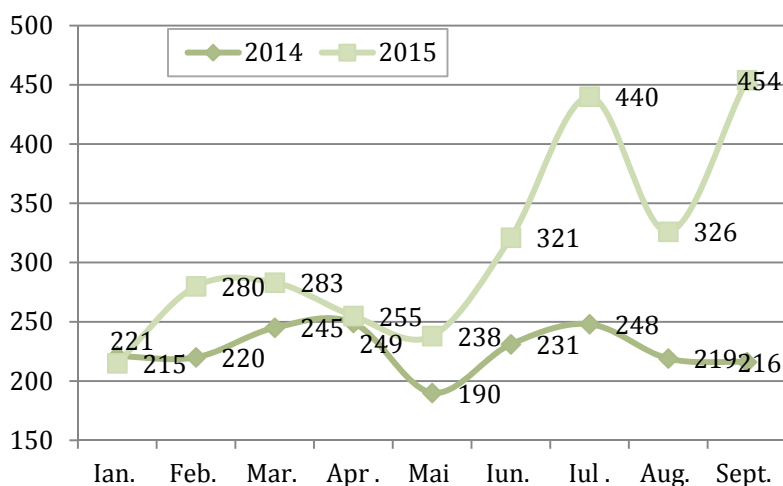

Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în ianuarie-septembrie 2014-2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

perioadă a anului precedent) în oficiul teritorial Chișinău a marcat o tendință de diminuare, indicele constituind 94,2%.

Numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chișinău în perioada ianuarie-septembrie 2015 a urmărit tendința de creștere înregistrată per ansamblu, majorându-se cu 22,5% f.p.s.a.p. Astfel, în perioada ianuarie-septembrie 2015, numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chișinău a constituit 913 unități.

De asemenea, și oficiile teritoriale s-au caracterizat printr-o tendință de diminuare a numărului de întreprinderi înregistrate în perioada ianuarie-septembrie 2015 f.p.s.a.p. Astfel, în această perioadă numărul întreprinderilor înregistrate în oficiile teritoriale a marcat o descreștere cu 10% f.p.s.a.p.

În perioada ianuarie-septembrie 2015, 67,5% din numărul de întreprinderi radiate au fost din afara Chișinăului.

În oficiile teritoriale, numărul întreprinderilor radiate a înregistrat o tendință de creștere în perioada dată, majorându-se cu 46,7% f.p.s.a.p. Astfel, numărul întreprinderilor radiate în oficiile teritoriale a constituit 1899 unități.

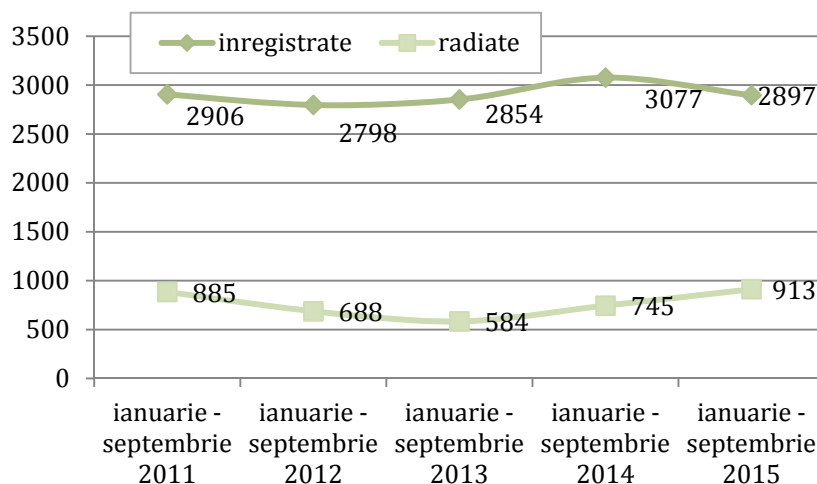

Figura 5.3. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate de OT Chișinău în ianuarie-septembrie 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

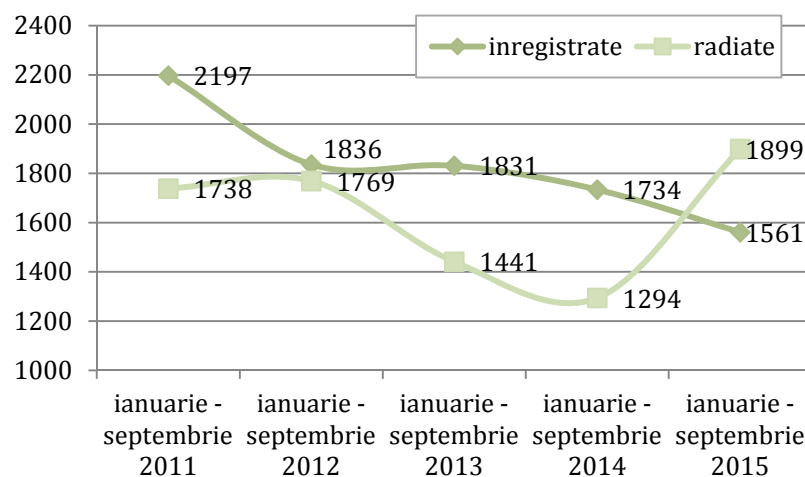

Figura 5.4. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate de oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-iunie 2015, în regiunea din partea stângă a Nistrului, 51,6% din organizații și întreprinderi au obținut profit net și, respectiv, 47,3% au înregistrat pierderi (cu excepția întreprinderilor mici, băncilor, organizațiilor bugetare și de asigurări), majorându-se cu 8,2 p.p. f.p.s.a.p. Dintre organizațiile, care au înregistrat profit net în perioada ianuarie-iunie 2015, ponderea cea mai mare le revine organizațiilor din comerț și alimentația publică (64,6%), înregistrând o diminuare semnificativă cu 13,6 p.p. comparativ cu perioada respectivă a anului precedent. În aspect valoric, la fel ca și în anul precedent, întreprinderile din industrie au înregistrat o pierdere netă mai mare din total întreprinderi, cu 5,5 p.p. în descreștere f.p.s.a.p.

Tabelul 5.1. Date privind profitul (pierdere) net a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în perioada ianuarie-iunie 2015

	Numărul organizațiilor care au primit profit net	În% de la numărul total	Numărul organizațiilor cu pierdere netă	În% de la numărul total	Profit net, mii RUB.	Pierdere netă, mii RUB.
Total	143	51,6	131	47,3	870364	375125
<i>inclusiv:</i>						
industria	34	45,9	40	54,1	626574	271491
agricultura	14	53,8	12	46,2	32860	23134
transport	15	46,9	17	53,1	30758	12813
comunicații	1	11,1	8	88,9	27405	3519
construcții	5	35,7	9	64,3	1783	7477
comerț și alimentația publică	51	64,6	26	32,9	107402	16829
gospodărie de locuințe și deservire comunală	8	57,1	5	35,7	34736	792
alte ramuri	15	51,7	14	48,3	8846	39070

Sursa: Социально-Экономическое Развитие Приднестровской Молдавской Республики, январь-сентябрь 2015.

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

Mișcarea naturală a populației Republicii Moldova a fost caracterizată printr-o creșterea atât a natalității cât și a mortalității, menținând sporul natural negativ al populației. În ianuarie-septembrie 2015, numărul *născuților-vii* total pe țară a constituit 28881 pers., fiind în scădere cu 0,7% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. În același timp, numărul celor *decedați* a constituit 29725 pers, mortalitatea generală înregistrând o creștere de 2,7%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Ca urmare evoluțiilor date scăderea naturală a constituit 844 pers. sau a fost de 0,3 persoane la 1000 locuitori, față de 0,0 în T. III 2014. Comparativ cu perioada similară a anului precedent *numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an* în această perioadă s-a micșorat cu 13 copii, iar rata mortalității infantile a constituit 9,4 decedați la 1000 de născuți-vii.

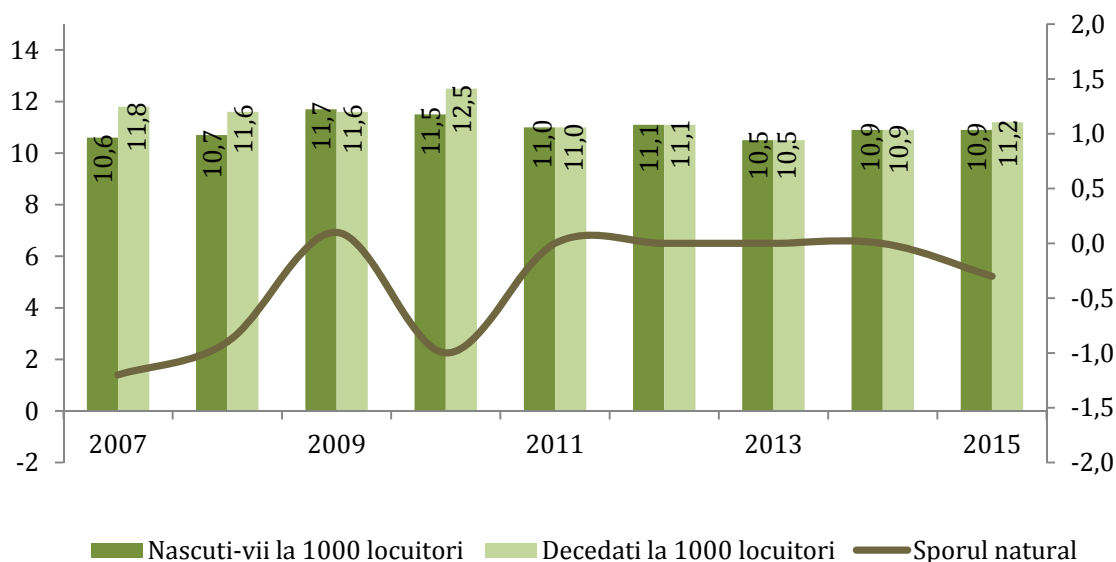

Figura 6.1. Evoluția proceselor demografice în perioada ianuarie-septembrie anilor 2007-2015, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În ansamblu, rata mortalității a fost în creștere comparativ cu p.s.a.p. (calculată la 1000 locuitori) cu 0,3 p.p., iar rata natalității a rămas la nivelul anului precedent și a constituit 10,9 născuți vii la 1000 locuitori.

Comparativ cu T. II, în T. III numărul noilor născuți s-a majorat cu 56% (sau cu 10359 pers.), iar cel al decedaților a fost în creștere cu circa 41% (sau cu 8676 pers.), totodată sporul natural al populației a marcat un indicator negativ -0,3.

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă că, cele mai multe decese (58,1%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne (15,1%), bolile aparatului digestiv (9,2%), accidentele, intoxicațiile și traumele (6,8%), bolile aparatului respirator – 4,5%, alte clase – 6,3%.

Mișcarea naturală a populației Republicii Moldova în profil teritorial arată că cei mai semnificativi indicatori privind situația demografică, potrivit datelor din Tabelul 6.1, au fost

înregistrați în regiunea Centru și în municipiul Chișinău, locul doi ocupând regiunea Nord și ultimul loc – regiunea Sud și UTA Găgăuzia.

Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2015

	Născuți-vii, pers.	Decedați, pers.	Decedați copii sub 1 an, pers.	Sporul natural	Numărul căsătoriilor	Numărul divorțurilor
Mun. Chișinău	7521	4865	123	2656	4984	2140
Nord	7499	9644	54	-2145	4730	2144
Centru	8532	9361	58	-829	5851	2497
Sud	4003	4622	27	-619	2431	1159
U.T.A. Găgăuzia	1326	1233	10	93	731	330

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 18727, fiind în scădere cu 3,1% față de perioada similară a anului precedent, iar rata nupțialității a constituit 7 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici se atestă în cazul numărului *divorțurilor* atestate în țară care a constituit 8270, fiind în creștere de 1,4% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori.

Migrarea populației. Datele Ministerului Afacerilor Interne privind procesele imigraționiste ale populației atestă că în T. III anului curent permis de ședere au primit cu 8,4% mai mult cetățeni străini și de circa 2 ori mai mult repatriați, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ianuarie-septembrie 2015 permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 2584 cetățeni străini și 549 repatriați, iar în structura imigranților după scopul sosirii au dominat imigrații de familii – 41,1% (mai mult cu 4,7 p.p., comparativ cu p.s.a.p.), la muncă – 36,5% (mai mic cu 6,3 p.p., comparativ p.s.a.p.), cetățeni imigrați la studii – 4,3% (mai mult cu 0,6 p.p., comparativ cu p.s.a.p.), din alte cauze – 18,1% (mai mult cu 0,9 p.p., comparativ cu p.s.a.p.).

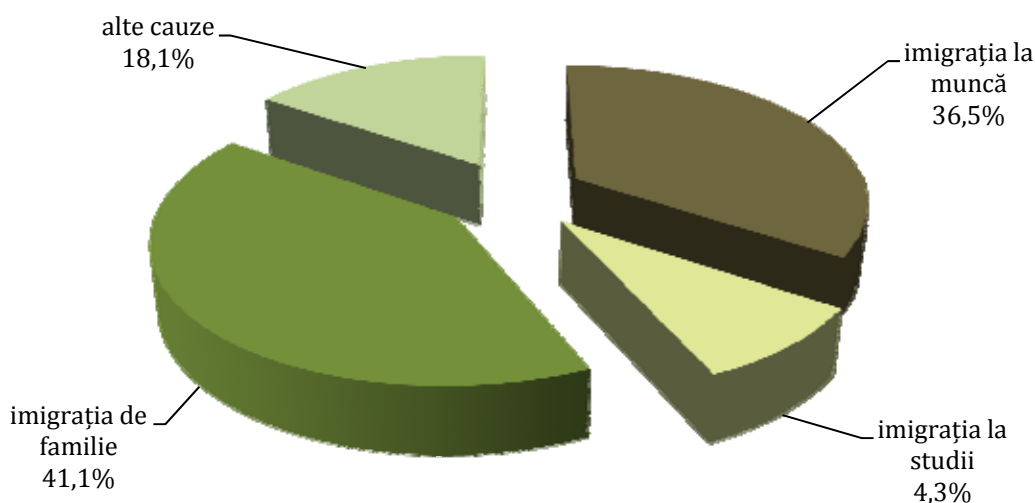

Figura 6.2. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-septembrie 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

După țara de origine, cetățenii străini sunt imigranți din: Ucraina – 566 pers., România – 523 pers., Federația Rusă – 387 pers., Turcia – 213 pers., Statele Unite ale Americii – 146 pers., Italia –

131 pers., Azerbaidjan – 35 pers., Belarus – 33 pers., Siria – 29 pers., Franța – 28 pers., Armenia – 23 pers., Georgia – 22 pers., Israel – 22 pers., alte țări – 426 pers.

Piața forței de muncă

În condițiile creșterii numărului populației economic active și a populației ocupate situația pe piața forței de muncă în T.III al anului se caracterizează printr-o scădere ușoară a ratei șomajului până la un nivel de 3,3% comparativ cu T.II. Nivelul acesteia, însă nu a înregistrat schimbări f.p.s.a.p. În T.III numărul populației active depășește valoarea acestui indicator în perioada similară a anului precedent cu 2,2% (29,6 mii persoane), în timp ce populația ocupată a fost în creștere cu 2,3% f.p.s.a.p. (29,5 mii persoane).

În T. III 2015 numărul persoanelor economic active (1349,2 mii pers.) a sporit cu aproximativ 3,9% (10 mii pers.) comparativ cu trimestrul precedent, pe fundalul reducerii numărului de persoanelor inactive în același număr. Numărul populației economic active a fost în creștere cu 2,2% (29,6 mii pers.) comparativ cu p.s.a.p. Rata de activitate a populației constituie 45,2%, fiind în creștere față de p.s.a.p. (44,2%), inclusiv 48,2% pentru bărbați și 42,4% pentru femei.

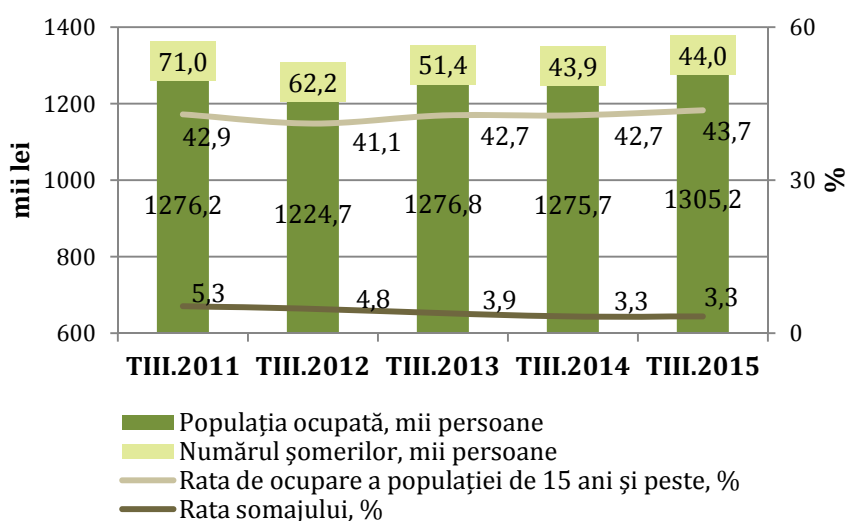

Figura 6.3. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste în T. III 2011-2015.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul populației ocupată a constituit 1305,2 mii pers., mai mult cu 2,3% comparativ cu p.s.a.p. Nu au fost înregistrate disparități între sexe. Sub aspect rural/urban: 56,0% revin localităților rurale și 44,0% – localităților urbane. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 43,7%, înregistrând o creștere cu 1,0 p.p. f.p.s.a.p. și cu 0,7 p.p. față de T. II 2015. Pentru bărbați acest indicator a atins – 46,4%, iar pentru femei – 41,3%. Conform locului de trai rata de ocupare a avut valoarea 43,2% în mediul urban și 44,1% în mediul rural. În intervalul analizat, rata șomajului calculată conform metodologiei BIM, nu a înregistrat modificări f.p.s.a.p. și a rămas la nivelul de 3,3%. Numărul total al moldovenilor care și-au pierdut locurile de muncă în țară de la începutul anului a constituit 44,0 mii persoane, fiind cu 11,1 mii pers. în descreștere față de T. II 2015. Pe parcursul celor 9 luni ale anului se atestă o descendență a indicatorilor de șomaj, descrește numărul de persoane înregistrate la oficiile de muncă pe parcursul perioadei. Șomajul a afectat în proporție mai mare bărbații – 60,7%, la fel și persoanele din mediul urban – 68,7%. În rândul tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 10,7%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoare de 7,2%.

Populația inactivă a constituit 54,8% din numărul total al acesteia, cota dată fiind mai mică decât nivelul p.s.a.p. cu 30,7 mii pers. (în descreștere cu 1,0 p.p.). Din punct de vedere al relației cu piața muncii, în cadrul populației inactive distingem două categorii de persoane: persoanele descurajate în a-și găsi un loc de lucru dorit, care au constituit circa 6,0 mii pers. (față de 14,6 mii pers. în T.III 2014) și persoanele declarate de către gospodăriile plecate în alte țări la lucru sau

în căutare de lucru, care a fost de circa 328,9 mii pers. față de 349,8 mii p.s.a.p. Din numărul celor declarați plecați, bărbați au fost 67,4%. Ponderea persoanelor plecate din localitățile rurale a constituit 70,1%.

Remunerarea muncii

Câștigul salarial nominal mediu în perioada ianuarie-septembrie 2015 a constituit 4548,3 MDL, înregistrând o creștere f.p.s.a.p. cu 112%. În T. III ritmul de creștere a salariului mediu lunar nominal a înregistrat creșteri moderate comparativ cu începutul anului, dar și comparativ cu aceeași perioadă a anului 2014. Totodată, au fost confirmate creșteri atât în sectorul bugetar cât și în sectorul real.

În luna septembrie, în sectorul bugetar câștigul salarial a constituit circa 3924,6 MDL, mai mult cu 9,1% față de septembrie 2014. În sectorul real câștigul salarial a înregistrat 5013,2 MDL, mai mult cu 10,4% față de septembrie 2014. Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2015 față de luna septembrie 2014 a fost de 97,7%. Totodată, în luna septembrie curent, câștigul salarial mediu nominal brut a înregistrat o creștere de 10% față de luna septembrie 2014 (Figura 6.4.).

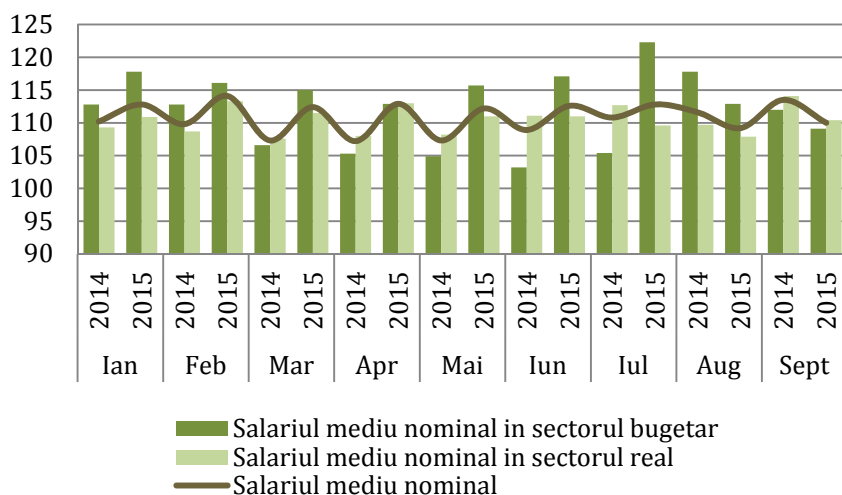

Figura 6.4. Indicele salariului nominal în sectorul bugetar și real în perioada ianuarie-septembrie 2014-2015,%

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Tabelul 6.2. Tendințele salariului nominal vs salariul real, %

Anul	Salariul real, %	Sal nominal, %
2012	104,1	108,9
2013	104,6	110,0
2014	105,4	110,8
2015		
Ian	107,7	112,8
Feb	107,1	114,1
Mar	104,9	112,4
Apr	104,9	112,9
Mai	103,8	112,2
Iun	104,0	112,6
Iul	103,9	112,8
Aug	97,3	109,2
sept	97,7	110,0

Tendențele salariilor medii în termeni reali au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate în intervalul de timp analizat, care au fost influențate de presiunile inflaționiste și care, au devenit mai pronunțate în trimestrele II și III, ca confirmarea acestuia Tabelul 6.2.

În perioada analizată potrivit tipurilor de activități economice (Anexa Remunerarea muncii după activități economice, ianuarie-septembrie 2015), cel mai mare salariu mediu s-a înregistrat în următoarele domenii: activități de servicii administrative și activități de servicii suport; transport și depozitare; administrație publică și apărare. La polul opus s-au situat – activitățile profesionale, științifice și tehnice; agricultura, silvicultura și pescuit și arta, activitățile de recreere și de agrement.

Din datele statistice oficiale rezultă că cea mai mare parte a locuitorilor Republicii Moldova trăiesc din câștigurile salariale – în intervalul analizat indicatorul dat constituind 39,2 la sută. Această sursă reprezintă componenta principală din veniturile populației.

Veniturile disponibile ale populației lunare în T. III 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 2006,2 MDL, ceea ce a constituit o creștere cu 12,2% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate 2012-2015. Veniturile populației în termeni reali, însă, indică o temperare a creșterii în T. III, acestea rămânând la nivelul atestat în p.s.a.p. Indicele prețurilor de consum în T. III 2015 față de T. III 2014 a constituit 111,1%.

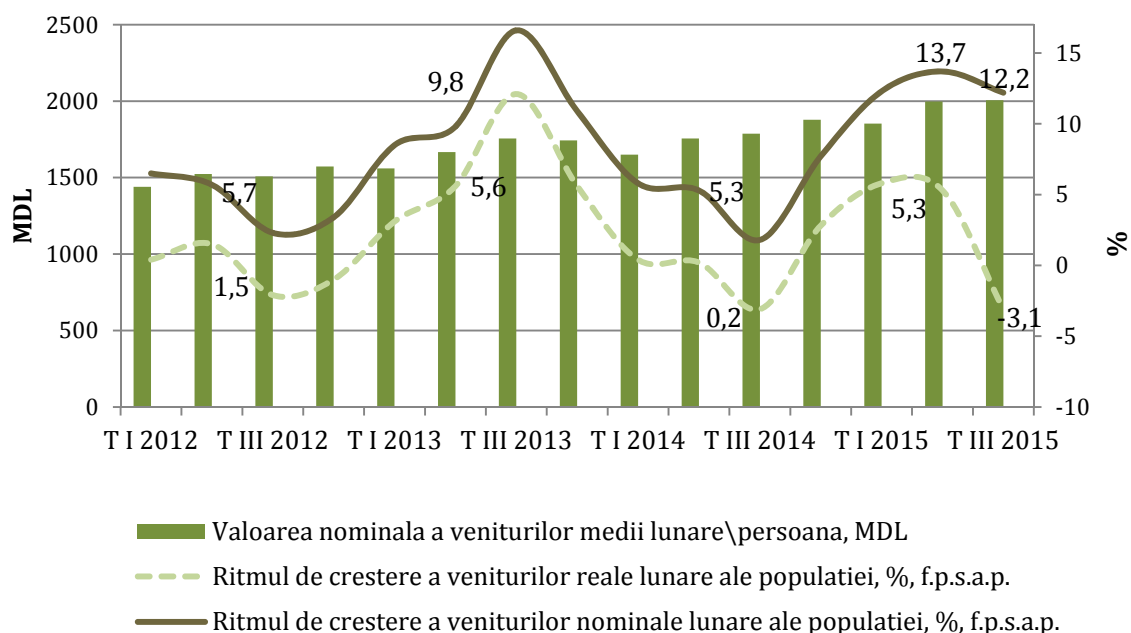

Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cea mai importantă sursă de venit rămân salariile, care în T. III 2015 a alcătuit 39,2% din structura veniturile totale disponibile, deși acest indicator s-a redus în comparație cu ultimii ani. Contribuția salariilor în structură veniturilor a scăzut cu 1,5 p.p. față de T. III al anului trecut. În intervalul de timp analizat, ritmul de creștere a veniturilor nominale a fost mai înalt decât ritmul de creștere a activității salariale.

Prestațiile sociale sunt a doua sursă de venit, după importanță a moldovenilor, cu o contribuție de peste 21,2%. Veniturile populației obținute din activități pe cont propriu alcătuiesc 15,9% din care 8,4% sunt din activități individuale agricole și 7,5% din cea non-agricole. În schimb, a crescut cu 1,5 p.p. transferurile bănești din străinătate, care relevă o contribuție tot mai mare la formarea bugetului gospodăriilor, ponderea căroră a depășit 19,5% în structura veniturilor. Oamenii de la sate sunt, în special dependenți de transferurile bănești, ponderea acestora fiind de 25,8% în venituri totale a acestora, de două ori mai mare decât în cazul populației urbane (13,4%).

În funcție de mediul de reședință, se menține aceeași tendință: veniturile populației din mediul urban sunt mai mari aproape cu 600 MDL comparativ cu veniturile populației din mediul rural sau de 1,3 ori. Valoarea veniturilor bănești medii lunare pe o persoană, în termeni absoluți, a înregistrat 1811,1 MDL, iar cele în natură 195,1 MDL.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T. III 2015 au constituit în medie pe o persoană 2137,7 MDL, fiind în creștere cu 16,7%, comparativ cu T. III 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicii prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 5% mai mult f.p.s.a.p.

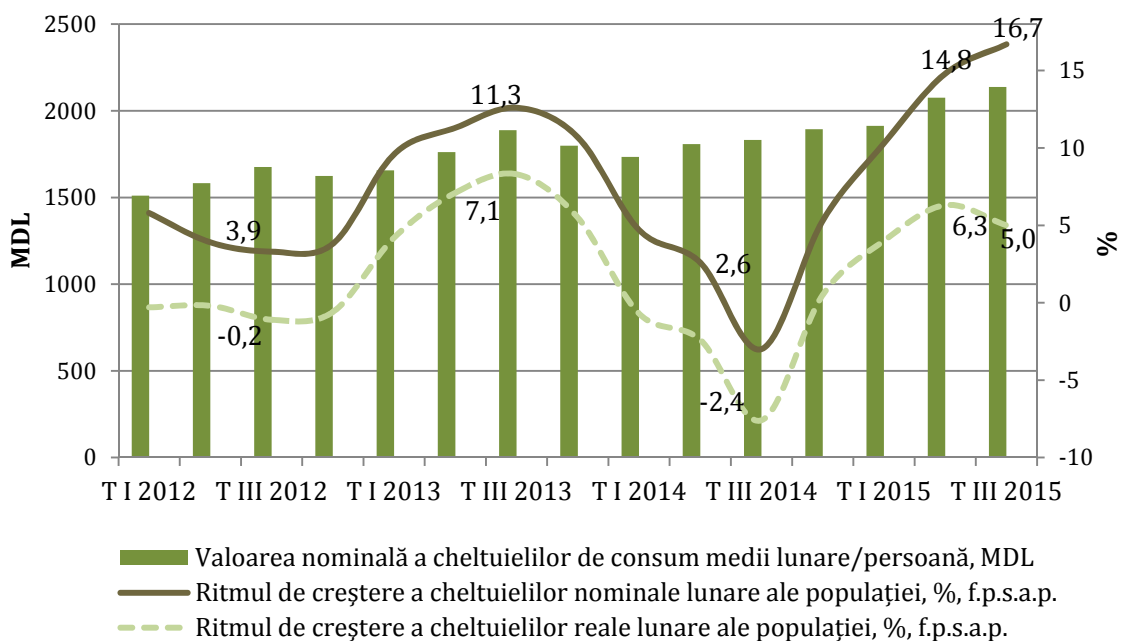

Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, 2012-2015.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În perioada analizată, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 41,4% (43,6% în T. III 2014). Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 18,8% din cheltuielile totale de consum (-1,1 p.p. f.p.s.a.p.), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 12,1% (+1,4 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (6,2% față de 5,3% în T. III 2014), dotarea locuinței (4,1% față de 3,8%), comunicații – (4,1% față de 3,8%), transport (4,1% față de 4,2%), învățământ – 0,7% etc.

Pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populația din mediul urban a alocat 38,2% din cheltuielile lunare de consum (42,8% în T. III 2014), iar în rural – 45%. Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței (19,3% față de 18,2% în mediul rural), sănătate (6,6% față de 5,7%), transport (4,9% față de 3,1%), servicii de comunicații (4,2% față de 3,9%), pentru hoteluri, cafenele și restaurante (2,2% față de 0,5%), servicii de agrement (2% față de 1%). În termeni relativi, populația rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălțăminte (12,6% față de 11,6% în mediul urban) și dotarea locuinței (4,4% față de 3,8%).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2015 a constituit 676,1 mii persoane sau cu 11,4 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2014. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 octombrie 2015 a constituit 1166,6 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 7,1% față de 1 octombrie 2014.

Ocrotirea sănătății. Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2015, conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, se caracterizează prin majorarea semnificativă a cazurilor de îmbolnăviri prin infecții acute ale căilor respiratorii, inclusiv a cazurilor de gripă și parotidită epidemică și infecții intestinale acute. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Totodată, au fost înregistrate în perioada dată: 217239 cazuri de îmbolnăvire a căilor respiratorii cu localizări multiple, ceea ce constituie cu 24,9% mai mult f.p.s.a.p.; 1967 cazuri de morbiditate prin gripă, o creștere 3,7 ori f.p.s.a.p.; 14183 cazuri infecții intestinale acute, ceea ce constituie 102,3% f.p.s.a.p.; 237 cazuri de hepatite virale; 42 cazuri parotidită epidemică; 5169

cazuri de varicelă etc. În cazul morbidității de boli „social determinate” se remarcă o majorare a cazurilor de sifilis și pediculoză, respectiv cu 1,3% și 5,1%.

Infrațiuni. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2015 s-au înregistrat 28,6 mii infrațiuni sau cu 6% mai puțin decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie la 10 mii locuitori revin 80,3 infrațiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infraționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 124 infrațiuni la 10 mii locuitori și 93 infrațiuni la 10 mii locuitori, ceea ce depășește nivelul mediu pe țară de 1,5 ori.

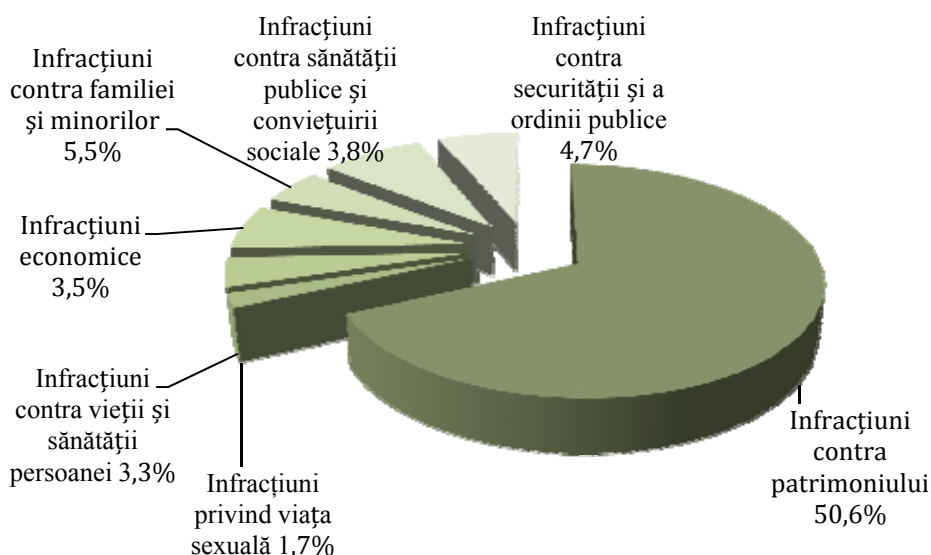

Figura 6.7. Structura infracțiunilor săvârșite în ianuarie-septembrie 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

În ianuarie-septembrie 2015 comparativ cu perioada similară a anului precedent, au fost înregistrate tendințe de creștere a numărului de infracțiuni economice (8,8%). Totodată, au fost înregistrate mai puține cazuri de infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, contra patrimonului, contra familiei și minorilor. Din total infracțiuni înregistrate, fiecare a șasea este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 2,5%.

În ianuarie-septembrie 2015 au fost înregistrate 1887 accidente rutiere sau câte circa 6 accidente zilnic. În rezultatul accidentelor rutiere și-au pierdut viața 212 persoane (inclusiv 19 copii), iar 2267 persoane au fost traumatizate (inclusiv 287 copii).

Conform datelor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2015 au fost înregistrate 1364 cazuri de incendii sau cu 3,7% mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent. În rezultatul incendiilor 74 persoane au decedat.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru¹⁷

Piața forței de muncă

La 01.10.2015 populația ocupată a constituit 99,8 mii pers., micșorându-se cu 3937 pers. sau cu 3,8% comparativ cu p.s.a.p. La sfârșitul lunii septembrie numărul persoanelor care nu erau angajați în nici o activitate, a constituit 3139 pers., diminuându-se comparativ cu p.s.a.p. cu

¹⁷ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

35,2%. Din numărul total al cetățenilor înregistrați – 1693 pers. sau 53,9% sunt femei. În total, în ianuarie-septembrie 2015, prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost angajați 1425 pers. În această perioadă au fost efectuate consultări profesionale cu studenții: consultații în grup – 152, care au însumat 2506 pers. și consultații individuale – 496, care au cuprins 463 pers., cu populația adultă: consultații individuale – 5502, care au cuprins 5353 pers. Pentru prestațiile de șomaj s-au cheltuit 12264,3 mii de ruble (în comparație cu p.s.a.p. – 14166,1 mii de ruble.). Mărimea medie a *ajutorului de șomaj* în ianuarie-septembrie 2015 a constituit 450,6 ruble.

Remunerarea muncii

În ianuarie-septembrie 2015, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător, cu excepția subiecților antreprenoriatului mic, a constituit 3849 ruble sau 95,5% f.p.s.a.p. (la cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului – 347 dolari SUA sau 95,6% față de ianuarie-septembrie 2014¹⁸).

În perioada analizată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (9315 ruble sau 839 dolari SUA), „Bănci și credite” (7721 ruble sau 696 dolari SUA), „Asigurări” (6162 ruble sau 555 dolari SUA), „Tranzacții imobiliare” (4618 ruble sau 416 dolari SUA), „Industria” (4941 ruble sau 445 dolari SUA), „Colectarea deșeurilor de metale feroase și neferoase” (5055 ruble sau 455 dolari SUA), „Gospodăria de locuințe și comună” (4185 ruble sau 377 dolari SUA), „Construcții” (4525 ruble sau 408 dolari SUA).

Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Silvicultura” (1915 ruble sau 173 dolari SUA), „Geologie și meteorologie” (1983 ruble sau 179 dolari SUA), „Asistență socială” (2054 ruble sau 185 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2247 ruble sau 202 dolari SUA), „Cultura și artă” (2391 ruble sau 215 dolari SUA), „Învățământ” (2652 ruble sau 239 dolari SUA), tipurile neproductive ale serviciilor de consum (2443 ruble sau 220 dolari SUA), „Organele de administrare” (2642 ruble sau 238 dolari SUA), „Sănătate” (2651 ruble sau 239 dolari SUA), „Agricultură” (3076 ruble sau 277 dolari SUA), „Știință” (2907 ruble sau 262 dolari SUA), „Cultura fizică, agrement și turism” (3220 ruble sau 290 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în ianuarie-septembrie a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: siderurgia – 564 dolari SUA sau 162,7% din salariul mediu pe economie; sectorul energetic – 537 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 54,8%; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor – 448 dolari SUA sau cu 29,3% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică – 426 dolari SUA. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru perioada analizată, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: alte ramuri industriale – 272 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 21,4%; industria de prelucrare a lemnului – 260 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 25,1%; industria ușoară – 345 dolari SUA sau cu 0,5% mai mic decât salariul mediu pe economie; industria materialelor de construcție – 381 dolari SUA sau cu 10,0% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecția socială a populației

Numărul mediu al *pensionarilor* pentru perioada iulie-septembrie 2015 a constituit 125453 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 121276 pers. și pensie socială – 4177 pers. Mărimea medie a *pensiilor* stabilite a fost de 1336,22 ruble (pensia de muncă – 1360,51 ruble, socială – 631,04 ruble), mai mică cu 1,1%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

¹⁸Cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului mediu pe perioada ianuarie-septembrie 2015: 1 dol SUA=11,1000 ruble; 1 MDL=0,6042 ruble
(http://www.cbpmr.net/resource/svk_narast_itog_november_2015.pdf)

Minimul de existență

În 9 luni ale anului 2015 mărimea *minimului de existență* a constituit în medie pentru o persoană 1302,78 ruble pe lună, ceea ce este cu 1,4% mai puțin, comparativ cu perioada similară al anului precedent.

În ianuarie-septembrie 2015 mărimea minimului de existență ce revine populației aptă de muncă a fost de 1377,38 ruble pe lună în cazul bărbaților și 1311,96 ruble pe lună în cazul femeilor. Minimul de existență al pensionarilor a constituit 1062,22 ruble pe lună, copii cu vârstă sub 6 ani – 1150,64 ruble pe lună, copii de la 7 până la 15 ani – 1382,85 ruble pe lună.

**Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului
în ianuarie-septembrie 2015**

(media lunară pentru o persoană, ruble)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
Ianuarie	1323,23	1447,33	1367,79	1109,72	1204,09	1457,84
Februarie	1334,68	1457,77	1380,40	1123,06	1214,24	1463,89
Martie	1315,74	1435,63	1362,54	1107,56	1197,40	1440,79
Aprilie	1307,05	1426,30	1353,24	1100,94	1186,18	1432,56
Mai	1314,00	1434,02	1360,76	1107,07	1189,51	1440,27
Iunie	1324,52	1445,51	1370,54	1114,84	1199,40	1458,99
Iulie	1285,99	1402,56	1331,91	1081,37	1169,56	1414,19
August	1256,00	1369,66	1304,28	1056,11	1140,13	1371,17
Septembrie	1263,81	1377,38	1311,96	1062,22	1150,64	1382,85

Sursa: Conform datelor Serviciu Statistic al Transnistriei.

Infrapecțiuni

În ianuarie-septembrie 2015, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 8638 cereri și rapoarte cu privire la diverse crime săvârșite sau cu 5,1% mai mult decât în p.s.a.p. Au fost înregistrate 3540 de crime, ceea ce este cu 1,4% mai mult f.p.s.a.p. Din acestea au fost: 25 – omoruri, 42 – vătămări intenționate grave, 168 de crime ce țin de traficul ilegal de arme, 71 de crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozi-vului, 427 – infracțiuni contra ordinii publice, 515 – infracțiuni legate de droguri, 130 – escrocherii, 932 – furturi, 90 – jafuri, huliganism – 83, cazuri de corupție (mită) – 29, alte crime – 857, etc. În rezultatul infracțiunilor efectuate au suferit 1940 pers., dintre care au decedat 40 pers. (2,1%), iar 44 pers. au suportat vătămări grave ale sănătății (2,3%).

ANEXE STATISTICE

Anexa 1.1.

Resurse PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.
	preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente		
2010	71885,5	107,1	59920,7	8657,4	106,2	8657,4	9534,8	107,4	9534,8	108,9	112,7	2437,5	112,7	39291,0	105,1	11964,8	111,7				
2011	82348,7	106,8	68390,0	10095,0	106,3	10095,0	11518,0	105,2	11518,0	110,2	101,9	2720,0	101,9	45831,0	101,3	13959,0	109,6				
2012	88227,8	99,3	73686,0	9896,0	99,0	9896,0	12314,0	79,9	12314,0	100,8	101,8	3041,0	101,8	50178,0	103,2	14542,0	100,8				
2013	100510,5	109,4	83719,0	110,2	12383,0	146,6	14328,0	146,6	14328,0	107,6	105,3	55346,0	105,3	55346,0	103,9	16791,0	105,1				
2014	111757,4	104,6	94228,3	105,2	14111,8	108,2	16246,8	108,2	16246,8	107,2	110,6	3964,8	110,6	62112,3	103,8	17529,1	101,5				
Trimestrul I 2012	18095,8	101,0	15268,0	821,0	101,5	821,0	2771,0	101,6	2771,0	97,9	109,8	395,0	109,8	11698,0	102,4	2828,0	98,4				
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	17821,6	1929,6	100,5	1929,6	2914,5	92,5	2914,5	104,3	100,9	1105,0	100,9	12277,7	101,2	3377,8	101,3				
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	22026,6	3923,3	97,4	3923,3	3389,6	69,2	3389,6	102,3	100,0	1059,2	100,0	14092,5	104,4	4080,2	103,4				
Trimestrul IV 2012	22445,3	97,5	18203,5	2911,3	96,5	2911,3	3232,9	70,8	3232,9	96,5	101,8	482,1	101,8	12109,6	104,6	4241,8	101,4				
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5	16201,0	824,8	102,9	824,8	2960,0	102,3	2960,0	102,2	110,5	522,5	110,5	12283,7	102,5	3471,8	106,6				
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1	19649,0	2064,3	105,9	2064,3	2961,7	103,8	2961,7	113,4	100,8	1182,5	100,8	13388,1	104,6	4054,4	106,7				
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9	25436,1	5847,4	114,2	5847,4	3836,0	159,8	3836,0	107,5	102,2	1128,7	102,2	15117,7	104,3	4500,3	105,6				
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2	21792,1	3430,7	112,5	3430,7	3633,8	152,2	3633,8	107,4	116,0	600,4	116,0	14610,8	104,5	4774,6	105,2				
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	17917,5	977,2	104,4	977,2	3373,0	110,2	3373,0	105,7	108,9	597,9	108,9	13497,8	103,8	3581,7	100,7				
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	21985,9	2354,0	104,9	2354,0	3959,1	108,7	3959,1	103,9	110,5	1403,4	110,5	14823,9	104,4	4295,0	101,1				
Trimestrul III 2014	34115,0	105,8	29372,9	6931,1	106,2	6931,1	4420,0	108,4	4420,0	106,1	113,7	1271,1	113,7	17293,1	104,8	4742,0	103,4				
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	24951,9	3849,6	104,9	3849,6	4495,0	107,3	4495,0	112,7	106,7	692,4	106,7	16497,5	102,2	4910,4	100,7				
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	20473,7	914,7	105,2	914,7	4001,4	104,4	4001,4	107,9	106,2	708,6	106,2	15763,5	105,2	3949,4	103,1				
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	23958,3	2064,6	102,7	2064,6	4569,5	102,7	4569,5	104,6	101,1	1521,4	101,1	16755,0	103,5	4568,5	101,5				
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	30723,9	6484,8	96,1	6484,8	4846,8	82,6	4846,8	102,5	98,2	1393,5	98,2	19030,7	101,2	5165,7	97,6				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 1.2.

Perioada	Utilizări PIB											
	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor		
	mil. lei preț. curent	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curent	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curent	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curent	în % f.p.s.a.p.	în % f.p.s.a.p.
2010	71885,5	107,1	107,3	83240,3	107,3	16262,6	117,2	648,1	157,9	-28265,5	x	x
2011	82348,7	106,8	107,3	96090,5	107,3	19178,8	113	725,2	x	-33645,8	x	x
2012	88227,8	99,3	100,9	103062,6	100,9	20864,1	101,8	-3,2	x	-35695,7	x	x
2013	100510	109,4	105,2	113169	105,2	23062	103,8	1721	x	-37442	x	x
2014	111757,4	104,6	102,4	123357,5	102,4	27608,2	110,1	1447,4	x	-40655,8	x	x
Trimestrul I 2012	18095,8	101,0	101,9	23464,8	101,9	2439,0	101,0	272,2	105,3	-8080,2	x	x
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	99,6	24687,8	99,6	5001,0	99,1	74,3	x	-8563,7	x	x
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	101	30085,8	101	4538,7	100,8	504,0	x	-9021,6	x	x
Trimestrul IV 2012	22445,3	97,5	100,7	27514,7	100,7	5493,2	100,5	-196,4	x	-10366,1	x	x
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5	102,6	23400,8	102,6	4219,7	106,6	-85,3	x	-7862,5	x	x
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1	106,2	27408,2	106,2	5576,7	103,0	627,7	x	-9909,3	x	x
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9	107,4	32009,0	107,4	6667,3	101,2	716,9	x	-9456,7	x	x
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2	104,2	30485,2	104,2	6103,1	103,6	478,2	x	-10499,9	x	x
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	100,5	24926,1	100,5	4993,3	108,6	-238	x	-8182,2	x	x
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	101,4	29542,5	101,4	6683,6	107,6	-109,3	x	-9835,9	x	x
Trimestrul III 2014	34115	105,8	103,3	35387,1	103,3	8173,6	111,5	973,4	x	-10419,1	x	x
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	103,9	33501,8	103,9	7757,7	112,1	821,4	x	-12218,6	x	x
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	100,3	27244,8	100,3	5972,5	107,8	-73,9	x	-8720,3	x	x
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	100,1	31504,5	100,1	7053,9	98,5	-865,8	x	-9165,7	x	x
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	95,4	36492,0	95,4	8534,7	95,2	594,4	x	-9731,5	x	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 2.1.1

	Prețurile de consum			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2010	7,4	5,7	7,3	9,1
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
lan. - Sep. 2011	7,3	8,4	5,6	7,9
lan. - Sep. 2012	4,9	3,4	4,4	7,3
lan. - Sep. 2013	4,4	6,5	4,2	2,6
lan. - Sep. 2014	5,2	7,0	5,3	2,7
lan. - Sep. 2015	8,4	8,4	11,1	4,4
T I 2013	4,4	5,9	4	3,1
T II 2013	5,2	8,4	4,1	2,6
T III 2013	4,0	5,0	4,5	2,1
T IV 2013	4,9	7,1	4,5	2,6
T I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
T II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
T III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
T IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
T I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
T II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
T III 2015	11,1	10,7	12,8	8,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

	Prețurile de consum			Ritm. de creștere al prețurilor la produse alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produse nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
	Ritm. de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produse alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produse nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)			
Ianuarie 2013	4,7	6,8	4	3,1		
Februarie 2013	4,4	5,5	4,2	3,1		
Martie 2013	4,2	5,5	3,8	3,2		
Aprilie 2013	4,5	6,1	3,7	3,4		
Mai 2013	5,7	10,0	4,0	2,4		
Iunie 2013	5,5	9,2	4,5	2,0		
Iulie 2013	4,3	5,9	4,6	2,0		
August 2013	3,7	4,2	4,5	2,1		
Septembrie 2013	3,9	5,0	4,3	2,1		
Octombrie 2013	4,7	6,9	4,4	2,1		
Noiembrie 2013	4,9	6,8	4,6	2,9		
Decembrie 2013	5,2	7,6	4,6	2,9		
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7		
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8		
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7		
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5		
Mai 2014	4,7	5,7	5,1	2,6		
Iunie 2014	5,0	6,4	5,3	2,7		
Iulie 2014	5,3	7,1	5,2	2,8		
August 2014	5,1	6,6	5,4	2,5		
Septembrie 2014	4,8	4,7	6,3	2,6		
Octombrie 2014	4,8	4,8	6,2	2,6		
Noiembrie 2014	4,8	5,5	6,2	1,6		
Decembrie 2014	4,7	5,1	6,5	1,6		
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8		
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9		
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1		
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6		
Mai 2015	8,1	9	11	2,6		
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7		
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3		
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3		
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4		
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Anexa 2.1.2

Prețurile producției industriale							
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
2010	7,9	0,7	6,2	16,1	2,3	42,9	
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10	
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7	
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2	
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6	
lan. - Sep. 2010	8,3	0	6,7	15,3	-	32,4	
lan. - Sep. 2011	6,3	3,5	5,7	9,6	-	19,9	
lan. - Sep. 2012	6	2	5,3	10,2	-	11,3	
lan. - Sep. 2013	3,1	2,3	3,5	0,3	-	-15,5	
lan. - Sep. 2014	6	3,7	7,0	-1,9	-	-3,7	
lan. - Sep. 2015	5,4	4,4	6,0	1,5	-	13,0	
T I 2013	2,6	4,7	2,6	2,0	10,6	10,4	
T II 2013	3,2	1,7	3,6	0,7	8,0	2,7	
T III 2013	3,4	1,2	4,1	-1,6	7,8	-26,4	
T IV 2013	3,7	-0,2	4,6	-2,4	8,1	-28,9	
T I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2	
T II 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5	
T III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6	
T IV 2014	4,2	4,2	4,7	0	8,3	8,6	
T I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0	
T II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8	
T III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

	Prețurile producției industriale			
	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2013	1,6	6,2	1,5	1,9
Februarie 2013	2,8	3,5	2,9	2,0
Martie 2013	3,4	4,5	3,5	2,0
Aprilie 2013	3,7	2,4	3,9	2,0
Mai 2013	3,0	1,7	3,5	0,0
Iunie 2013	2,9	1,1	3,4	0,0
Iulie 2013	3,3	1,4	3,8	0,0
August 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Septembrie 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Octombrie 2013	4,1	0,6	5,1	-2,4
Noiembrie 2013	3,0	1,1	3,8	-2,4
Decembrie 2013	4,0	-2,4	5	-2,4
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5
Mai 2014	6,6	4,0	7,9	-2,5
Iunie 2014	7,8	7,5	9,1	-2,5
Iulie 2014	7,7	5,3	9,1	-2,4
August 2014	6,2	5,3	7,0	0,1
Septembrie 2014	5,3	4,7	6,0	0
Octombrie 2014	4,3	4,5	4,9	0
Noiembrie 2014	4,3	3,8	4,9	0
Decembrie 2014	4,0	4,4	4,4	0,1
Ianuarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Anexa 2.1.3

	Cursul valutar					
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2010	12,4	16,4	11,3	5,8	6,1	0,6
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-8,4	-4,5
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,6	4,3
2014	14,0	18,6	11,4	11,4	7,5	6,6
Ian. - Sep. 2011	11,7	16,5	-6,3	0,1	-10,1	-4,2
Ian. - Sep. 2012	12,1	15,4	2,9	-6,3	0,4	-8,3
Ian. - Sep. 2013	12,4	16,4	2,5	6,5	-0,1	3,7
Ian. - Sep. 2014	13,7	18,6	10,5	13,4	6,0	9,2
Ian. - Sep. 2015	18,6	20,8	35,8	11,8		2,1
T I 2013	12,2	16,1	2,9	3,7	0,2	1,4
T II 2013	12,4	16,4	3,9	5,7	0,2	2,2
T III 2013	12,8	16,9	2,8	8,9	-0,6	7,6
T IV 2013	13,0	17,7	6,1	11,3	2,1	8,5
T I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1
T II 2014	13,7	18,8	10,4	16,0	7,1	12,1
T III 2014	14,1	18,7	10,0	10,3	7,5	5,2
T IV 2014	15,0	18,8	15,4	6,0	11,1	1,2
T I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
T II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1
T III 2015	19,4	21,6	38,1	15,8		5,0

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele autorului.

Cursul valutar						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
Ianuarie 2013	12,1	16,1	2,8	5,9	-0,2	3,2
Februarie 2013	12,1	16,2	2,5	3,1	-0,4	1,0
Martie 2013	12,3	16	3,5	2,2	1,3	0,0
Aprilie 2013	12,3	16	4,6	3,3	1,3	0,5
Mai 2013	12,3	16	4,2	5,4	0,0	1,5
Iunie 2013	12,4	16,4	3,0	8,4	-0,6	4,6
Iulie 2013	12,6	16,5	2,6	8,7	0,3	7,5
August 2013	12,4	17,0	-1,0	9,7	-3,2	8,6
Septembrie 2013	12,9	17,2	3,7	8,0	1,0	6,5
Octombrie 2013	13,0	17,8	6,4	11,8	2,5	9,2
Noiembrie 2013	13,0	17,5	5,1	10,6	1,1	7,8
Decembrie 2013	13,0	17,9	7,0	11,6	2,8	8,3
Ianuarie 2014	13,2	18,0	8,8	11,8	4,4	8,2
Februarie 2014	13,5	18,4	11,6	13,6	6,7	9,8
Martie 2014	13,5	18,7	9,6	17,1	5,2	12,4
Aprilie 2014	13,4	18,6	8,5	15,8	4,8	11,1
Mai 2014	13,7	18,8	10,7	17,1	7,9	13,7
Iunie 2014	13,9	18,9	11,8	15,4	8,6	11,6
Iulie 2014	14,0	19,0	10,4	14,6	6,8	9,1
August 2014	13,8	18,4	11,8	8,6	8,0	3,6
Septembrie 2014	14,3	18,5	11,3	7,7	7,7	3,0
Octombrie 2014	14,7	18,6	12,5	4,7	8,9	0,1
Noiembrie 2014	15,0	18,7	15,3	6,7	11,1	1,9
Decembrie 2014	15,4	19,0	18,3	6,6	13,3	1,5
Ianuarie 2015	16,6	19,4	25,8	8,0	19,5	2,7
Februarie 2015	18,8	21,4	39,5	16,3	30,1	8,9
Martie 2015	18,6	20,3	38,0	8,3	27,6	1,1
Aprilie 2015	18,0	19,4	34,4	4,4	23,2	-3,0
Mai 2015	18,0	20,0	31,3	6,5	20,4	-1,3
Iunie 2015	18,4	20,7	32,4	9,4	21,4	1,0
Iulie 2015	19,0	20,9	35,4	9,9	23,9	1,4
August 2015	19,0	21,2	37,4	15,0	21,7	2,6
Septembrie 2015	19,6	22,1	36,9	19,4		5,9
Octombrie 2015	19,9	22,4	35,7	20,4		6,5

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele autorului.

Anexa 2.2.1

Politica monetară					
	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2010	10107,6	15720,2	24770,7	37051,2	14085,8
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	17154,0
2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	20531,1
2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	26077,7
2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
Ianuarie 2013	12772,2	20180,2	35120,9	50100,8	19755,7
Februarie 2013	12902,8	20183,1	35189,5	49808,9	19869,8
Martie 2013	12892,8	19878,5	34882,4	49705,1	19713,1
Aprilie 2013	13293,0	20437,1	35740,5	50362,7	20360,5
Mai 2013	13523,0	21302,8	36690,3	51573,6	20515,7
Iunie 2013	13997,7	21746,4	37417,5	52432,0	20940,6
Iulie 2013	14867,3	22653,2	38801,1	54065,5	21803,4
August 2013	15626,0	23823,7	40454,4	56278,9	23100,5
Septembrie 2013	16155,8	24488,3	41185,2	57393,9	23664,2
Octombrie 2013	19899,0	25616,2	42843,9	59205,0	24698,7
Noiembrie 2013	16937,9	25721,9	43327,3	60707,8	24895,6
Decembrie 2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	26077,7
Ianuarie 2014	16900,7	26179,4	44349,8	62300,0	25262,1
Februarie 2014	16715,9	26279,5	44360,4	62555,9	24766,2
Martie 2014	16656,2	26522,4	44408,9	62328,5	25097,0
Aprilie 2014	17027,5	26398,7	44252,4	62481,4	25878,9
Mai 2014	17301,2	26942,1	44776,8	63316,9	25551,3
Iunie 2014	17610,6	27362,9	45067,5	64455,1	26095,6
Iulie 2014	18137,3	27770,8	45364,3	64806,2	27037,5
August 2014	17988,8	27373,9	44996,6	64675,8	26616,9
Septembrie 2014	17531,3	27185,7	44727,1	65213,2	25811,5
Octombrie 2014	17600,5	27645,8	45040,5	65882,8	29191,7
Noiembrie 2014	17452,0	26613,4	43885,6	65504,6	26109,1
Decembrie 2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
Ianuarie 2015	16635,9	25264,0	41613,5	67516,2	25356,4
Februarie 2015	15810,9	23824,9	39171,2	66586,6	25873,4
Martie 2015	15420,3	23530,3	38927,0	64613,0	24622,1
Aprilie 2015	15410,9	23914,7	39276,3	64856,6	24728,4
Mai 2015	15676,8	24280,0	39650,9	64804,8	25735,8
Iunie 2015	16136,7	24615,4	39983,3	65894,8	26569,1
Iulie 2015	16369,1	24681,3	39911,8	65517,4	27480,4
August 2015	16992,3	25123,3	40189,7	65531,4	28718,4
Septembrie 2015	16588,9	24301,7	39410,5	65718,6	29860,8
Octombrie 2015	16193,4	23415,6	38653,8	64496,3	29403,4

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Anexa 2.2.2.

	Politica monetară						
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL,%
Ianuarie 2013	4,5	4298,4	7,5	-	1,5	363,8	14
Februarie 2013	4,5	4480,7	7,5	-	1,5	252,8	14
Martie 2013	4,5	4563,3	7,5	-	1,5	156,6	14
Aprilie 2013	4,41	4426,6	7,5\6,5	-	1,5/0,5	225,5	14
Mai 2013	4,5	4092,6	6,5	-	0,5	262,1	14
Iunie 2013	3,5	3637,3	6,5	-	0,5	295,6	14
Iulie 2013	3,5	3308,6	6,5	-	0,5	224,5	14
August. 2013	3,5	3312,9	6,5	0,3	0,5	176,3	14
Septembrie 2013	3,5	3746,6	6,5	-	0,5	262,4	14
Octombrie 2013	3,5	3096,8	6,5	-	0,5	257,4	14
Noiembrie 2013	3,5	2897,6	6,5	-	0,5	184,7	14
Decembrie 2013	3,5	2773,9	6,5	58,4	0,5	91,0	14
Ianuarie 2014	3,5	3034,0	6,5	48,0	0,5	221,0	14
Februarie 2014	3,5	3129,6	6,5	21,2	0,5	65,4	14
Martie 2014	3,5	2403,4	6,5	76,7	0,5	153,4	14
Aprilie 2014	3,5	2052,9	6,5	22,7	0,5	351,6	14
Mai 2014	3,5	2009,6	6,5	24,0	0,5	324,7	14
Iunie 2014	3,5	1725,8	6,5	52,2	0,5	215,7	14
Iulie 2014	3,5	928,9	6,5	173,8	0,5	112,7	14
August 2014	3,5	689,4	6,5	75,2	0,5	125,0	14
Septembrie 2014	3,5	984,4	6,5	161,1	0,5	160,6	14
Octombrie 2014	3,5	1022,6	6,5	87,6	0,5	91,3	14
Noiembrie 2014	3,5	733,5	6,5	53,1	0,5	120,4	14
Decembrie 2014	3,5/4,5	886,3	6,5/7,5/9,5	87,7	0,5/1,5/3,5	784,6	14
Ianuarie 2015	6,5	763,4	9,5/11,5	11,1	3,5/5,5	988,3	14
Februarie 2015	8,5/13,5	333,1	11,5/16,5	123,4	5,5/10,5	495,8	16
Martie 2015	13,5	25,4	16,5	11,2	10,5	545,0	18
Aprilie 2015	13,5	309,6	16,5	3,3	10,5	622,1	18
Mai 2015	13,5	1169,7	16,5	-	10,5/11,5	692,4	18
Iunie 2015	14,5/15,5	1539,8	17,5/18,5	-	11,5/12,5	617,9	20
Iulie 2015	15,5/17,5	1335,9	18,5/20,5	-	12,5/14,5	545,1	22
August 2015	17,5/19,5	978,5	20,5/22,5	-	14,5/16,5	507	26
Septembrie 2015	19,5	479,4	22,5	5	16,5	510,7	32
Octombrie 2015	19,5	410,2	22,5	7,7	16,5	346,5	35

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Anexa 3.1.1.

Perioada	Finanțe publice					Presiunea fiscală, %
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	
2010	27550,9	17%	29328,9	7%	1778	31%
2011	30150,5	9%	32117	10%	1958,5	31%
2012	33526,1	11%	35364	10%	1837,9	31%
2013	36908,5	10%	38673,1	9%	1764,6	37%
2014	42455,8	15%	44402,5	15%	1946,7	32%
T. I 2013	7521,8	14%	7598,5	3%	76,7	
T. II 2013	9196,3	5%	9569,9	8%	578,1	
T. III 2013	9090,1	6%	9263	9%	642,5	
T. IV 2013	11099,6	16%	12221,7	15%	1764,6	
T. I 2014	8413,2	12%	8483,2	12%	70	
T. II 2014	10433,8	13%	10828,8	13%	465	
T. III 2014	11607	28%	11221,6	21%	260,5	
T. IV 2014	12001,8	8%	13868,9	13%	1946,7	
T. I 2015	10173,8	21%	9830,5	16%	343,3	
T. II 2015	10616,7	2%	11633,4	7%	673,4	
T. III 2015	11032	-5%	11223,2	0%		

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Finanțe publice					
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
Ianuarie 2014	2359,7	8%	2395,3	9%	35,6
Februarie 2014	2658,6	11%	2958,6	12%	274,6
Martie 2014	3394,9	12%	3129,3	12%	70
Aprilie 2014	3383,7	10%	3405,4	10%	91,7
Mai 2014	2971,7	10%	3422,4	11%	542,4
Iunie 2014	4078,4	13%	4001	13%	465
Iulie 2014	3323,2	11%	3375,2	11%	517
August 2014	4774,3	19%	3928,3	14%	329
Septembrie 2014	3509,5	18%	3918,1	15%	260,5
Octombrie 2014	3784,3	16%	4284,7	17%	580
Noiembrie 2014	3443,6	15%	3944,4	17%	1080,8
Decembrie 2014	4773,9	15%	5639,8	15%	1946,7
Ianuarie 2015	2620,3	11%	2853,1	19%	232,8
Februarie 2015	2828,7	6%	3470,3	17%	874,4
Martie 2015	4724,8	39%	3507,1	12%	343,3
Aprilie 2015	3376,6	0%	3907,8	15%	187,9
Mai 2015	3142,8	6%	3514,5	3%	559,6
Iunie 2015	4097,3	0%	4211,1	5%	673,6
Iulie 2015	3843,6	16%	4119,5	22%	949,3
August 2015	3386,6	-29%	3598,2	-8%	1160,9
Septembrie 2015	3801,8	8%	3505,5	-11%	864,6

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Anexa 3.1.2.

	Datoria de stat									
	Datoria de stat stat	Datoria de stat internă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt	Datoria de stat externă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt	
Ianuarie 2014	24200,80	6899,30	0,00	211,99	6687,31	17301,51	14053,56	2573,95		674,00
Februarie 2014	24701,00	7028,72	0,00	219,47	6809,24	17672,29	14429,02	2635,54		607,72
Martie 2014	24456,00	7006,70	0,00	194,10	6812,60	17449,30	14256,00	2600,00		593,30
Aprilie 2014	25061,10	7079,30	0,00	208,40	6870,90	17981,80	15189,00	2192,30		600,50
Mai 2014	25588,1	7142,1	0	219,8	6922,3	18446	15119,7	2709,2		617,1
Iunie 2014	25899,70	7166,00	0,00	202,00	6964,00	18733,70	15313,30	2803,40		617,00
Iulie 2014	25409,0	6905,9	0,00	187,0	6718,9	18503,1	15121,6	2767,5		614,0
August 2014	25361,4	6916	0	189,8	6726,2	18445,4	14944,5	2790,3		710,6
Septembrie 2014	25982,2	7025,4	0	200,7	6824,7	18956,8	15346,9	2930,3		679,6
Octombrie 2014	26367,2	7162,4	0	223,1	6939,3	19204,8	14915,2	3420,8		868,8
Noiembrie 2014	26564	7183,5	0	232,1	6951,4	19380,5	14999,4	3495,9		885,2
Decembrie 2014	27470,6	7075,4	202,7	0,0	6872,6	20395,3	19491,3	0,0	903,932421	
Ianuarie 2015	30105,0	7239,8	194,2	-	7045,6	22865,3	21849,0	-		1016,31
Februarie 2015	31168,6	6988,5	179,1	-	6809,4	24180,1	23131,3	-		1048,77
Martie 2015	29901,3	6829,6	173,5	-	6656,1	23071,7	22004,2	-		1067,5
Aprilie 2015	29883,20	6788,60	166,30	-	6622,30	23094,60	22045,70	-		1048,90
Mai 2015	29926,30	6937,70	167,50	-	6770,20	22988,60	21940,00	-		1048,60
Iunie 2015	31225,70	7090,70	174,20	-	6916,50	24135,00	23032,10	-		1102,90
Iulie 2015	31259,90	7168,20	169,90	-	6998,30	24091,70	23015,70	-		1076,00
August 2015	32951,44	7224,86	166,99	-	7057,87	25726,58	24605,85	-		1120,74
Septembrie 2015	33554,16	6729,43	166,99	-	6562,44	26824,73	25540,86	-		1283,86

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Anexa 3.2.1.

Sectorul bancar																	
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
2010	42269,5	35010,8	23429,8	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,47	2,61	0,67	34,18	7,56	3,42	16,25	9,91		
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75		
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28		
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77		
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99		
Trimestrul I 2012	50878,8	40711,2	31952,8	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6		
Trimestrul II 2012	53572,2	43421,0	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92		
Trimestrul III 2012	55791,1	45476,7	34736,0	27287,1	64,0	31,9	44,4	2,0	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78		
Trimestrul IV 2012	58168,4	48155,6	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	8,44	4,68	11,98	8,32		
Trimestrul I 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03		
Trimestrul II 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59		
Trimestrul III 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07		
Trimestrul IV 2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60	12,29	7,83		
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12		
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78		
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61		
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72		
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43		
Trimestrul II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83		
Trimestrul III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70		

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul bancar										Rata dobânzilor la credite, %			
	Indicatori					Veniturile și profitabilitatea, %					Rata lichidității, %		Rata dobânzilor la depozite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe an	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	in moneda națională	in moneda străină	in moneda străină
Ianuarie 2013	59960,8	49620,3	35955,6	37328,4	66,7	33,3	44,4	1,8	10,5	0,7	34,8	8,55	4,79	12,41
Februarie 2013	59270,1	49058,0	36077,0	36906,0	66,9	33,1	43,8	1,9	10,9	0,7	34,2	8,56	4,41	13,23
Martie 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77
Aprilie 2013	60798,2	50047,6	36529,4	37069,5	67,3	32,7	43,1	1,8	10,4	0,7	32	7,33	4,22	12,4
Mai 2013	61416,6	51713,6	37310,6	38050,5	66,4	33,6	42,8	1,8	10,5	0,7	32,2	7,75	4,22	12,21
Iunie 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03
Iulie 2013	66481,7	55643,4	39079,5	39198,1	67,6	32,4	40,3	1,7	9,9	0,8	30,2	7,16	4,29	12,05
August 2013	67673,8	56713,5	39263,0	40652,8	66,3	33,8	42,3	1,8	10,5	0,8	32,1	7,18	4,64	12,09
Septembrie 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79
Octombrie 2013	70177,5	58921,1	40229,3	42306,0	67,3	32,7	42,2	1,8	10,5	0,7	32,5	6,54	4,16	11,94
Noiembrie 2013	72734,3	61381,1	41242,1	43769,9	67,0	33,0	43,2	1,8	10,5	0,7	32,0	6,35	4,29	12,10
Decembrie 2013	76183,9	64752,9	42630,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	5,82	4,51	12,51
Ianuarie 2014	77327,9	65795,0	42295,3	55704,6	57,5	28,5	46,1	1,0	6,8	0,7	34,3	5,91	4,60	12,29
Februarie 2014	77824,4	66163,2	42676,2	53063,2	61,3	29,0	45,0	1,2	8,4	0,7	34,2	5,84	4,61	11,96
Martie 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43344,2	53878,5	60,4	29,1	46,5	1,2	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49
Mai 2014	79433,2	67328,9	43968,1	54669,9	60,3	28,8	47,0	1,3	9,1	0,7	34,0	5,00	4,46	11,20
Iunie 2014	80078,6	67894,8	45612,0	55669,8	60,3	28,6	49,4	1,1	7,8	0,7	33,7	6,30	3,64	10,53
Iulie 2014	80154,0	67852,1	46170,4	56582,3	59,4	28,5	50,9	1,2	8,3	0,7	33,5	6,45	4,16	10,66
August 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97
Septembrie 2014	83345,4	70806,7	47981,3	59172,3	57,8	29,3	52,6	1,3	8,8	0,7	34,8	5,49	3,94	10,80
Octombrie 2014	97305,7	84612,4	40654,2	66404,5	51,6	27,9	50,6	1,3	9,4	0,6	22,3	5,67	4,40	9,81
Noiembrie 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95
Decembrie 2014	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60
Ianuarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94
Februarie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49
Martie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66
Aprilie 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85
Mai 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91
Iunie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37
Iulie 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,4	11,3	1,5	14,1	13,25	2,15	14,54
August 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44
Septembrie 2015														6,70

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Anexa 4.1.

Perioada	Sectorul extern: investiții și remitențe							
	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul net de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	Alte transferuri	Influxul de remiteri, mil. USD
2010	157,0	14,6	36,4	207,9	743,0	608,5	12,1	1363,6
2011	143,9	86,7	57,6	288,2	907,7	905,4	-	1813,1
2012	144,6	-11,0	61,5	195,1	1010,0	976,5	18,1	2004,6
2013	160,3	19,2	63,2	242,7	1118,1	1073,6	16,9	2208,6
2014	165,5	33,1	1,9	200,6	1068,2	1015,4	17,8	2101,4
Trimestrul I 2012	39,1	3,6	-3,9	38,8	194,9	196,6	3,5	395,1
Trimestrul II 2012	56,5	-4,1	-2,0	50,5	255,9	236,0	3,6	495,4
Trimestrul III 2012	-4,2	1,7	46,3	43,8	281,2	265,3	5,1	551,6
Trimestrul IV 2012	53,1	-12,2	21,0	62,0	278,0	278,6	5,9	562,5
Trimestrul I 2013	49,1	14,5	1,9	65,5	214,5	221,4	3,3	439,2
Trimestrul II 2013	22,7	20,4	25,3	68,4	284,1	254,6	3,1	541,8
Trimestrul III 2013	34,9	9,0	13,5	57,4	311,7	295,2	4,2	611,1
Trimestrul IV 2013	53,6	-24,7	22,6	51,5	307,8	302,4	6,3	616,5
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	29,8	214,7	215,7	2,7	433,1
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	60,1	295,9	271,6	4,5	571,9
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	73,1	309,3	298,8	6,7	614,8
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	37,6	248,4	229,4	3,9	481,7
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	75,5	174,7	168,1	-	342,8
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	104,1	211,2	200,6	-	411,7
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	10,9	207,3	192,0	-	399,3

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

Anexa 4.2.

Sursa	Sectorul extern: comerțul exterior									
	Comerțul exterior total, mil. USD	Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii	
2000	1613,2	1247,1	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6	
2001	1824,0	1444,3	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8	
2002	2170,8	1697,2	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0	
2003	2777,4	2233,2	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3	
2004	3427,4	2742,3	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1	
2005	4219,3	3400,7	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7	
2006	4659,1	3704,3	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6	
2007	6323,3	5044,8	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1	
2008	8198,8	6517,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1	
2009	5988,6	4602,7	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9	
2010	6784,5	5400,3	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8	
2011	9115,4	7424,9	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5	
2012	9176,2	7381,3	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9	
2013	9874,7	7914,8	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2	
2014	9565,4	7616,0	1949,4	3311,0	2352,1	958,9	6254,4	5264,0	990,5	

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

Anexa 4.3. A

Sectorul extern: comerțul exterior cu servicii																
Valoarea nominală a exportului pe categorii de servicii, mil. USD																
	2010	2011	2012	2013	2014	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III
						2013	2013	2013	2013	2014	2014	2014	2014	2015	2015	2015
Export	680,4	860,9	902,0	987,8	958,8	216,9	243,5	265,5	261,8	217,0	247,9	246,9	246,9	181,6	207,2	222,2
Transport	244,5	343,0	363,1	403,6	374,3	88,8	100,1	110,2	104,4	87,0	101,0	96,4	89,9	69,2	79,6	86,9
Călătorii	163,2	186,4	198,5	225,5	228,6	47,7	53,8	64,3	59,7	45,3	56,6	63,7	62,9	39,9	50,3	60,3
Călătorii de afaceri	48,9	50,2	56,6	67,6	65,6	13,3	16,6	19,1	18,6	13,2	16,3	19,1	17,0	14,8	18,5	19,9
Călătorii personale	114,3	136,2	141,9	157,9	162,9	34,4	37,1	45,3	41,1	32,1	40,3	44,6	45,9	25,1	31,8	40,5
Servicii de comunicații	126,1	135,0	140,0	137,4	129,8	32,5	35,0	36,4	33,6	30,7	33,8	34,4	31,0	27,6	28,7	26,1
Servicii de construcții	4,1	5,2	3,3	5,3	5,3	0,7	1,1	0,5	3,0	1,0	1,0	1,4	1,9	0,9	1,6	1,4
Servicii de asigurări	1,2	1,5	0,9	0,8	0,6	0,1	0,2	0,1	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
Servicii financiare	3,1	4,6	3,7	5,3	5,7	1,0	1,4	1,2	1,7	1,5	1,3	1,3	1,7	0,8	0,8	1,2
Servicii de informatică și informaționale	33,4	47,8	55,8	62,7	71,0	13,7	15,3	15,3	18,4	16,8	17,5	17,4	19,3	17,0	17,5	17,4
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	4,9	5,3	4,6	6,1	6,9	1,0	1,6	1,6	1,9	1,5	2,1	1,9	1,5	0,8	1,5	1,0
Alte servicii de afaceri	62,1	89,6	91,6	99,3	99,7	23,1	24,9	25,7	25,6	24,9	25,7	21,7	27,3	19,0	19,2	19,8
Servicii personale, culturale și de recreare	0,1	0,3	1,3	1,6	1,9	0,3	0,3	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	37,8	42,0	39,2	40,2	35,0	8,0	9,9	9,7	12,7	7,4	8,4	8,3	11,0	6,1	7,5	7,6
Structura exportului de servicii, %																
Export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	35,9	39,8	40,3	40,9	39,0	40,9	41,1	41,5	39,9	40,1	40,7	39,0	36,4	38,1	38,4	39,1
Călătorii	24,0	21,7	22,0	22,8	23,8	22,0	22,1	24,2	22,8	20,9	22,8	25,8	25,5	22,0	24,3	27,1
Călătorii de afaceri	7,2	5,8	6,3	6,8	6,8	6,1	6,8	7,2	7,1	6,1	6,6	7,7	6,9	8,1	8,9	9,0
Călătorii personale	16,8	15,8	15,7	16,0	17,0	15,9	15,2	17,1	15,7	14,8	16,3	18,1	18,6	13,8	15,3	18,2
Servicii de comunicații	18,5	15,7	15,5	13,9	13,5	15,0	14,4	13,7	12,8	14,1	13,6	13,9	12,6	15,2	13,9	11,7
Servicii de construcții	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6	0,3	0,5	0,2	1,1	0,5	0,4	0,6	0,8	0,5	0,8	0,6
Servicii de asigurări	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicii financiare	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,5
Servicii de informatică și informaționale	4,9	5,6	6,2	6,3	7,4	6,3	6,3	5,8	7,0	7,7	7,1	7,0	7,8	9,4	8,4	7,8
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,6	0,4	0,7	0,5
Alte servicii de afaceri	9,1	10,4	10,2	10,1	10,4	10,7	10,2	9,7	9,8	11,5	10,4	8,8	11,1	10,5	9,3	8,9
Servicii personale, culturale și de recreare	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	5,6	4,9	4,3	4,1	3,7	3,7	4,1	3,7	4,9	3,4	3,4	3,4	4,5	3,4	3,6	3,4

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

Anexa 4.3. B

Sectorul extern: comerțul exterior cu servicii																
Valoarea nominală a importului pe categorii de servicii, mil. USD																
	2010	2011	2012	2013	2014	T.I	T.II	T.III	T.IV	T.I	T.II	T.III	T.IV	T.I	T.II	T.III
						2013	2013	2013	2013	2014	2014	2014	2014	2015	2015	2015
Import	703,8	829,5	892,2	972,2	992,2	217,6	243,3	251,6	259,7	222,4	260,2	260,6	248,9	181,9	210,9	215,4
Transport	264,8	346,2	362,5	379,9	379,8	91,1	95,8	95,8	97,2	88,1	96,6	95,4	99,8	69,8	76,0	77,1
Călătorii	241,4	276,7	307,6	333,7	350,6	69,2	83,3	92,3	88,9	74,2	96,3	99,5	80,6	58,7	72,9	77,7
Călătorii de afaceri	124,7	148,7	164,1	177,1	178,9	34,2	45,4	49,8	47,6	35,9	50,3	52,7	40,1	28,7	33,5	32,7
Călătorii personale	116,7	128,0	143,5	156,6	171,7	35,0	37,9	42,4	41,3	38,4	46,0	46,8	40,6	30,0	39,5	45,0
Servicii de comunicații	38,1	42,5	40,2	51,6	52,3	10,4	13,3	14,3	13,6	10,6	13,2	14,2	14,3	9,9	13,1	13,9
Servicii de construcții	11,7	8,0	8,9	9,1	7,8	1,6	2,3	2,0	3,1	1,0	2,9	2,4	1,5	0,9	1,0	1,5
Servicii de asigurări	15,7	13,3	4,7	3,6	2,5	1,3	0,8	0,6	1,0	1,0	0,6	0,6	0,4	0,2	0,3	0,6
Servicii financiare	6,5	6,5	7,2	6,3	7,6	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8	1,7	2,1	2,1	1,6	1,7	1,3
Servicii de informatică și informaționale	23,6	23,0	37,1	41,1	42,5	10,3	8,4	10,3	12,1	11,6	10,8	9,0	11,1	12,9	9,6	9,9
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	12,8	16,6	18,7	22,8	23,5	5,6	5,1	6,8	5,4	5,9	6,1	5,2	6,3	4,5	4,9	3,4
Alte servicii de afaceri	56,6	58,9	69,5	76,0	83,7	15,3	20,6	16,1	24,1	16,4	21,6	22,9	22,8	13,9	22,1	20,9
Servicii personale, culturale și de recreare	1,1	1,3	1,5	2,9	2,6	0,5	0,9	0,7	0,8	0,4	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	1,7
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	31,7	36,6	35,0	45,3	39,3	10,8	11,4	11,4	11,8	11,7	9,7	8,8	9,1	8,5	8,5	7,6
Structura importului de servicii, %																
Import	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	37,6	41,7	40,6	39,1	38,3	41,9	39,4	38,1	37,4	39,6	37,1	36,6	40,1	38,4	36,0	35,8
Călătorii	34,3	33,4	34,4	34,3	35,3	31,8	34,2	36,7	34,2	33,4	37,0	38,2	32,4	32,3	34,6	36,1
Călătorii de afaceri	17,7	17,9	18,4	18,2	18,0	15,7	18,7	19,8	18,3	16,1	19,3	20,2	16,1	15,8	15,9	15,2
Călătorii personale	16,6	15,4	16,1	16,1	17,3	16,1	15,6	16,9	15,9	17,3	17,7	18,0	16,3	16,5	18,7	20,9
Servicii de comunicații	5,4	5,1	4,5	5,3	5,3	4,8	5,5	5,7	5,2	4,8	5,1	5,4	5,7	5,4	6,2	6,5
Servicii de construcții	1,7	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,9	0,8	1,2	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5	0,5	0,7
Servicii de asigurări	2,2	1,6	0,5	0,4	0,3	0,6	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3
Servicii financiare	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6
Servicii de informatică și informaționale	3,4	2,8	4,2	4,2	4,3	4,7	3,5	4,1	4,7	5,2	4,2	3,5	4,5	7,1	4,6	4,6
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	1,8	2,0	2,1	2,3	2,4	2,6	2,1	2,7	2,1	2,7	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	1,6
Alte servicii de afaceri	8,0	7,1	7,8	7,8	8,4	7,0	8,5	6,4	9,3	7,4	8,3	8,8	9,2	7,6	10,5	9,7
Servicii personale, culturale și de recreare	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,8
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	4,5	4,4	3,9	4,7	4,0	5,0	4,7	4,5	4,5	5,3	3,7	3,4	3,7	4,7	4,0	3,5

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

Anexa 4.4. A

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri													
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1	41,5
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
Trimestrul I 2012	1708,8	655,1	720,4	333,3	504,6	201,1	252,2	51,3	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,6	41,9
Trimestrul II 2012	1793,5	572,0	853,0	368,5	537,0	227,2	255,8	54,0	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7
Trimestrul III 2012	1779,6	609,9	799,4	370,3	506,7	238,9	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,2	39,8
Trimestrul IV 2012	2092,8	714,8	959,2	418,8	613,5	260,9	292,3	60,3	1479,3	453,9	666,9	358,5	-865,8	41,5
Trimestrul I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0	47,5
Trimestrul II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6	40,5
Trimestrul III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4	43,9
Trimestrul IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1	45,1
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2	47,0
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6	45,1
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6	42,9
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1	41,5
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1	50,0
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1008,7	217,1	528,9	262,7	-503,9	50,0
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7	46,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri												
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
Ianuarie 2013	513,6	192,8	208,8	112,0	165,4	63,7	82,3	19,4	348,2	129,1	126,5	92,6	-182,8
Februarie 2013	607,3	220,2	262,3	124,8	200,8	79,0	89,9	31,9	406,5	141,2	172,4	92,9	-205,7
Martie 2013	711,5	260,2	302,7	148,6	223,5	103,6	88,1	31,8	488,0	156,6	214,6	116,8	-264,5
Aprilie 2013	679,1	207,8	315,9	155,4	193,0	70,6	88,0	34,4	486,1	137,2	227,9	121,0	-293,1
Mai 2013	577,8	173,3	272,6	131,9	168,0	62,7	77,8	27,5	409,8	110,6	194,8	104,4	-241,8
Iunie 2013	640,9	211,0	293,2	136,7	185,6	75,0	85,3	25,3	455,3	136,0	207,9	111,4	-269,7
Iulie 2013	680,8	217,5	316,1	147,2	204,8	79,4	95,0	30,4	476,0	138,1	221,1	116,8	-271,2
August 2013	647,3	209,1	291,2	147,0	202,9	76,7	93,7	32,5	444,4	132,4	197,5	114,5	-241,5
Septembrie 2013	652,9	205,1	300,0	147,8	197,1	78,3	87,1	31,7	455,8	126,8	212,9	116,1	-258,7
Octombrie 2013	707,8	220,5	343,5	143,8	227,5	79,1	116,4	32,0	480,3	141,4	227,1	111,8	-252,8
Noiembrie 2013	742,1	225,4	362,7	154,0	255,0	84,6	131,8	38,6	487,1	140,8	230,9	115,4	-232,1
Decembrie 2013	759,6	252,6	340,4	166,6	204,7	70,5	101,9	32,3	554,9	182,1	238,5	134,3	-350,2
Ianuarie 2014	490,2	181,5	217,6	91,1	170,7	56,0	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,8
Februarie 2014	603,9	191,3	290	122,6	188,2	59,5	105,4	23,3	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5
Martie 2014	697,1	192,3	360,3	144,5	214,1	65,3	121,2	27,6	483	127,0	239,1	116,9	-268,9
Aprilie 2014	637,7	168,2	328,2	141,3	194,5	63,1	94,4	37	443,2	105,1	233,8	104,3	-248,7
Mai 2014	635,2	160,1	338	137,1	201,7	64,3	108,6	28,8	433,5	95,8	229,4	108,3	-231,8
Iunie 2014	655,1	195	329,5	130,6	203	77,1	98,9	27	452,1	117,9	230,6	103,6	-249,1
Iulie 2014	651,3	180,2	334,7	136,4	204,3	72,5	99	32,8	447	107,7	235,7	103,6	-242,7
August 2014	589	161,6	299,1	128,3	176,1	52,7	90,7	32,7	412,9	108,9	208,4	95,6	-236,8
Septembrie 2014	643,7	178,3	320,3	145,1	184,8	59,1	94,3	31,4	458,9	119,2	226	113,7	-274,1
Octombrie 2014	694,3	195,5	354,3	144,5	212,5	69,7	113,4	29,4	481,8	125,8	240,9	115,1	-269,3
Noiembrie 2014	672,6	191	333,2	148,4	208,3	53	127,4	27,9	464,3	138	205,8	120,5	-256,0
Decembrie 2014	686,4	189,9	308,5	188	181,3	43,3	100,5	37,5	505,1	146,6	208	150,5	-323,8
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Anexa 4.4. B

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri											
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %			
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări
2010	18,3	15,2	16,5	28,8	20,1	27,2	9,2	50,5	17,6	10,1	19,9	25,0
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6
Trimestrul I 2012	8,7	11,6	5,3	10,9	6,5	14,3	5,6	-12,9	9,7	10,4	5,1	16,7
Trimestrul II 2012	-0,3	-1,2	-1,5	4,4	2,9	6,8	0,3	-0,2	-1,5	-5,9	-2,2	5,3
Trimestrul III 2012	-4,8	-6,4	-7,3	4,5	-7,8	0,5	-22,8	54,5	-3,5	-10,4	0,0	-1,0
Trimestrul IV 2012	-3,5	-12,3	3,5	-2,2	-8,7	-10,9	-6,6	-8,8	-1,2	-13,0	8,7	-1,0
Trimestrul I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,9	22,5	3,2	62,0	3,2	-6,0	9,7	7,2
Trimestrul II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,3	-1,8	61,5	7,5	11,3	5,6	7,1
Trimestrul III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,9	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1
Trimestrul IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,8
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri											
	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %			
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări
Januarie 2013	5,6	-0,6	9,3	10,6	12,2	17,3	10,0	6,6	2,7	-7,5	8,9	11,4
Februarie 2013	11,0	-3,4	14,6	38,5	27,2	19,9	16,8	112,7	4,5	-12,9	13,6	23,7
Martie 2013	5,3	11,6	0,7	4,7	12,1	28,1	-12,3	75,7	2,5	2,8	7,2	-5,7
Aprilie 2013	11,7	5,7	11,9	20,3	6,3	-9,3	4,4	76,4	13,9	15,5	15,0	10,3
Mai 2013	-4,4	-7,6	-7,0	6,4	-4,8	-13,4	-9,2	49,5	-4,3	-4,0	-6,0	-1,1
Iunie 2013	10,4	12,4	5,6	18,6	3,7	-2,6	-0,6	57,1	13,3	22,7	8,4	12,3
Iulie 2013	17,5	9,6	16,4	34,4	25,6	0,5	37,5	104,0	14,3	15,6	9,2	23,5
August 2013	14,9	7,5	16,2	24,5	29,6	1,2	47,8	86,8	9,3	11,5	5,5	13,7
Septembrie 2013	2,5	-5,4	8,2	3,6	5,3	-6,9	8,1	41,5	1,4	-4,5	8,3	-3,5
Octombrie 2013	0,1	-4,5	3,0	0,6	8,2	-16,6	19,5	77,8	-3,4	4,0	-3,9	-10,5
Noiembrie 2013	7,0	-3,9	10,2	18,4	18,1	-7,2	27,6	80,4	1,9	-1,8	2,3	6,2
Decembrie 2013	9,8	1,3	14,8	14,3	9,3	-5,7	11,2	54,5	10,0	4,3	16,4	7,5
Januarie 2014	-4,6	-5,9	4,2	-18,7	3,2	-12,1	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9
Februarie 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9
Martie 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-37,0	37,6	-13,2	-1,0	-18,9	11,4	0,2
Aprilie 2014	-6,1	-19,1	3,9	-9,1	0,8	-10,6	7,3	7,6	-8,8	-23,4	2,6	-13,8
Mai 2014	9,9	-7,6	24,0	3,9	20,1	2,6	39,6	4,7	5,8	-13,4	17,8	3,7
Iunie 2014	2,2	-7,6	12,4	-4,5	9,4	2,8	15,9	6,7	-0,7	-13,3	10,9	-7,0
Iulie 2014	-4,3	-17,1	5,9	-7,3	-0,2	-8,7	4,2	7,9	-6,1	-22,0	6,6	-11,3
August 2014	-9,0	-22,7	2,7	-12,7	-13,2	-31,3	-3,2	0,6	-7,1	-17,7	5,5	-16,5
Septembrie 2014	-1,4	-13,1	6,8	-1,8	-6,2	-24,5	8,3	-0,9	0,7	-6,0	6,2	-2,1
Octombrie 2014	-1,9	-11,3	3,1	0,5	-6,6	-11,9	-2,6	-8,1	0,3	-11,0	6,1	3,0
Noiembrie 2014	-9,4	-15,3	-8,1	-3,6	-18,3	-37,4	-3,3	-27,7	-4,7	-2,0	-10,9	4,4
Decembrie 2014	-9,6	-24,8	-9,4	12,8	-11,4	-38,6	-1,4	16,1	-9,0	-19,5	-12,8	12,1
Januarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6
Martie 2015	-17,2	-23,5	-16,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Anexa 4.5.

Perioada	Sectorul extern: indicii comerțului cu bunuri					
	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2010	120,1	117,6	103,0	103,0	117,0	114,0
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
Trimestrul I 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0
Trimestrul II 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0
Trimestrul III 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0
Trimestrul IV 2012	91,3	98,8	99,0	100,0	92,0	99,0
Trimestrul I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0
Trimestrul II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0
Trimestrul III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0
Trimestrul IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 4.6. A

Sectorul extern											
Valoarea exporturilor, mil. USD											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	573,0	599,2	565,2	602,1	488,0	504,8	455,4	1737,5	1448,2		
Produse agroalimentare	255,7	259,3	246,0	300,1	243,6	233,2	177,6	761,0	654,4		
Fruite și legume	72,7	51,5	44,0	100,5	70,9	59,6	42,7	168,2	173,1		
Cereale	46,8	38,0	70,7	45,3	38,4	29,1	37,7	155,5	105,3		
Semințe oleaginoase	41,9	42,2	34,0	35,3	51,4	52,0	26,1	118,1	129,5		
Băuturi	40,9	46,9	44,5	59,6	33,1	35,1	40,1	132,2	108,3		
Uleiuri	30,2	24,5	2,9	21,9	22,7	25,7	1,2	57,6	49,6		
Materii brute necomestibile	11,8	17,6	15,1	13,2	12,2	12,1	10,3	44,6	34,5		
Minerale	3,8	5,2	4,2	2,9	2,2	2,5	3,8	13,2	8,5		
Produse manufacturate	301,7	317,2	299,9	285,8	230,1	257,0	263,7	918,7	750,7		
Mașini și echipamente electrice	58,2	65,4	60,5	60,0	57,8	62,0	59,5	184,2	179,3		
Îmbrăcăminte	67,5	78,2	74,6	57,3	51,0	61,9	62,1	220,3	174,9		
Medicamente	36,7	34,2	23,6	30,6	13,4	21,4	17,5	94,6	52,3		
Mobilă	27,0	26,7	26,9	28,4	22,9	22,4	25,0	80,5	70,4		
Structura exporturilor, %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
Produse agroalimentare	44,6	43,3	43,5	49,8	49,9	46,2	39,0	43,8	45,2		
Fruite și legume	12,7	8,6	7,8	16,7	14,5	11,8	9,4	9,7	12,0		
Cereale	8,2	6,3	12,5	7,5	7,9	5,8	8,3	8,9	7,3		
Semințe oleaginoase	7,1	7,2	5,8	6,0	8,7	8,8	4,4	20,0	22,0		
Băuturi	7,1	7,8	7,9	9,9	6,8	6,9	8,8	7,6	7,5		
Uleiuri	5,3	4,1	0,5	3,6	4,7	5,1	0,3	3,3	3,4		
Materii brute necomestibile	2,1	2,9	2,7	2,2	2,5	2,4	2,3	2,6	2,4		
Minerale	0,7	0,9	0,7	0,5	0,4	0,5	0,8	0,8	0,6		
Produse manufacturate	52,6	52,9	53,1	47,5	47,1	50,9	57,9	52,9	51,8		
Mașini și echipamente electrice	10,2	10,9	10,7	10,0	11,8	12,3	13,1	10,6	12,4		
Îmbrăcăminte	11,8	13,0	13,2	9,5	10,4	12,3	13,6	12,7	12,1		
Medicamente	6,4	5,7	4,2	5,1	2,7	4,2	3,8	5,4	3,6		
Mobilă	4,7	4,4	4,8	4,7	4,7	4,4	5,5	4,6	4,9		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 4.6. B

Sectorul extern											
Ritmul anual de creștere al exporturilor, %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	-2,8	9,7	-6,5	-12,4	-14,8	-15,8	-19,4	-0,2	-16,6		
Produse agroalimentare	4,0	39,9	3,9	-12,8	-4,7	-10,0	-27,8	13,9	-14,0		
Fructe și legume	2,8	0,7	-17,8	-14,2	-2,5	15,7	-3,1	-4,1	2,9		
Cereale	134,8	545,2	2,7	1,9	-17,9	-23,3	-46,7	64,2	-32,3		
Semințe oleaginoase	-20,5	53,5	34,5	-41,3	22,7	23,1	-23,1	12,0	9,7		
Băuturi	-35,3	-31,6	-23,4	-3,6	-19,1	-25,2	-9,8	-30,3	-18,1		
Uleiuri	113,1	1521,1	50,3	-17,2	-24,6	4,8	-58,4	226,9	-13,8		
Materii brute necomestibile	-45,9	-51,8	-12,0	13,5	3,1	-31,6	-31,8	-41,0	-22,5		
Minerale	-17,5	-16,7	-46,3	-65,0	-42,7	-51,2	-10,4	-29,3	-35,7		
Produse manufacturate	-4,9	-0,4	-12,6	-11,6	-23,7	-19,0	-12,1	-6,1	-18,3		
Mașini și echipamente electrice	11,0	-1,8	0,0	1,6	-0,7	-5,2	-1,7	2,5	-2,6		
Îmbrăcăminte	15,2	19,2	4,6	-11,8	-24,5	-20,9	-16,8	12,7	-20,6		
Medicamente	54,3	38,5	-26,1	-6,7	-63,5	-37,5	-26,0	17,5	-44,7		
Mobilă	13,5	4,1	6,2	-8,9	-15,2	-15,9	-6,8	7,8	-12,6		
Gradul de influență asupra modificării exporturilor comparativ cu p.s.a.p., %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	-2,8	9,7	-6,5	-12,4	-14,8	-15,8	-19,4	-0,2	-16,6		
Produse agroalimentare	1,7	13,5	1,5	-6,4	-2,1	-4,3	-12,1	5,3	-6,1		
Fructe și legume	0,3	0,1	-1,6	-2,4	-0,3	1,4	-0,2	-0,4	0,3		
Cereale	4,6	5,9	0,3	0,1	-1,5	-1,5	-5,8	3,5	-2,9		
Semințe oleaginoase	-1,8	2,7	1,4	-3,6	1,7	1,6	-1,4	0,7	0,7		
Băuturi	-3,8	-4,0	-2,2	-0,3	-1,4	-2,0	-0,8	-3,3	-1,4		
Uleiuri	2,7	4,2	0,2	-0,7	-1,3	0,2	-0,3	2,3	-0,5		
Materii brute necomestibile	-1,7	-3,5	-0,3	0,2	0,1	-0,9	-0,8	-1,8	-0,6		
Minerale	-0,1	-0,2	-0,6	-0,8	-0,3	-0,4	-0,1	-0,3	-0,3		
Produse manufacturate	-2,7	-0,2	-7,1	-5,4	-12,5	-10,0	-6,4	-3,5	-9,7		
Mașini și echipamente electrice	1,0	-0,2	0,0	0,1	-0,1	-0,6	-0,2	0,3	-0,3		
Îmbrăcăminte	1,5	2,3	0,5	-1,1	-2,9	-2,7	-2,2	1,4	-2,6		
Medicamente	2,2	1,7	-1,4	-0,3	-4,1	-2,1	-1,1	0,8	-2,4		
Mobilă	0,5	0,2	0,3	-0,4	-0,7	-0,7	-0,3	0,3	-0,6		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 4.7. A

Sectorul extern											
Valoarea importurilor, mil. USD											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total	1218,2	1328,8	1318,7	1451,2	976,1	1008,8	977,1	3865,8	2962,0		
Produse agroalimentare	167,0	181,3	168,3	176,9	124,1	147,3	129,9	516,6	401,3		
Materii brute necomestibile	22,2	24,8	24,6	21,0	20,1	21,0	19,3	71,6	60,4		
Combustibili	298,6	244,8	258,6	334,1	234,7	163,2	150,5	801,9	548,4		
Petrol	111,9	164,0	178,1	156,5	85,1	115,8	112,2	453,9	313,1		
Gaz	172,0	61,4	61,3	163,6	146,9	43,0	30,3	294,7	220,2		
Produse manufacturate	730,5	878,0	867,2	919,2	597,3	677,2	677,4	2475,7	1951,8		
Mașini și aparate electrice	72,7	76,7	76,7	90,1	66,8	64,4	66,8	226,1	197,9		
Fire, țesături, articole textile	58,7	73,9	61,2	60,5	46,2	55,4	48,4	193,9	150,0		
Produse farmaceutice	58,1	73,4	57,9	85,5	39,4	48,8	44,0	189,5	132,2		
Structura importurilor, %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
Produse agroalimentare	13,7	13,6	12,8	12,2	12,7	14,6	13,3	13,4	13,5		
Materii brute necomestibile	1,8	1,9	1,9	1,4	2,1	2,1	2,0	1,9	2,0		
Combustibili	24,5	18,4	19,6	23,0	24,0	16,2	15,4	20,7	18,5		
Petrol	9,2	12,3	13,5	10,8	8,7	11,5	11,5	11,7	10,6		
Gaz	14,1	4,6	4,6	11,3	15,0	4,3	3,1	7,6	7,4		
Produse manufacturate	60,0	66,1	65,8	63,3	61,2	67,1	69,3	64,0	65,9		
Mașini și aparate electrice	6,0	5,8	5,8	6,2	6,8	6,4	6,8	5,8	6,7		
Fire, țesături, articole textile	4,8	5,6	4,6	4,2	4,7	5,5	5,0	5,0	5,1		
Produse farmaceutice	4,8	5,5	4,4	5,9	4,0	4,8	4,5	4,9	4,5		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 4.7. B

Sectorul extern											
Ritmul anual de creștere al importurilor, %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total	-2,0	-1,7	-4,2	-4,7	-19,9	-24,1	-25,9	-2,6	-23,4		
Produse agroalimentare	-0,6	-9,6	-4,0	-16,4	-25,7	-18,7	-22,8	-5,0	-22,3		
Materii brute necombustibile	1,3	-13,8	8,6	-12,9	-9,3	-15,1	-21,7	-2,3	-15,6		
Combustibili	-10,4	-5,6	-8,0	-7,7	-21,4	-33,3	-41,8	-8,2	-31,6		
Petrol	-8,5	9,0	-5,4	-16,9	-23,9	-29,4	-37,0	-1,5	-31,0		
Gaz	-11,7	-0,1	8,9	12,6	-14,6	-29,9	-50,6	-5,7	-25,3		
Produse manufacturate	1,5	1,8	-3,3	-0,6	-18,2	-22,9	-21,9	-0,1	-21,2		
Mașini și aparate electrice	0,9	-16,6	-18,3	0,6	-8,1	-16,1	-12,9	-12,4	-12,5		
Fire, țesături, articole textile	-2,3	2,7	-9,8	-20,9	-21,3	-25,1	-20,9	-3,1	-22,6		
Produse farmaceutice	8,2	19,0	-4,0	0,7	-32,2	-33,5	-24,1	7,8	-30,2		
Gradul de influență asupra modificării importurilor comparativ cu p.s.a.p., %											
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total	-2,0	-1,7	-4,2	-4,7	-19,9	-24,1	-25,9	-2,6	-23,4		
Produse agroalimentare	-0,1	-1,4	-0,5	-2,3	-3,5	-2,6	-2,9	-0,7	-3,0		
Materii brute necombustibile	0,0	-0,3	0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,4	0,0	-0,3		
Combustibili	-2,8	-1,1	-1,6	-1,8	-5,2	-6,1	-8,2	-1,8	-6,6		
Petrol	-0,8	1,0	-0,7	-2,1	-2,2	-3,6	-5,0	-0,2	-3,6		
Gaz	-1,8	0,0	0,4	1,2	-2,1	-1,4	-2,4	-0,4	-1,9		
Produse manufacturate	0,9	1,1	-2,2	-0,4	-10,9	-15,1	-14,4	-0,1	-13,6		
Mașini și aparate electrice	0,0	-1,1	-1,3	0,0	-0,5	-0,9	-0,8	-0,8	-0,7		
Fire, țesături, articole textile	-0,1	0,1	-0,5	-1,0	-1,0	-1,4	-1,0	-0,2	-1,1		
Produse farmaceutice	0,4	0,9	-0,2	0,0	-1,5	-1,9	-1,1	0,3	-1,5		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 4.8.

Sectorul extern: comerțul exterior ai principalilor parteneri economici														
Perioada	Ritmuri de creștere a exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %					Ritmuri de creștere a importului de bunuri, f.p.s.a.p., %								
	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
2010	22,1	21,1	9,7	17,2	21,8	32,1	29,4	21,5	22,7	9,7	17,8	13,9	29,6	33,9
2011	19,8	16,0	15,9	20,7	27,3	30,3	33,0	19,3	15,1	15,9	18,5	23,4	30,2	35,6
2012	0,5	4,3	-7,2	0,1	-8,2	1,4	0,1	0,9	3,1	-7,2	-4,0	-8,2	3,6	2,5
2013	2,4	2,2	3,5	6,5	13,8	-1,1	-6,1	1,6	-0,3	3,5	-3,0	4,7	1,8	-9,3
2014	0,4	2,6	3,1	-2,0	5,9	-4,9	-15,8	0,5	3,6	3,1	0,3	5,8	-9,8	-29,2
Trimestrul I 2012	5,6	8,6	-2,2	3,7	-4,7	16,3	5,1	6,2	8,4	-2,2	1,9	-2,9	12,1	3,1
Trimestrul II 2012	-0,7	4,8	-11,7	-0,9	-9,2	-1,5	0,3	-0,8	3,7	-11,7	-8,1	-10,4	-1,2	9,9
Trimestrul III 2012	-3,6	1,1	-11,3	-2,7	-14,3	-3,5	0,2	-2,8	0,0	-11,3	-7,9	-12,3	2,5	1,2
Trimestrul IV 2012	1,1	2,8	-3,1	0,4	-4,3	-3,2	-4,3	1,3	0,7	-3,1	-1,5	-6,6	2,8	-3,2
Trimestrul I 2013	0,5	0,4	-2,1	4,3	5,5	-5,0	-1,5	0,0	-2,6	-2,1	-6,0	-0,2	5,0	-6,2
Trimestrul II 2013	1,8	1,6	2,4	8,7	9,4	-3,4	-9,8	1,3	-1,2	2,4	-3,9	-2,4	2,9	-21,9
Trimestrul III 2013	3,4	2,7	6,9	7,1	21,6	4,2	-9,1	2,9	1,6	6,9	-1,2	11,2	0,0	-1,7
Trimestrul IV 2013	3,9	4,0	7,1	5,9	18,9	-0,2	-3,8	2,5	1,1	7,1	-0,9	10,1	-0,1	-6,8
Trimestrul I 2014	1,4	2,3	7,4	1,0	14,2	-1,7	-10,8	1,9	2,4	7,4	2,1	13,7	-5,3	-20,4
Trimestrul II 2014	2,0	3,3	7,3	-2,0	10,8	4,0	-8,2	1,9	4,6	7,3	5,2	12,3	-4,5	-18,8
Trimestrul III 2014	2,2	4,0	3,2	-1,4	6,1	-4,0	-14,3	1,5	3,7	3,2	2,2	4,1	-7,8	-37,8
Trimestrul IV 2014	-3,9	0,9	-5,3	-5,3	-5,9	-16,5	-28,8	-3,4	3,5	-5,3	-8,1	-5,0	-20,0	-36,8
Trimestrul I 2015	-12,4	-4,8	-15,0	-14,3	-13,7	-27,2	-33,6	-12,3	-1,7	-15,0	-15,0	-12,7	-37,6	-36,6
Trimestrul II 2015	-13,1	-5,5	-14,3	-11,6	-14,0	-31,1	-37,3	-12,7	-4,5	-14,3	-16,1	-13,6	-40,3	-40,8
Trimestrul III 2015	-14,4	-7,7	-12,5	-12,5	-14,0	-36,9	-28,2	-13,4	-4,7	-12,5	-16,9	-9,7	-37,5	-29,3

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior ai principalilor parteneri economici													
	Ritmuri de creștere al exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %							Ritmuri de creștere al importului de bunuri, f.p.s.a.p., %						
	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
Ianuarie 2013	7,7	4,5	5,6	9,6	10,1	-2,2	-3,8	7,6	1,0	5,6	3,1	5,2	12,3	-5,0
Februarie 2013	-2,0	-0,1	-3,1	2,2	11,1	-7,3	7,9	-4,7	-0,7	-3,1	-7,8	2,3	6,3	-7,3
Martie 2013	-1,4	-2,5	-8,2	1,8	-3,2	-5,0	-7,5	-3,6	-7,8	-8,2	-12,9	-6,6	-1,2	-6,1
Aprilie 2013	5,6	1,6	4,0	13,4	14,8	-1,4	4,6	4,7	0,7	4,0	-3,1	4,3	11,0	-8,1
Mai 2013	0,7	1,4	-1,0	8,6	2,3	-10,3	-20,9	-1,3	-0,8	-1,0	-5,9	-8,7	-6,4	-33,5
Iunie 2013	1,0	1,7	3,9	4,4	11,8	2,2	-12,6	-0,4	-3,6	3,9	-2,6	-2,2	4,6	-23,6
Iulie 2013	5,5	4,9	9,2	11,3	27,3	5,9	-9,5	5,4	2,4	9,2	4,5	19,5	1,7	-5,9
August 2013	3,0	3,1	2,8	2,8	16,6	3,0	-10,8	0,5	-0,9	2,8	-5,1	5,9	-5,5	-6,7
Septembrie 2013	2,4	0,2	7,9	6,9	20,6	3,8	-6,7	2,5	3,4	7,9	-2,7	8,3	4,2	7,9
Octombrie 2013	4,9	6,4	6,1	6,8	18,5	-5,6	-9,5	2,4	3,2	6,1	-2,5	6,5	-2,8	-3,9
Noiembrie 2013	3,8	4,7	4,0	2,3	12,8	3,0	-6,4	-0,2	-2,9	4,0	-1,3	12,2	-0,9	-6,7
Decembrie 2013	4,7	0,9	11,2	8,7	27,3	2,0	5,4	4,1	3,1	11,2	0,9	12,5	3,3	-9,7
Ianuarie 2014	2,9	2,8	5,1	0,8	8,0	2,0	-14,3	1,0	0,3	5,1	-0,9	6,4	-3,2	-11,4
Februarie 2014	0,5	0,0	6,6	3,2	14,9	-13,0	-12,0	2,0	0,0	6,6	0,3	16,9	-9,0	-23,5
Martie 2014	1,8	4,0	11,2	-0,9	19,4	5,7	-6,4	2,9	6,9	11,2	7,1	17,3	-3,5	-24,4
Aprilie 2014	1,5	3,4	7,9	-2,6	8,1	7,0	-16,2	0,9	5,2	7,9	2,9	8,8	-7,0	-30,2
Mai 2014	1,9	3,8	8,3	-3,9	14,4	7,5	1,3	0,6	1,8	8,3	6,7	14,4	-1,0	-4,4
Iunie 2014	2,9	2,6	6,3	0,5	10,0	-2,7	-7,8	4,2	6,9	6,3	6,0	13,7	-5,3	-18,0
Iulie 2014	4,6	4,6	7,9	0,5	9,7	5,7	-7,9	2,2	3,6	7,9	7,4	8,0	-3,5	-33,9
August 2014	-0,3	3,6	-0,6	-8,2	1,3	-2,5	-18,2	-1,8	1,9	-0,6	-2,0	-3,6	-10,9	-41,8
Septembrie 2014	3,6	3,8	2,6	2,9	6,7	-15,0	-16,8	3,2	5,8	2,6	1,0	7,2	-9,5	-37,7
Octombrie 2014	-1,3	2,3	-3,8	-5,1	-2,7	-4,4	-24,8	-2,3	2,9	-3,8	-6,3	-4,6	-12,5	-39,8
Noiembrie 2014	-4,2	-1,1	-5,9	-5,7	-4,7	-21,5	-28,6	-5,0	0,7	-5,9	-10,2	-4,6	-22,5	-35,3
Decembrie 2014	-2,5	1,4	-5,0	-5,0	-11,3	-22,5	-32,7	-3,3	7,0	-5,0	-7,2	-5,9	-24,6	-35,1
Ianuarie 2015	7,7	4,5	5,6	9,6	10,1	-2,2	-3,8	-13,7	-2,8	-15,9	-18,4	-10,9	-41,4	-33,6
Februarie 2015	-2,0	-0,1	-3,1	2,2	11,1	-7,3	7,9	-13,5	-4,4	-13,9	-13,8	-14,5	-35,8	-40,4
Martie 2015	-1,4	-2,5	-8,2	1,8	-3,2	-5,0	-7,5	-11,2	1,8	-15,0	-12,5	-12,5	-37,3	-35,5
Aprilie 2015	5,6	1,6	4,0	13,4	14,8	-1,4	4,6	-14,2	-5,5	-18,3	-17,0	-18,2	-41,4	-38,9
Mai 2015	0,7	1,4	-1,0	8,6	2,3	-10,3	-20,9	-15,7	-7,2	-16,5	-19,2	-16,5	-41,0	-45,9
Iunie 2015	1,0	1,7	3,9	4,4	11,8	2,2	-12,6	-8,7	-0,7	-8,0	-11,5	-6,0	-39,0	-37,2
Iulie 2015	5,5	4,9	9,2	11,3	27,3	5,9	-9,5	-13,0	-5,3	-15,1	-19,3	-12,6	-42,3	-33,5
August 2015	3,0	3,1	2,8	2,8	16,6	3,0	-10,8	-12,5	-3,1	-12,5	-16,1	-7,3	-35,3	-23,1
Septembrie 2015	2,4	0,2	7,9	6,9	20,6	3,8	-6,7	-14,6	-5,4	-9,6	-15,2	-8,8	-35,0	-30,7
Octombrie 2015	4,9	6,4	6,1	6,8	18,5	-5,6	-9,5	-13,5	-7,1	-9,7	-11,5	-5,4	-36,0	-27,4
Noiembrie 2015	3,8	4,7	4,0	2,3	12,8	3,0	-6,4	-10,5	-3,7	-7,8	-9,9	-6,7	-28,9	-14,1

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Anexa 5.1.

Perioada	Mediul de afaceri	
	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2010	6488	3177
2011	6740	3430
2012	6273	3218
2013	6231	2808
2014	6263	2770
Trimestrul I 2013	1797	700
Trimestrul II 2013	1509	668
Trimestrul III 2013	1379	657
Trimestrul IV 2013	1546	783
Trimestrul I 2014	1660	686
Trimestrul II 2014	1570	670
Trimestrul III 2014	1581	683
Trimestrul IV 2014	1452	731
Trimestrul I 2015	1602	778
Trimestrul II 2015	1482	814
Trimestrul III 2015	1374	1220
Ian. 2014	501	221
Feb. 2014	552	220
Mar. 2014	607	245
Apr. 2014	539	249
Mai 2014	527	190
Iun. 2014	504	231
Iul. 2014	589	248
Aug. 2014	474	219
Sept. 2014	518	216
Oct. 2014	520	190
Noiem. 2014	466	204
Dec. 2014	466	337
Ian. 2015	481	215
Feb. 2015	579	280
Mar. 2015	542	283
Apr. 2015	500	255
Mai 2015	521	238
Iun. 2015	461	321
Iul. 2015	506	440
Aug. 2015	385	326
Sept. 2015	483	454

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Anexa 6.1.

Perioada	Situația demografică														
	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an			Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
			Numărul născuți-vii - total (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori	
2010	3563,7	3415,6	10474	11,4	43631	12,3	476	11,6	-3157	-0,9	26483	7,4	11504	3,2	
2011	3560,4	3560,4	39162	11,0	29234	11,0	430	11,0	-72	0,0	25889	7,3	11119	3,1	
2012	3559,5	3559,5	39435	11,1	39560	11,1	385	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0	
2013	3557,6	3557,6	37859	10,6	38060	10,7	358	9,5	-201	-0,1	24448	6,9	10775	3,0	
2014	3556,4	3413,2	38622	10,9	39489	11,1	368	9,5	-867	-0,2	25624	7,2	11090	3,1	
Ianuarie 2013 Februarie 2013 Martie 2013 Aprilie 2013 Mai 2013 Iunie 2013 Iulie 2013 August 2013 Septembrie 2013 Octombrie 2013 Noiembrie 2013 Decembrie 2013			3371	11,2	4089	13,5	35	10,4	-718	-2,3	1229	4,1	1115	3,7	
			6177	10,7	7405	12,9	66	7,9	-1228	-2,2	2409	4,2	1854	3,2	
			8976	10,2	10859	12,4	92	8,4	-1885	-2,2	3899	4,4	2919	3,3	
			11744	10,0	14169	12,1	122	9,6	-2425	-2,1	4615	3,9	3726	3,2	
			14732	10,0	17285	11,7	152	9,8	-2553	1,7	6646	4,5	4768	3,2	
			17779	10,1	19936	11,3	178	10,1	-2157	1,2	9014	5,1	5506	3,1	
			21204	10,3	22592	10,9	209	9,9	-1388	-0,6	10927	5,3	6331	3,1	
			24632	10,4	25105	10,6	232	9,4	-473	-0,2	14406	6,1	7097	3,0	
			27960	10,5	27907	10,5	266	9,5	53	0,0	18039	6,8	7794	2,9	
			31880	10,8	31416	10,6	294	9,2	464	0,2	21038	7,1	8644	2,9	
			35030	10,8	34724	10,7	325	9,3	306	0,1	23369	7,2	9745	3,0	
			37859	10,6	38060	10,7	358	9,5	-201	-0,1	24448	6,9	10775	3,0	
Trimestrul I 2014 Trimestrul II 2014 Trimestrul III 2014 Trimestrul IV 2014 Trimestrul I 2015 Trimestrul II 2015 Trimestrul III 2015			8987	10,2	10955	12,5	99	11,0	1968	-2,3	4152	4,7	2957	3,4	
			18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2	
			29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1	
			38622	10,9	39489	11,1	368	9,5	-867	-0,2	25624	7,2	11090	3,1	
			9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3	
			18522	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2	
		28881	10,9	29725	11,2	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 6.2.

Perioada	Piața forței de muncă																	
	Numărul persoanelor economice activă (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %				Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %						
		bărbați		femei			urban		rural			bărbați		femei				
		Total	urban	rural	urban		rural	Total	urban	rural		urban	rural	urban	rural			
2010	1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7
Trimestrul I 2012	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2
Trimestrul II 2012	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6
Trimestrul III 2012	1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8
Trimestrul IV 2012	1200,7	40,3	43,6	37,2	49,6	33,3	1129,3	37,9	40,6	35,4	46,2	31,8	71,4	5,9	7,0	4,9	7,0	4,8
Trimestrul I 2013	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	90,8	8,1	10,2	6,0	8,2	8,0
Trimestrul II 2013	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	60,8	4,7	5,6	3,8	6,4	3,3
Trimestrul III 2013	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	51,4	3,9	4,1	3,6	5,3	2,7
Trimestrul IV 2013	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	49,3	4,1	4,8	3,3	5,2	3,0
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	48,5	3,7	4,1	3,2	5,8	1,9
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	43,9	3,3	4,0	2,6	4,6	2,3
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	40,2	3,5	4,5	2,4	4,2	2,8
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 6.3.

Perioada	Remunerarea muncii						
	Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	
Ianuarie 2013	3413,5	281,3	212,0	108,7	105,8	102,9	104,0
Februarie 2013	3380,1	279,5	208,8	106,8	104,9	103,4	102,4
Martie 2013	3638,7	295,4	227,8	111,2	106,9	108,7	106,7
Aprilie 2013	3739,7	302,9	232,9	111,6	106,7	108,0	106,8
Mai 2013	3758,5	304,2	234,0	107,7	103,4	102,1	101,9
Iunie 2013	3859,0	309,9	235,4	98,6	95,7	91,1	93,5
Iulie 2013	3908,5	308,3	235,7	109,3	106,6	100,4	104,8
August 2013	3832,4	300,5	225,8	109,4	107,2	99,7	105,5
Septembrie 2013	3758,5	292,0	218,8	109,8	105,9	101,7	105,7
Octombrie 2013	3785,4	290,3	213,0	108,7	102,1	97,2	103,8
Noiembrie 2013	3793,6	292,7	216,7	107,5	102,3	97,2	102,5
Decembrie 2013	4278,7	328,1	239,7	110,0	102,9	98,6	104,6
Ianuarie 2014	3777,4	286,9	210,4	110,2	101,6	98,9	104,9
Februarie 2014	3717,9	275,6	202,1	109,8	98,4	96,6	104,2
Martie 2014	3912,4	289,5	209,6	107,3	97,8	91,8	101,5
Aprilie 2014	4009,1	298,5	216,0	107,2	98,5	92,7	101,3
Mai 2014	4032,6	294,9	214,3	107,3	96,9	91,6	102,5
Iunie 2014	4203,9	301,9	222,1	108,9	97,4	94,4	103,7
Iulie 2014	4328,8	308,8	227,8	110,8	100,2	96,6	105,2
August 2014	4276,9	309,2	232,1	111,6	102,9	102,8	106,2
Septembrie 2014	4267,7	298,0	230,5	113,5	102,1	105,3	108,3
Octombrie 2014	4309,5	293,7	231,6	113,8	101,2	108,7	108,6
Noiembrie 2014	4354,9	291,4	233,3	114,8	99,6	107,7	109,5
Decembrie 2014	4865,4	315,2	255,7	113,7	96,1	106,7	108,6
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1	107,7
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0	107,1
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6	104,9
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0	104,9
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3	103,8
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9	104,0
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6	103,9
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0	97,3
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2	97,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 6.4.

Remunerarea muncii după activități economice, ianuarie-septembrie 2015																	
Activități economice	Alte activități de servicii																
	Artă, activități de recreere și de agrement																
	Sănătate și asistență socială																
	Învățământ																
	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii																
	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport																
	Activități profesionale, științifice și tehnice																
	Tranzacții imobiliare																
	Activități financiare și de asigurări																
	Informații și comunicații																
	Activități de cazare și alimentație publică																
Transport și depozitare																	
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor																	
Construcții																	
Industrie																	
Agricultura, silvicultura și pescuit																	
Total economie																	
Ianuarie	4260,6	2602,0	4514,4	3442,4	4085,4	7215,1	4447,5	3950,8	3552,4	4130,6	2827,6	8533,6	7683,3	4014,8	5735,9	3634,2	5460,4
Februarie	4241,2	2576,2	4445,4	4002,3	4012,3	7353,5	4075,4	4011,3	3559,2	3940,4	2781,9	8889,3	7305,5	3942,7	5790,8	3291,5	5568,9
Martie	4397,3	2834,8	4707,1	4549,3	4220,2	7803,3	4574,6	4229,2	3657,1	4113,4	2904,1	9650,7	8825,2	4028,8	6064,7	3534,9	5792,4
Aprilie	4526,5	2815,9	4994,9	4538,9	4307,0	9134,2	5307,9	4369,0	3797,5	4406,4	2851,2	10443,5	9595,3	4257,0	5785,6	3531,6	5493,6
Mai	4524,0	2900,1	4845,4	4550,4	4417,7	7672,0	4689,9	4581,7	3826,5	4566,5	2970,3	9400,4	8092,1	4259,6	6248,4	3641,5	5503,1
Iunie	4732,7	2936,6	4936,5	4752,5	4515,4	7771,4	4751,2	4687,3	3974,5	4369,3	3081,0	9611,4	8471,0	4119,4	6558,3	3715,0	5997,0
Iulie	4882,6	3233,9	5076,0	4995,4	4668,0	7768,0	4969,9	4762,1	4054,1	4541,4	3219,2	9640,5	10121,3	4316,4	6854,3	3739,9	6604,3
August	4669,1	2878,7	5027,4	4683,8	4614,7	7806,1	4912,4	4690,4	3977,6	4615,6	3181,1	9392,6	8235,3	4112,6	6442,1	3816,8	5841,1
Septembrie	4694,9	3484,0	5150,1	4638,6	4554,3	9366,0	4811,5	4781,2	4034,8	4596,3	3204,1	12024,8	8005,3	4195,9	6449,9	3729,6	5347,9
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.																	

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorului real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

Notă: Începând cu luna ianuarie 2014 este implementată în practică versiunea nouă a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2), armonizat integral cu Nomenclatorul de Activități Economice din Comunitatea Europeană (NACE Rev.2).

Anexa 6.5.

Veniturile disponibile ale populației		Structura veniturilor disponibile ale populației, %						
	Veniturile disponibile ale populației MDL							
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse	
2010	1273,7	42,6	9,8	6,8	0,1	18,7	22,0	
2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1	
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2	
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3	
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9	
Trimestrul I 2012	1439,3	43,9	10,1	5,9	0,1	18,4	21,6	
Trimestrul II 2012	1523,1	43,7	9,8	6,3	0,6	19,0	20,7	
Trimestrul III 2012	1507,3	41,4	9,1	8,5	0,0	20,6	20,4	
Trimestrul IV 2012	1572,5	41,7	9,3	8,0	0,1	18,8	22,1	
Trimestrul I 2013	1559,8	42,5	9,1	6,4	0,3	19,4	22,3	
Trimestrul II 2013	1667,2	43,7	10,0	6,4	0,1	18,8	21,0	
Trimestrul III 2013	1755,7	41,8	8,8	7,2	0,2	20,3	21,7	
Trimestrul IV 2013	1743,0	38,7	8,4	7,5	0,2	20,9	24,3	
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2	
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2	
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3	
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0	
Trimestrul I 2015	1853,6	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3	
Trimestrul II 2015	1997,1	43,4	9,3	6,7	0,1	19,9	20,6	
Trimestrul III 2015	2006,2	39,2	8,4	7,5	0,2	21,2	23,6	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 6.6.

Cheltuielile de consum ale populației													
	Cheltuielile de consum ale populației MDL	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %											
		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii
2010	1371,7	40,8	1,8	10,8	17,8	3,9	6,4	4,9	4,6	1,7	1,3	2,2	3,8
2011	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0
Trimestrul I 2012	1510,8	43,7	1,6	10,9	18,3	3,0	6,2	3,8	4,5	1,1	1,1	2,1	3,7
Trimestrul II 2012	1582,6	43,7	1,6	11,2	18,5	3,3	4,8	4,5	4,5	1,4	0,9	1,8	3,8
Trimestrul III 2012	1675,3	42,0	1,7	10,3	19,0	4,1	6,5	4,3	4,3	1,9	1,0	1,3	3,6
Trimestrul IV 2012	1624,4	43,3	1,7	10,2	18,3	3,7	5,0	4,4	4,2	1,4	1,0	1,8	5,0
Trimestrul I 2013	1656,1	43,4	1,7	9,6	18,3	3,2	6,7	4,6	4,5	1,3	0,8	1,8	4,1
Trimestrul II 2013	1762,0	44,3	1,5	10,6	19,0	3,2	4,7	4,9	4,3	1,0	0,9	1,5	4,1
Trimestrul III 2013	1888,0	40,9	1,3	10,2	20,2	3,8	5,8	5,1	4,0	1,9	0,8	1,7	4,0
Trimestrul IV 2013	1798,5	43,0	1,6	10,9	19,1	4,2	5,5	4,1	4,1	1,8	0,8	1,2	3,8
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1
Trimestrul I 2015	1913,1	41,5	1,4	11,0	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,6	4,7
Trimestrul II 2015	2075,6	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,6
Trimestrul III 2015	2137,7	41,4	1,4	12,1	18,8	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Anexa 6.7.

Perioada	Infrațiuni																					Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)
	Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)			Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)							Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)				
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Fabricarea banilor falși	Contrabandă	Total		
2010	33402	1892	265	416	557	368	18104	13646	185	1204	1841	395	64	1983	1794	204	23	1053	170	376	1122	955
2011	35124	1799	216	360	461	291	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152
2012	36615	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284
2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2013	8250	326	55	66	154	91	4630	3535	47	267	424	182	17	308	274	317	7	224	30	84	383	341
Trimestrul II 2013	18098	767	114	140	306	172	10004	7563	83	550	1002	378	39	568	496	663	14	492	68	188	784	694
Trimestrul III 2013	27320	1175	150	220	455	258	14624	11037	121	829	1513	494	67	951	850	1067	17	724	103	256	1151	1025
Trimestrul IV 2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352
Trimestrul II 2014	18138	769	115	140	306	172	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358
Trimestrul II 2015	18696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	10793	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Redactor: Lucia CUTASEVICI
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 08.02.2016. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,6. Coli editoriale 6,9. Com. 1.
Complexul-Editorial al INCE, 2016